

Tildy Zoltán, a Magyar Köztársaság elnöke rádióbeszédet intéz a magyar néphez. (MKH — felházi felv.)

A köztársasági elnök hitvese beszél a magyar rádióban. (MKH — Schenk felv.)

Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter, a Magyar Posta és a Rádió műszaki berendezéseinek újjáépítője. (Langer felv.)

Ortutay Gyula miniszter, a Magyar Központi Híradó Rt. elnöke
(MKH — Schenk fel.)

**MAGYAR
KÖZPONTI
HÍRADÓ
R. T.**

1945 — 1947

FELELŐS KIADÓ: BARCS SÁNDOR
M.K.H.R.T. NYOMDÁ3A, BUDAPEST
VII., BRÓDY SÁNDOR-U. 7 - 37843
FELELŐS VEZETŐ: VÉZNER GÉZA

Előszó

A negyedszázados ellenforradalom, a belőle származó háború a fasizmus oldalán és az ezt betetőző náci és nyilas terror rettenetes pusztítást végzett hazánkban és csaknem reménytelen helyzet elé állította azokat, akik a felszabadulás után, az új élet hajnalán, a demokratikus Magyarország megteremtésének munkájához láttak. Az országos rombolást nem kerülte el a magyar rádió és hírszolgálat sem; a kép, amely szemünk el tárult, a pusztulás vigasztalanul szomorú képe volt.

Azóta idestova 3 esztendő telt el szakadatlan munkában. Ha most, amikor először van alkalmunk egy pillanatra megállni és az elvégzett munkáról számvetést készíteni, visszagondolunk a kezdet pillanatára, az elért eredmények tükrében igazolva láthatjuk optimizmusunkat és a belőle fakadó akaratot és energiát, ami az eredmények elérését lehetővé tette.

Ez a könyv., amely a Magyar Központi Híradó Rt. felszabadulás óta végzett munkájáról és eredményeiről szól, hűvös és tárgyilagos, rövid és szakszerű beszámoló, de a számok és a tények mögött érezni a munka, az akarat és lelkesedés lüktetését. E szándékosan száraz fogalmazású tények arról számolnak be, hogy mit tettünk a kitűzött cél elérése érdekében. A kitűzött cél pedig az volt, hogy a tőlünk telhető legnagyobb mértékben dolgozzunk azon a helyen is, ahová hivatásunk állított, a felépülő magyar demokráciáért.

Ezt a célt kívánjuk szolgálni szellemi és műszaki vonalon egyaránt a jövőben is. Tudjuk, hogy elvégzendő feladataink útjából csak az első akadályokat hártottuk el eddig. Új rövidhullámú adó létesítése a külföld magyarjai számára, műszaki tervek egész serege, a rádiószerűség eszméjének lehető tökéletes megvalósítása — csak kiemelkedő programpontok a jövő feladatai közül.

A magyar rádió és hírszolgálat — bátran mondhatjuk — Közép-európában ma is megállja már a helyét a hasonló intézmények között, de mi azt szeretnők, ha a kezdet nehézségein túljutva, nemcsak Magyarország további demokratikus fejlődését segíthetnék elő a magunk munkájával, hanem a Magyar Központi Híradó Rt. munkásságát a világ különböző országainak hasonló intézményeiéhez társítva, az emberi haladás ügyének tehetnék szolgálatot.

Amidőn ezt a könyvet útjára bocsátom, hálás köszönetem száll elsősorban Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter úr felé, aki széles látókörével, páratlan munkakészségével, kitűnő szervező erejével a mi munkánk műszaki előfeltételeit megteremtette és jövődő feladatainkhoz ebben a vonatkozásban a lehetőséget nyújtja, valamint a magyar politikai és közélet minden tényezője felé, aki a magyar demokrácia ügyének szolgálatában segítségünkre volt eddig is.

Nem mulaszthatom el azonban azt sem, hogy a magam részéről is köszönetet mondjak valamennyi munkatársamnak, aki a Magyar Központi Híradó Rt. kebelében velem együtt dolgozott közös céljainkért. Biztos vagyok benne, hogy amint eddig is sikerült közös munkánkkal feladataink útjából az akadályokat elhárítani, e közös munka eredményeként megvalósíthatjuk majd azokat a célokat is, amelyeket a jövő parancsolólag ír elő számunkra.

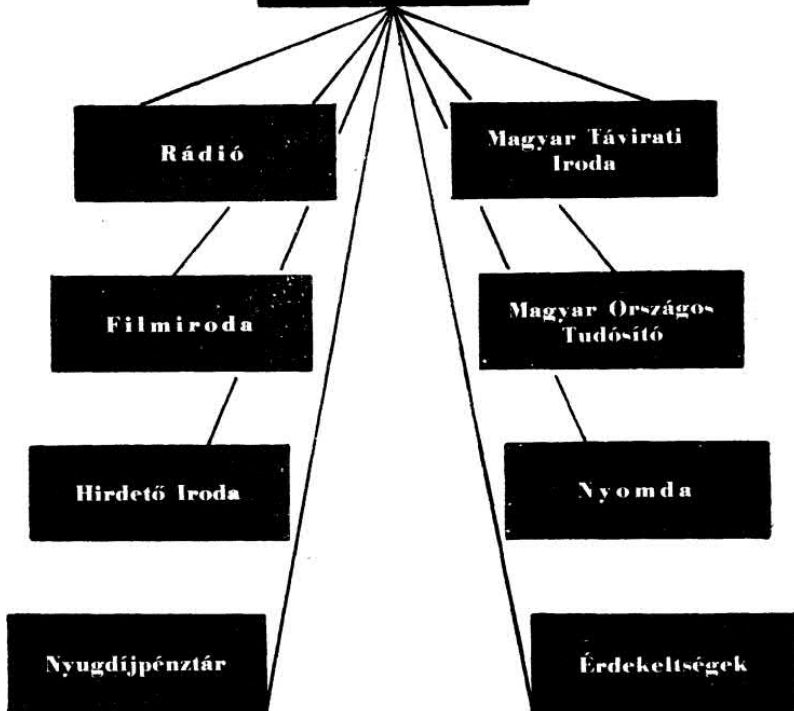
Ortutay Gyula.

MEGALAKUL

MAGYAR KÖZPONTI HÍRADÓ R. T.

**MAGYAR
KÖZPONTI
HÍRADÓ
RT.
KÖZPONTI IGAZGATÁS**

E könyvvel az a célunk, hogy beszámoljunk arról a munkáról, amelyet a Magyar Központi Híradó Rt. az 1945 május 1-től 1947 augusztus 1-ig elteit, mintegy két és fél év alatt végzett.

Nem volna teljes ez a beszámoló, ha legalább röviden nem utalnánk a felszabadulás időpontjától 1945 május 1-ig, azaz a magyar rádió újból való megindulásáig eltelt időre, amint az következik:

1945 január 16-án d. u. 2 óra: A Vörös Hadsereg első egységei belépnek a Rádió Bródy Sándor-utca 7. szám alatti központi épületébe.

A székház állapota: a VI. számú, legmodernebb stúdiót egy bomba és három akna találta. A stúdió hátsó fala a tetővel együtt beomlott. A X. számú stúdiót két tűzérési lövedék és egy akna találta. A kazánházat és a pincét elárasztotta a talajvíz. Az épület hátsó oldalszárnyát a belövések következtében súlyos károk érték. Az udvart és az épület előtti utcárészt elborítják a kitört ablakserepek. Az udvaron elhullott lovak és eldobált lőszerke hevernek. Ezek az első pillanatban látható károk. A későbben megejtett kárbecslés eredménye a következő:

Épületkár	350.000	aranypengő
Műszaki és egyéb berendezések kára	387.087	
A nációk és nyilasok által elhurcolt javak értéke.....	253.890	
A fosztogatásból származó kár	61.080	„
		1,052.057 aranypengő.

Január 18: Budapest pesti részének teljes felszabadulása napján Ortutay Gyula vezetésével megkezdődik az újjáépítő munka a rádió épületében.

Január 25: Az alkalmazottak első közös étkezése.

E napon kezdi hirszolgálati munkáját a Magyar Távirati Iroda szerkesztősége.

Január 27: Ortutay Gyula hivatalos megbízást kap a Budapesti Nemzeti Bizottságtól a Rádió és a Magyar Távirati Iroda vezetésének átvételére.

Január 30. délelőtt 11 óra: Hegedűs Géza főtitkár, a filmiroda házigondnoka egy kis csapattal élelmiszerek beszerzésére a közraktárakhoz megy és egy Budáról átlőtt német golyó áldozatául esik.

Január 31: Az épület néhány szobájának az ablakait beüvegezik és e helyiségekbe kályhát állítanak be.

Február 5: A vállalat adminisztratív szervei megkezdik rendszeres munkájukat.

Március 17: Ortutay Gyula Barsi Ödön kíséretében Debrecenbe utazik az ideiglenes magyar nemzeti kormány székhelyére. Itt megállapodás jön létre az ideiglenes Magyar Nemzeti Kormány és Puskin követ, a Szovjetunió képviselője között a magyar rádió adásainak újbóli megindítása tárgyában. A megállapodás értelmében a Szovjetunió, tekintet nélkül a fegyverszüneti szerződés korlátozó rendelkezéseire, minden feltétel és megkötöttség nélkül hozzájárul ahhoz, hogy a magyar rádió műsorszolgálata a műszaki előfeltételek megteremtése után meginduljon.

Március 30: A műszaki osztály óraüzeme Uzembhelyezi a főváros szívében fekvő, a Nemzeti Színház előtt felállított villanyórát öt más nyilvános órával együtt.

Április 15: A rádió műszaki osztályának alkalmazottai megkezdik az utcai hangszórók felszerelését.

Május 1. délben: Hét utcai hangszórón és a szabadsághegyi rádióadón ét a déli harangzóval megkezdí adásait a magyar rádió.

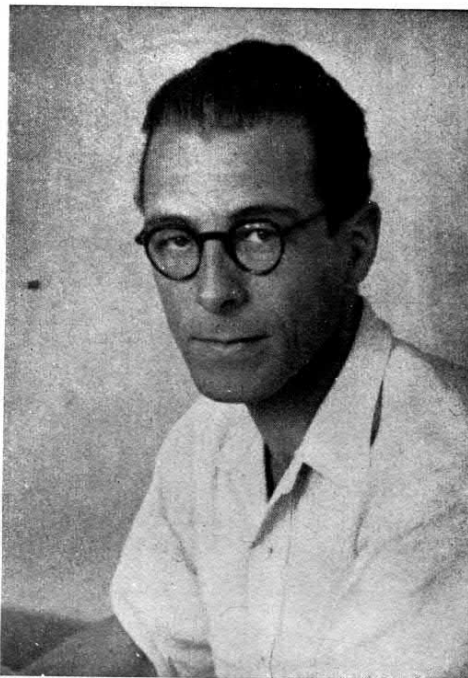
1945 június 1-én az üzemek vitelére megalakult a Magyar Központi Híradó Részvénytársaság. Az alapítók: a Magyar Kommunista Párt képviseletében Révai József és Káilai Gyula, a Szociáldemokrata Párt képviseletében Szakasits Árpád és dr. Ries István, a Független Kisgazda Párt képviseletében Csornoky Viktor és Rubletzky Géza, a Nemzeti Parasztpárt képviseletében Farkas Ferenc és Darvas József, a Szakszervezeti Tanács képviseletében Kossá István és Piros László, valamint dr. Ortutay Gyula, a Magyar Rádió és a Magyar Távíratí Iroda vezetésevel a Nemzeti Bizottság által megbízott vezető. Ok egyben az első igazgatóság tagjai. 150 névre szóló részvényt bocsátottak ki, melyek egyenlő arányban oszlanak meg az alapító pártok és a Szakszervezeti Tanács között.

¹ A Magyar Központi Híradó Rt. az 1888. évi XXXI. t.-c. 2. §-ában foglalt rendelkezések, valamint az 1925. évi IX. t.-c. és az 1945. évi XI. t.-c. értelmében* a részére a minisztertanács hozzájárulásával kiadott engedélyokirat alapján folytatja tevékenységét, a Magyar Távíratí Iroda különleges helyzetét a kormánnyal kötött különböző szerződések szabályozzák és biztosítják.

A Magyar Központi Híradó Rt. igazgatóságának elnöke dr. Ortutay Gyula. Az ő későbbi miniszteri megbízatása tartamára ügyvezető alelnöki minőségben jelenleg Barcs Sándor vezeti a vállalatot. A vállalat vezérigazgatója Kelen Péter Pál.

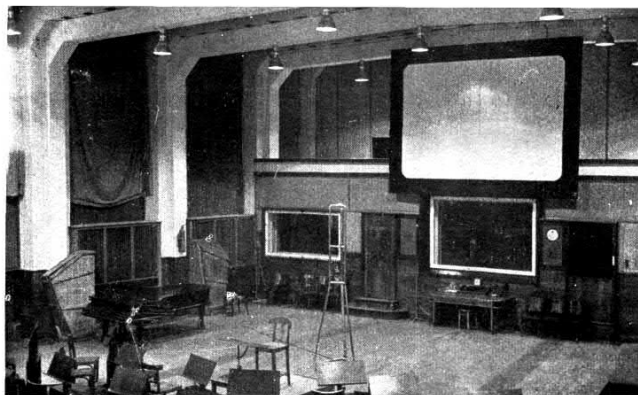
A Magyar Központi Híradó Rt. a rádiózás és hírszolgálat terén végzi fő munkásságát. Keretébe tartozik a Magyar Rádió, a Magyar Távíratí Iroda, a Magyar Országos Tudósító, van filmirodája, hirdető-irodája, nyomdája, nyugdíjpénztára és egyéb érdekeltségei, amelyekről a könyv sorrendjében egymás után szó esik majd. Bár a könyv, mint említettük, az 1945 május 1-től 1947 augusztus 1-ig eltelt időszak eseményei öleli fel, helyenként elkerülhetetlen volt, hogy, az utóbbi időpont után és a könyv nyomdába adása előtt történt fontosabb eseményekről említés ne tétessék.

Schöpflin Gyula, a rádió műsor-
igazgatója.
(MKH — Csépany felv.)

Műsorszerkesztés. Balról-
jobbra: Szobotka Tibor,
Schöpflin Gyula, Szabó
Katalin, Polgár Tibor, (ül-
nek), Böhm László és Vajna

A VI-os stúdió
előlső része a
vetítőképernyővel.
(MKH — Csé-
pány felv.)

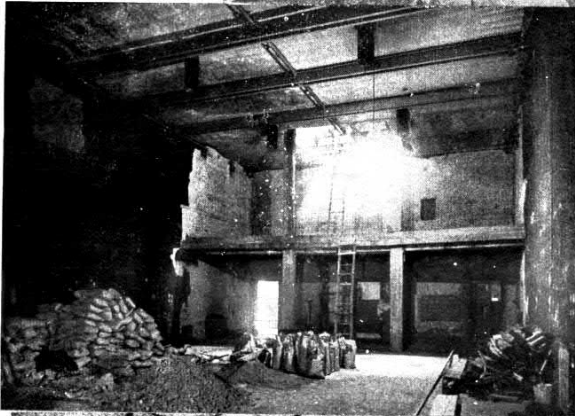
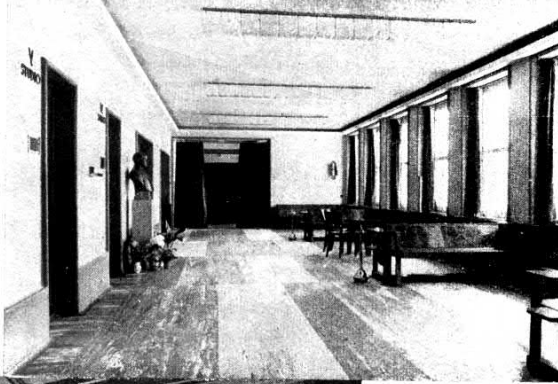

A III-as stúdió.
(MKH — Csé-
pány felv.)

A VIII-as, úgy-
nevezett forgató
stúdió. (MKH —
Csépany felv.)

A rádió Szóts csarnoka. (MKH — Schenk felv.)

Újjáépül az I-es stúdió. (MKH — Hollenzer felv.)

Az átalakított VII-es stúdió. (MKH — Hollenzer felv.)

A Vörös Hadsereg kulturális és sajtóosztályának küldöttsége
szovjet hangfelvételeket ajándékozta. (MKH - Csepány felv.)

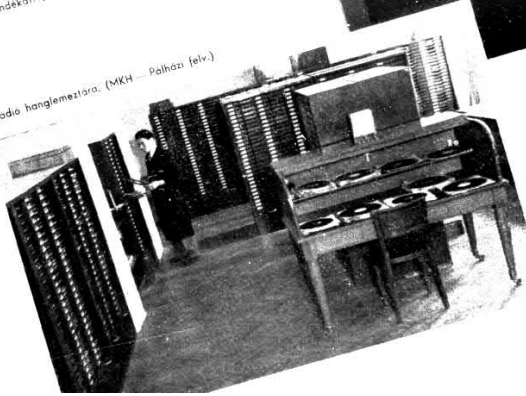

Whitney brit kulturális attasé (jobbszéli) átadja a BBC hang-
lemezajándékot. (MKH - Csepány felv.)

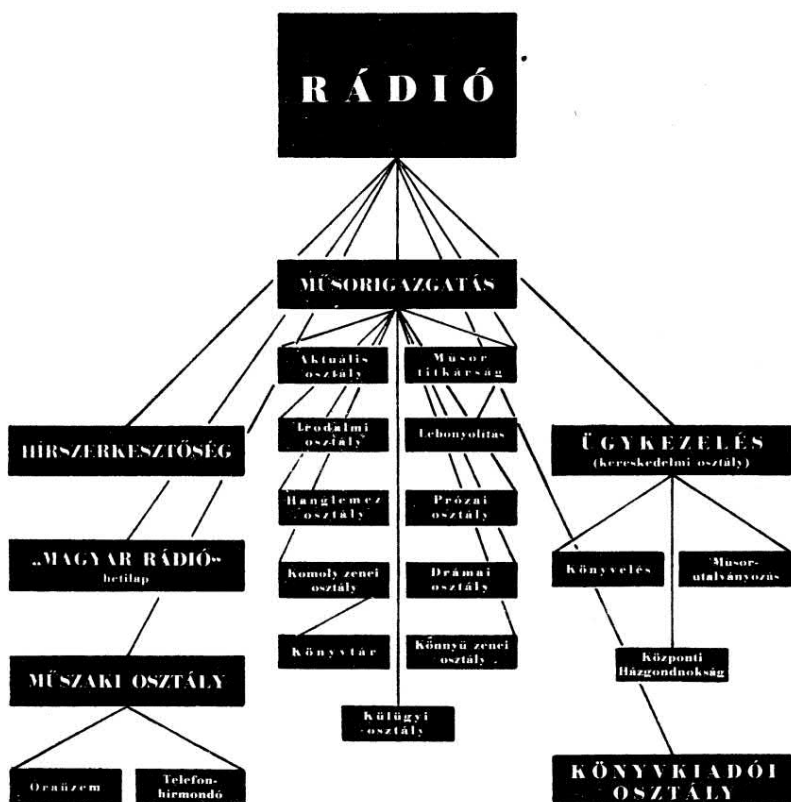
O. W. Riegel amerikai kulturális attasé (jobbszéli) átadta
a magyar radio vizitációs ajándékozott hangfelvételeit.
(MKH - Csepány felv.)

A radio hangfelvételi szoba. (MKH - Pálházi felv.)

A
R Á D I Ó

A RÁDIÓ MŰSORPOLITIKÁJA

Írta: SCHÖPFLIN GYULA, a rádió műsorigazgatója.

Az a vonalvezetés, amit a rádió műsorpoltikájának szokás nevezni, állandóan fejlődő, gazdagodó és változó valami. A műsorigazgatásnak a felszabadulás utáni első időszakban a műsor tengelyébe az átértékelés, a heies tájékoztatás gondolatát kellett állítania. Gyökeresen meg kellett világítania a letűnt rendszer hamis jelszavainak valódi értékét, irtóhadjáratot kellett vezetnie a közéletbe, újságírásba, művészetbe beleivódott ferde és célzatos téveszmék ellen. Fel kellett fednie a magyarság igazi szerepét, ki kellett jelölnie a világban való helyét és a megoldásra váró, előtte álló feladatokat, örködni kellett afelett, hogy a múlt burkoltan egyoldalú hírverése és „politikátlan“ műsora helyett, tájékozásul szolgáló politikai rádiót teremtsen és belevigye a magyar nép minél szélesebb tömegébe a felismerést, hogy most már 6 maga sorsának intézője.

Eme elsődleges feladatok mellett a műsorpoltikának célja a minél szélesebb rétegekre kiterjedő művelődés minőségi átfőmálása, az úgynevezett magas műveltség és népi kultúra összhangba simuló szintézisének megteremtése. Zene, irodalom, politika és tájékozás terén egyformán kérdérről kérdésre kell előrehaladni a rendelkezésre álló technikai és anyagi eszközök, a művészt lehetőségek és a közönséggel való szerves kapcsolat felhasználásával. Ez a feladat természetesen nem egy, hanem 5—10 hároméves tervet felölelő lecke — egy nemzedéknyi idő kell a magyar közművelődés és közvélemény helyes egyensúlyának kialakításához, amelynek egyik legfőbb segédeszköze, népszerűsítője kell, hogy legyen a rádió.

A fentiekben vázolt általános elvi célok mielőbbi megvalósítására szolgálunk ezek az elméleti és gyakorlati munkálatok, amelyek a nap, mint nap folyó munka mellett, és azzal összefüggően adódnak. A műsorpoltika feladata a valóban rádiószertű, azaz a mikrofon adottságaiból kiinduló műfajok megteremtése és tökéletesítése; ez az út a hangjáték, a dramatizált novella, a montázs, a vita és az ankét módozatai és fejlődésén át vezet. Ugyanilyen fontos kérdés a közönséggel való szerves kapcsolat fokozása, melyet a közvéleménykutatás mind sürűbb igénybevételével, valamint a közönségnek a műsor szolgáltatásába és kritikájába való rendszeres bevonásával kell kimunkálni. Ugyancsak a műsorpoltika feladata az is, hogy a múltban nagymértékben elhanyagolt időszerűség szempontját minél fokozottabban figyelembe vegye. Ennek előrehaladása főként a technikai segédeszközök fejlődésétől függ.

A magyar rádió műsorpolitikája azonban nem marad az ország határain belül. Szomszédaink és a nagyvilág felé a magyar művészet és a mindennapi élet megismertetéséhez és a kölcsönös értékeléshez vezető egyik legjobb út a rádióközi együttműködés. Európa legtöbb rádióállomásával már eddig is sikerült igen értékes kapcsolatokat kiépíteni. Ezt az utat bővíti a műsorpolitika akkor, amikor műsorcsere-egyezmények létesítésére törekszik, párhuzamosan az egyes országokkal kötött kulturális egyezményekkel.

A haladás szolgálata, az időszerűség és az örök értékek összekapcsolása, a magyar művelődés emelése és a világ kultúrájának megismertetése — ezek a rádió műsorpolitikájának vezető elvei.

Az 1948-as esztendő, amely a magyar szabadságharc 100 éves évfordulója, a rádióra külön feladatokat is ró. Az évforduló megünnepléséből a rádió is kiveszi a részét. Feladata itt kettős: az ünnepi év eseményeiben való részvétel és saját műsorán belül a centennárium gondolatának minél hathatósabb szolgálata. Az első feladat keretén belül a rádió a 48-as bizottsággal szorosan együttműködve résztvesz minden nagyszabású ünnepségen, a mikrofonnal végigkíséri az eseményeket és megszólaltatja az év neves vendégeit. Ugyancsak a rádió tevékeny részvételével zajlik le az 1948-as esztendő egyik legkiemelkedőbb művészi eseménye, a tavasszal megtartandó „Bartók Béla nemzetközi modern zenei verseny” és az ezzel kapcsolatos zenei hét.

Saját műsorán belül a rádió nap, mint nap megemlékezik majd a szabadságharc esztendejének történetéről és pedig nem száraz beszámolók, hanem dramatizált párbeszéddek, jelenetek során, képzelt helyszíni közvetítések formájában; nem csupán a kiemelkedő hősöket mutatja be, hanem megismerteti a hallgatóságot a szabadságharc korának lelkiületével, a magyar forradalom névtelen kisembereivel és e nevezetes napok mindennapi életével. A rádió műsor-számain keresztül nyilvánosságra jut majd az 1848-as magyar forradalom nemzetközi jelentősége és az európai szabadságmozgalmakkal való összefüggése.

A magyar rádió nemcsak szellemi, hanem műszaki vonatkozásban is ünnepi évvé avatja az 1948-as esztendőt. Ennek az évnak a folyamán épül fel az új fiagyadó, amelynek hatalmas teljesítményét felhasználva a rádió nemcsak a magyar múlt legbüszkébb hagyományainak hódol, de az újjáépítés lendületével a magyar jövő felé is mutat.

A MŰSORSZERKESZTÉS

A műsorszerkesztés élén a rádió műsorigazgatója áll. Műsorszerkesztő* munkájában két szerv áll segítségére, az egyik a

Műsortanácsadó Bizottság,

mely a rádió engedélykirata alapján létesült, tagjai a vállalat részvényeit bíró négy párt és a Szakszervezeti Tanács képviselői, a Művészeti Tanács és a Magyar Posta két-két képviselője, a műsorigazgató és a műsorosztályok vezetői; a másik pedig a műsorigazgató vezetésével tanácskozó

műsorülés,

melyen a műsorosztályok vezetőin kívül résztvesz a vállalat elnöke, vagy alelnöke és vezérigazgatója. Az előbbi szerv elvi bírálatot gyakorol az elhangzott műsorok íelett és elvi kérdésekben tanáccsal szolgál, az utóbbi pedig a műsor konkrét kérdései, módosításai és egyes anyagi vonatkozású kérdések tekintetében határoz.

A rádióműsor úgy készül, hogy az egyes osztályok hétről-hétre műsorjavaslatot nyújtanak be a műsorigazgatóhoz. Ezekből a javaslatokból állítja össze a műsorigazgató a műsortervezetet, amelyet a rádió belső életében ötödhetes műsornak szokták nevezni, mert az elhangzás előtt öt héttel készül el. Ezt a műsort tárgyalja meg a Műsortanácsadó Bizottság és ezt a még vázlatos műsort figyelembevéve kezdik meg az egyes műsorosztályok a részletes munkát. Amikor így az ötödhetes műsor megszervezése egyre teljesebbé válik, a műsor fokozatosan előlép negyed-, harmad-, majd másodhetes, immár egészen részletes műsorrá. Miután a rádió az élet intézménye, az élet pedig tolytonos változásokkal és ezek során újabb és újabb eseményekkel jár, amíg a műsor másodhetesből elsőhetes műsor lesz, az időközben történt politikai, társadalmi, tudományos és művészeti eseményekből feltétlenül műsorba valókat még beiktatják és ezt az úgynevezett elsőhetes műsort adják ki a rádió hetilapjának, valamint a többi heti- és napilapnak.

Változások azonban még a folyó műsorról idején sem kerülhetők el, ez szükségképpen együttjár a rádió időszerűsége való törekvésével, [gy az elsőhetes műsor önmagában nem elegendő, hanem úgynevezett napi műsor is készül, amelyet a rádió belső életében sajtóműsornak is neveznek, mert 48 órával előbb

a napilapoknak is megküldik közlés céljából. A műsorlebonylítási célokra a sajtóműsoron kívül úgynevezett részletes műsor is készül, melybe mindent beírják, amit a műsorról tudni kell.

Az eddigiek során gyakran történt említés az egyes műsorosztályokról. Mielőtt ezekről az osztályokról adnánk részletes beszámolót, a rádió hírszerkesztőségének munkáját ismertetjük, amely bár tekintélyes és fontos részt vállal magára a rádió műsorából, speciális munkáját tekintve nem tartozik a műsorigazgatás hatáskörébe, hanem a rendelkezésére bocsátott időt önállóan használja fel a közönség hírekkel való tájékoztatására.

A rádió hírszerkesztősége munkájának ismertetése után a rádió külügyi osztályával, mint műsorosztállyal foglalkozunk. Itt kell megemlíteni, hogy a rádió külügyi osztálya a Magyar Központi Híradó Rt. kapcsolatainak ápolója és mint ilyen, rendkívül szerteágazó és nemcsak a rádiót, hanem az egész vállalatot érintő kérdések és feladatok gondozója. Ezekről a kérdésekről külön fejezet emlékezik meg, a rádió-műsorosztályok körébe a külügyi osztály ama működésének ismertetése tartozik, amelyet az osztály, mint műsorosztály a rádió műsorának közvetlen kialakításában betölt.

A HÍRSZERKESZTŐSÉG

A rádió hírszerkesztősége az az osztály, ahol valódi újságírói munka folyik: itt születnek meg a kétóránként ismétlődő híradások. A hírszerkesztés lebonyolítása az osztályvezető és helyettese, valamint hét munkatársa vállain nyugszik. Munkájukat egy szerkesztőségi titkár és hat gépíró támogatja.

A hírszerkesztőség munkája a dolog természete szerint kettős: szellemi és technikai. Természetesen az utóbbi megjelölés alatt nem szigorú értelemben vett technikumot, hanem a különleges szolgálat ellátásához szükséges gyakorlatot kell érteni. Szellemi téren főként a politikai események határozzák meg a hírszerkesztőség munkájának menetét és a mikrofon előtt elhangzó eredményét, •de az élet valamennyi olyan megnyilvánulása, amelyből hír születik, helyet kap és kifejezésre jut munkájában. Egyedüli kivétel a bűnügyi és botrány-kronika, amely a rádiók tapasztalata szerint nem jó tápláléka az óriás fogyasztónak, a mikrofonnak.

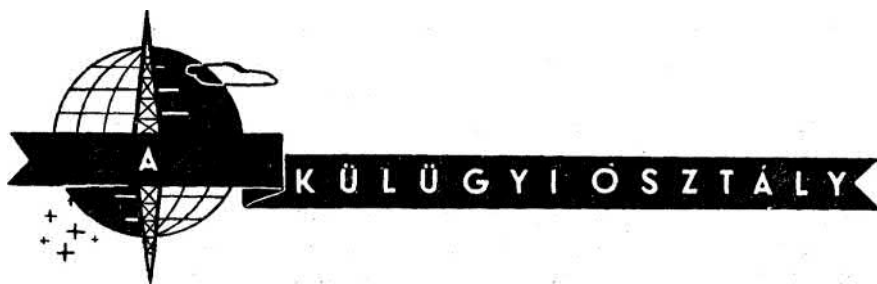
A hírszerkesztőség munkája mindennap, ünnepnapot és vasárnapot sem kivéve, váltott szolgálattal, reggel 6 órától éjfélig tart. A rádió hírszerkesztősége anyagának zömét a vállalat kebelében működő hírszolgálati irodáktól, a Magyar Távirati Irodától és a Magyar Országos Tudósítótól kapja, de felhasználja a belföldi és külföldi lapok híryanagát is.

A rádió hírszerkesztősége volt az az osztály, amely 1945 május 1-én megindulva hosszú időn keresztül úgyszólván egyedül szolgáltatta a rádió nyilvánosság elé kerülő anyagét. Amikor azután 1945 május 25-én a Szövetséges Ellenőrző

Bizottság a rádióhailgatást minden korlátozástól mentesen szabaddá tette és ennek következtében a rádió műsoradási ideje kibővült, a hírszerkesztőségnek a műsoridőben való részesedése a dolog természete szerint a normális felé fejlődött vissza és pedig ebben az időben hét hírperiódusban, kerekén 80 percet, a műsor mintegy 14%-át szolgáltatta. 1945 őszén a szerkesztőség munkaköre kibővült, mert ekkor indult meg a magyar rádió naponkénti orosz, angol és francia nyelvű hírszolgálat, melynek alapanyagát szintén a hírszerkesztőség készíti el. Budapest II. rádióállomásának szolgálatba állításával újabb hírszolgálati periódusokat kellett műsotba iktatni és amikor 1946 decemberében az újjáépült lakihegyi 314 m-es antennatornyot felavatták, a hírszerkesztőség rendelkezésére álló műsoridő megkapta mai végleges formáját: Budapest I. műsorában napi nyolc, Budapest II. hullámhosszán pedig napi két hírperiódust. A tapasztalatok arra tanították a hírszerkesztőséget, hogy a hírközlést csoportosítsa, illetve a rokon területről szóló híreket rovatolva igyekezzék adni. így született meg a fokozatos fejlődés során a „Magyar vidék hírei“, „Miről ír a külföldi sajtó?“, a „Közérdekű közlemények“ híradása, továbbá a „Kis hírek a nagyvilágból“, a „Nagybudapest hírei“, végül éjfélkor „A nap története mondatokban“ c. hírcsoport. Naponta kétszer, éspedig 20 és 22 órakor a hírek előtt hangzik el az úgynevezett rádióhírmagyarézat.

A rádió hírszolgálatának szerves része a napi sportbeszámoló is, mely hétköznaponként rövidebb, ünnepnapokon azonban az eseményekhez mérten bővebb és többszörös beszámolót is ad 20, illetve 21 és 22 órakor. Ezt a sport-hír-műsort egészíti ki hetenként egyszer a „Sportközlemények“ című összefoglaló, mely az elmúlt hét már megtörtént, illetve a következő hét várható sporteseményeiről ad képet. A sporthírszerkesztés munkáját külön szerkesztő látja el, aki szakember a sportok terén.

A rádió hírszerkesztőségének munkája jellemzésére érdemes megemlíteni, hogy a szerkesztőség havonként átlag 25—30.000 sor híryanagot állít össze, illetve továbbít a mikrofon elé.

A rádió külügyi osztálya, azt a tevékenységét illetően, amellyel a rádió műsorának közvetlen kialakításában vesz részt, vagyis, amellyel kapcsolatban mint műsorosztály jelentkezik, a műsorigazgató hatáskörébe tartozik..

A rádió két és fél év alatt lebonyolított műsorában a külügyi osztály három állandó műsorszámmal, két sorozattal és egyéb alkalmankénti, illetve periódiku-

san ismétlődő műsorszámokkal szerepelt. Munkájának megjelenési módja kommentár, előadás, interjú, továbbá idegen nyelvre, vagy idegen nyelvről történő lektorizálás.

A külügyi osztály állandó műsorszámai: a „Külügyi negyedóra“, amely a hét világgazdasági eseményeinek összefoglalása, a „Világhíradó“, a kulturális és tudományos események híreivel, végül az „Asszonyok világhíradója“ elsősorban női szempontok szerint kiválogatott témákkal.

A külügyi osztály sorozatai: „A külföldi magyarok üzennek“, mely egyelőre az Angliában és Franciaországban lebonyolított interjúk sorozatából állott. E műsorszám lebonyolítását Franciaországban a párisi rádió magyar osztálya, Londonban pedig a BBC magyar osztálya vállalta. A külügyi osztály másik sorozata „Nyersanyagok és kontinensek“ címen szerepelt a rádió műsorában. A külügyi osztály műsoralkító tevékenységének fontos területe a Budapesten megforduló idegenekkel interjúk és viták rendezése. Az osztály ezt 3 feladatát úgy igyekezett megoldani, hogy a 10 perces interjúk után minden beszélgetésről 5 perces magyar összefoglalást nyújtott. E műsor keretén belül szólalt meg a magyar rádióban Groza román miniszterelnök, Hewlett Dohnson, a canterbury érsek helynöke, Dohn Haire és az angol alsóház Budapesten járt többi tagjai, Stephen Spender, a híres angol költő, Martin Popper, az amerikai ügyvédszövetség főtíkára, Louis Martin-Chauffier, a jeles francia katolikus író, Ljin Ludovik, a colombói egyetem professzora, Parin, neves orosz orvosprofesszor, továbbá ugyancsak az interjú-sorozatok keretében állottak a magyar rádió mikrofonja elé az orosz építészet és az orosz ifjúság Budapestre látogatott képviselői és még sok más külföldi kiválóság.

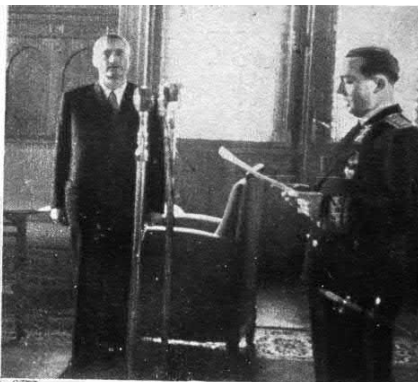
1947 folyamán a külügyi osztály féléves tervet dolgozott ki a Szovjetunió ismertetésére. Ennek keretében a magyar tudomány és művészet orosz specialistái és szovjetorosz szerzők szólaltak meg.

A külügyi osztály gondoskodott arról is, hogy a nagyhatalmak és a baráti államok nemzeti ünnepein és egyéb időszakonként visszatérő alkalmakkor ünnepj keretben méltassa az illető nemzet kultúráját, amerikai, skandináv, spanyol, bolgár, román, jugoszláv, stb. műsorok rendezésével, melyek keretében hangjátékok, versek, népdalok, novellák és előadások szerepeltek.

Az idegennyelvű hírszolgálat összeállítását és lebonyolítását szintén a külügyi osztály végzi. A külügyi osztály készíti el az orosz, angol, francia és esperantó nyelvű krónika magyar szövegét, az 6 munkatársai látják el az idegennyelvű hírek és krónika bemondásának feladatát. 1947 nyarán a külügyi osztály a külügyminisztériummal egyetértésben e szolgálatot olyképen fejlesztette tovább, hogy a krónikák sokszorosított szövegét szétküldötte a magyarországi külföldi diplomácia, a magyarországi külföldi tudósítók, valamint a külföldi rádiótársaságok részére.

A külügyi osztály lektorizálási munkája köréből kímélhető az a munka, amelyet a külföldi rádióktól, — különösen az orosz Szovinformbürótól, a BBC-től, valamint az amerikai kultúrattasétól beérkező előadásanyagok feldolgozásával és fordításával lét el.

Puskín, a Szovjetunió követe, átadja megbízáselevélét 1945 novemberében.
(MKH — Schenk felv.)

William S. Key altábornagy 1945 július 4-én emlékbeszédet mond a városligeti Washington-emlékmű előtt.
(MKH — Csépany felv.)

Szviridov altábornagy 1947 április 4-én beszél a Gelléri-hegyi emlékmű avatóünnepségén. (MKH — Pálházi felv.)

A köztársasági elnök
kittüntetést adományoz
Zsoltov vezérezer-
desnek 1946 decembe-
rben. (MKH — Csé-
pány felv.)

A kittüntetés után:
Tolbuchin marsall,
Tildy Zoltán, Szviridov
altábornagy,
mögöttük: Zamer-
cev vezérőrnagy és
Gruber százados.
(MKH—Schenk felv.)

Amerikai katonák
1945-ös karácsonya a
rádióban. Középen W.
S. Key altábornagy.
(MKH—Csepány felv.)

1946 február 1.: a köztársasági elnök leteszi az esküt a nemzetgyűlésben. (MKH — Csépany felv.)

A két munkáspárti vezér: Rákosi Mátyás és Szakasits Árpád. (MKH — Csépany felv.)

Dinnyés Lajos miniszterelnök beszél a hősi halált halt tűzszerészek temetésén. (MKH — Schenk felv.)

A hazatért Károlyi Mihályt
ünnepélyesen fogadja
1946 májusában a nemzet-
gyűlés
(MKH — Schenk felv.)

A dorogi bányászkatasztrófa áldozatainak temetésén beszél
Rákosi Mátyás miniszterelnök-
helyettes. Jobbján Szekasits Ár-
pád és Vas Zoltán. (Forrás --
Bence felv.)

A köztársasági elnök
megnyitja az újjáépít-
telt Margithidat (MKH
— Pálházi felv.)

A magyar rádió aktuális osztálya a rádiószerszég célját szolgáló új intézmény, 1946 március 1-e óta dolgozik önálló osztályként. Feladata a helyszíni közvetítések, riportok és montázsok elkészítése. A külföldi rádiók ennek a tárgykörnek különösen a rádiószerszég szempontjából való rendkívüli fontosságát már régen felismerték, Magyarországon azonban csak az újjáalakult rádió karolta fel az időszerszég és korszerszég kettős szempontját egyesítő aktuális osztály gondolatát. Az aktuális osztály egyik legfontosabb műsorszámára, éppen az osztály jellegeből folyólag, a „Hangos híradó“, mely szinte napok alatt a rádióközönség egyik kedvelt műsorszámára lett, ahogy azt a Magyar Központi Híradó Rt. keretében működő Közvéleménykutató Intézet e részben végzett tudakoló munkája kiderítette és megerősítette. Ez a gyors és átütő siker arra ösztönözte a rádió igazgatóságát, hogy a kezdetben csak hetenként egyszer jelentkező „Hangos híradó“-t rendszeres szolgálattá építse ki.

Hogy a „Hangos híradó“ jellegét jól megérthessük, gondoljunk egy napilap és egy képes hetilap közötti különbségre; míg a rádió hírszerkesztősege a napi eseményekről szóló híreket továbbítja a rádió hallgatóságához, a „Hangos híradó“ ez eseményeket a lehetőséghez képest megleveníti, műsorát a politikai, kulturális és társadalmi életben előfordult nevezetesebb eseményekből állítja össze, éspedig hanglezemefelvelelekbői, párbeszédekből, zenéből, stb. Természetes, hogy az ilyen szolgálathoz az események állandó figyelésére, nyilvántartására és gyors felvételére van szükség, ami viszont sok tehetséges rádióriportert igényel. Az aktuális osztály „Hangos híradó“-ja négy állandó belső munkatárssal és 15 külső munkatárssal dolgozik.

Ugyancsak az aktuális osztály feladatkörébe tartozik a helyszíni közvetítések tartalmi és adminisztratív lebonyolítása. A helyszíni közvetítések három csoportban különböztethetők meg: általános jellegű, politikai és végül sportközvetítések. 1947 folyamán az aktuális osztály havi átlagban 12 általános helyszíni közvetítést adott, kereken négy órában. A politikai közvetítések száma kevesebb, de időtartama hosszabb, átlagban havi 10 óra, mert a nagyobb politikai megnyilvánulásokat, gyűléseket, stb. közvetíti a közönséghez. Havonta átlag 8 sportközvetítésre kerül sor, 3 óra időtartamban. „Hangos híradó“ havonta 28 alkalommal kerül a közönség elé, 13 óra időtartamban. A híradókban szereplő műsorszámok havi számösszege átlagban 140.

Az aktuális osztály a „Hangos híradó“-n és a helyszíni közvetítéseken kívül rendez színházi vitákat, úgynevezett képeslapokat, zenei híreket, az elmúlt hónap rádiókrónikáját, tudományos beszélgetéseket, továbbá érdekes és teljesen

rádiószerű aktuális hangkép-sorozatokat. Ilyen volt például a „Forinttól a három-éves tervig“, valamint a meg is ismételt „A hír útja“ című hangkép-sor.

A külföldi rádióknál ismeretes, úgynevezett varieté-osztály munkáját kezdeményező formában a magyar rádiónál szintén az aktuális osztály látja el egyelőre „A vasárnap este Pesten“ című állandó műsorszámmal. Ez a műsorszám havonta 4—5-ször szerepel a műsorban, átlagban összesen 3 óra műsoridővel.

Ugyancsak az aktuális osztály feladatkörébe tartozik „A rádió szabad-egyeteme“ havi átlagban 22 előadásból álló és öt és fél műsorórát felölölő sorozatának részbeni ellátása.

Az aktuális osztály havi működése átlagban 48 műsorórát jelent összesen, amihez csatlakozik az úgynevezett „Rádióiskola“ havi 22 órányi műsora, szintén az aktuális osztály rendezésében.

A rádión belül minden hangfelvétel elkészítésének adminisztrációs munkája az aktuális osztályhoz tartozik. E felvételek intézése természetesen nagymértékben megnöveli az aktuális osztály munkáját. Havi átlagban 170 lemezfelvételre kerül sor. Az ezekhez szükséges kábelek megrendelése szintén az osztály feladata. Erre havonta átlag 50 esetben *van* szükség.

A P R Ó Z A I O S Z T Á L Y

A műsorigazgató hatáskörébe tartozó műsorosztályok sorában a Prózai osztály még fiatal tagja az együttesnek. Feladatköre a viták, interjúk, politikai és közérdekű előadások gondozása, mely munka régebben egyrészt az irodalmi osztály, másrészt a helyszíni közvetítési osztály között oszlott meg. Munkaköre 1946 őszén alakult ki, de még ekkor is az irodalmi osztályon belül működött és csak később vált önálló műsorosztállyá, amely ma már öt belső és számos külső munkatársai dolgozik. Anyagának legnagyobb részére vonatkozóan sem tartalmi, sem műfaji előzményei nincsenek. A prózai osztály tulajdonképpen a rádió mindenese, ő szerkeszti a különböző politikai és társadalmi előadásokat. Ezeknek egy része az intézmények, pártok, minisztériumok és más közhivatalok, valamint társadalmi testületek időszakonként ismétlődő előadás-sorozata, valamint a rádió saját kezdeményezéséből ismétlődő reggeli előadások, vasárnapi krónikák, egészségügyi, női, gyermek, sport, gazdasági, stb. előadások. Ide tartoznak a különböző vallásfelekezetek istentiszteletei is, melyek műsoridőtartam szempontjából is előkelő helyet foglalnak el, összesen havi 11 műsorórát, másfélszer többet, mint a felszabadulás előtt.

A prózai osztály működési körébe tartozik a mikrofon előtt elhangzó interjúk túlnyomó része, melyek keretében tekintélyes politikusok, kormányférfiak, közéleti vezetők szólnak meg. Ezzel rokon, de lényegében új műfaj a rádióankét, a rádió-vita, a rádió-körkérdés. Ezek sorában talán a vasárnap esti ankét a legfontosabb. A prózai osztály műsorszáma a szerda esténként elhangzó

„Heti szemle“ is. A hallgatók panaszainak, kívánságainak, érdeklődésének kielégítését igyekszik szolgálni „A közönség kérdez ... az illetékesek felelnek“ c. műsorszám.

A prózai osztály műsorában gyakran szólalnak meg a hídepítő, rohammunkások, újjazdák, üzemi mérnökök, szövetkezeti vezetők, háziasszonyok. Sokat foglalkozik a prózai osztály a dolgozó fiatalok kérdéseivel.

A legújabb kezdeményezés a „Társbérlet“ c. folytatólagos, vidám rádiójáték. Ilyenfajta rádióműsor teremtésére már hosszabb ideje folytak kísérletek a stúdióban és most a rádiócsalád színes és tanulságos történetének visszhangja bizonyítja, hogy a „Társbérlet“-tel a rádió jó úton jár.

Az osztály főfeladatának az irodalom és a tudomány népszerűsítése? íekinti. E cél elérése érdekében egész sor nehézséget kell fokozatosan leküzdeni és az útból elhárítani. A nehézségek lényegében abból származnak, hogy Magyarországon hiányzanak a népszerűsítés hagyományai. Az író és a tudós nincs még kellően felkészülve a tömegek felé való szólásra és ha meg is van benne a jószándék, legtöbbször elvérzik a gyakorlat hiánya miatt.

Az irodalmi osztály első feladatának tehát új népszerűsítő gárda nevelését tekintti, melynek tagjai alkalmasak arra, hogy az irodalmat és a tudományt a művelődésre váró tömegek íelé közvetítsék, akik világosan gondolkoznak és vüágosan is fejezik ki gondolataikat.

Ami az élő és még alakítható irodalmat illeti, az irodalmi osztály soronkövetkező feladata azoknak az íróknak a népszerűsítése, akik tárgyválasztásban., szerkesztésben és kifejezésben a világosság és közérthetőség eszméjét szolgálják, műveik tehát nemcsak a beavatottad kicsiny köréhez, hanem minden olvasni vágyó emberhez szólnak.

A két feladatot egy harmadik egészíti ki, ami a rádiónál önként adódik. Hiába világos és értelmes egy tudományos előadás, hiába áttekinthető és könnyen követhető egy költemény, vagy novella, ha rossz hangszülőzással, botla-

dozva olvassák fel. Mivel eddig sem a közép-, sem a felső oktatás, sőt maga a Színművészeti Akadémia sem fordított kellő gondot a beszédkultúrára, a rádióra hárul az a feladat is, hogy a természetadta és a szakintézetekben alig-alig csiszolt tehetségeket használható rádióelőadókká nevelje.

Az irodalmi osztály két és fél éves munkásságának mérlegét és eredményét, a legjobban a számok tükrözik. Az irodalmi osztály a havonta átlagosan rendelkezésre álló műsoridő 93%-át a kortársak műveinek szenteli. Más szempontú megosztás szerint e műsoridő 87%-át a hazai és 13%-ét a külföldi irodalom teszi ki, mely utóbbiból

38% orosz,
11% angol,
17% francia,
4% amerikai,
24% a szomszéd államok között oszlik meg,
6% pedig egyéb vonatkozású.

A külföldi vonatkozású anyag megosztását szemlélve, az orosz irodalom javára billen a mérleg, ami magától értetődő, hiszen a felszabadulás előtti évtizedekben a rádió műsorából az orosz anyag hiányzott, a szovjet irodalmat úgyszólván semmi sem képviselte. Ezt az űrt kell most pótolnia a magyar rádióknak. Meglehetősen nagy százalékarányban vannak képviselve a szomszéd államok is, ami a dunai népek egymáshoz való közeledésének jegyében állt.

Érdemes megvizsgálni az irodalmi osztály havi műsoridejének műfaj szerinti megosztását is:

49%-a próza,
3%-a vers,
10%-a rádió műfaj,
34%-a kombinált műfaj,
4%-a hanglemezes előadás.

A prózai műsorszámok közé tartozik minden novella, tudományos és ismeretterjesztő előadás, beszélgetés, valamint a magyar parasztság számára szóló, naponként reggel és este elhangzó „Falurádió“-anyag.

Az úgynevezett rádióműfaj keretébe tartozik a hangjátékon kívül, — ebből a műfajból az irodalmi osztály csak rövidebbet és technikailag könnyebben megoldható ad, — a kialakulóban levő és igen népszerű rádiofonizált novella.

A kombinált műfaj tulajdonképpen verses, énekes, zenés összeállítás.

Mint már előbb említettük, az irodalmi osztály egyik fő feladatának az irodalom és a tudomány értékeinek népszerűsítését és ez értékek minél szélesebb néprétegekhez való eljuttatását tartja. Ebből a szempontból említésre érdemes, hogy az irodalmi osztály rendelkezésére álló műsoridőnek több mint fele, — 53%-a — a fizikai dolgozóknak sugárzott műsor jegyében áll. Ebből a műsoridőmennyiségből a parasztságnak jut 62%, a munkáságnak pedig 38%.

Az előbbi anyag zömét a „Falurádió“ műsorai, az utóbbiét pedig a „Dolgozók Kultúrszövetségének“ adásai teszik ki. Az irodalmi osztály „Magyar Parnasszus“ című műsorszámára egyaránt szól a parasztságnak és a munkásságnak s célja az, hogy hallgatóságát a modern magyar irodalommal ismertesse meg. E célt azáltal is kívánja szolgálni, hogy ez a műsorszám vasárnap délután kerül a mikrofon elé. Végül még néhány számadat alkalmas jellemezni az irodalmi osztály működését: az osztály havonta mintegy 100 esetben foglalkoztat magyar, illetve külföldi szerzőt, 120 esetben színészeket, 25 esetben tudósokat, 50 esetben felolvasókat, 10 esetben énekeseket és 15 esetben zenészeket (zongorakísérőket).

A felszabadulás pillanatától a magyar rádió újramegindulásáig eltelt időszak a drámai osztály számára a hiányok pótlásának és a szükségletek megteremtésének idejét jelentette. Az osztálynak valóban a semmiből kellett műsort teremtenie, a rádiószínház műsorának tárgyi és személyi feltételei csaknem teljesen hiányoztak. A drámai osztály azonban szívós és módszeres munkával eljutott odáig, hogy 1945 május 5-én az új magyar rádiószínház első műsorát sugározhatta hallgatóinak. Az első kísérleti műsorok olyanok voltak, mint a lábadozó betegnek szánt könnyű eledelek, csupán színvonalas szórakoztatást akartak nyújtani, de már az 1945. év folyamán sikerült az osztálynak műsora orosz és angolszász anyagának alapját megteremteni. A legtöbb pótolni való éppen ebben a vonatkozásban várt a magyar rádióra. Ennek a jegyében született meg „A némaság éveiből...“ c. sorozat, amelyben a mintegy 8 éven át némaságra ítélt színészek mondtak el részleteket legkedvesebb szerepeikből.

A nehézségekre való tekintettel azonban egészen magától értetődő, hogy a magyar rádiószínház első, 1945-ös újjáépítési éve a kívánatos színvonalát sem mennyiségi, sem minőségi szempontból nem érthette el. Mennyiségi téren a következő, 1946-os esztendő valósította meg az első „békebeli“ műsor-szórását. Ebben az évben a rádiószínház már 167 produkciót játszott és hogy ez számszerint milyen komoly mennyiségű teljesítmény, akkor látjuk a legjobban, ha arra gondolunk, hogy az utolsó békeévben a Dramaturgia 159 előadást hozott a mikrofon elé. A mennyiség mellett azonban már ebben az évben törekedett a drámai osztály a minőségi színvonal felemelésére is irodalmi, de legalább is színházi vonatkozásban. Műfaj tekintetében azonban a kívánatos egyensúlyt még ebben az évben nem sikerült megteremteni, sokkal több volt a nem rádió-szerű színmű, mint a rádiójáték.

1946-ban 47 vígjáték, komédia és vidám télóra,
23 színjáték,
15 rádiójáték,
17 szemelvény, illetve résziet,
5 operett,
9 emlékest,
6 előadó est,
6 tarka-est,
7 dráma, kamara-dráma, illetve történeti drárr.3,
2 tragédia és
30 egyéb műsorszám kerüli a mikrofon elé.

Időközben kiépült a drámai osztály lektorátusa és adminisztrációja és elkészült az új színészkataszter is. 1946 végén az osztály már 471 új és régi színészef dolgozott. Ez évben a színésznők összes szereplésének száma 515, a férfiszínészeké 1063, összesen 1578, ami azt jelenti, hogy egy színészre, illetve színésznőre átlagban 3 és fél szereplés jutott. A stúdióbeli rendezés kérdését ez időben ideiglenesen, elegendő rendező belső munkatárs hiányában, vendégrendezők bevonásával oldotta meg az osztály és ennek során csaknem valamennyi budapesti színház rendezőit foglalkoztatta.

1947-ben az osztály fő célja a már múlt évben elért mennyiségi színvonal mellett, a minőségi színvonal felemelése volt. Az osztály a már meglévő sorozatok („Magyar Tháíia“, „Halhatatlan szerepek“, „Nagy világ-színház“, stb.) mellett újakat, sajátos igényű ciklusokat szervezett, mint amilyen a „Dolgozók rádiószínháza“, a „Faluk rádiószínháza“, „A szomszédosság nevében“, a „Szombat éji rádiószínház“, a „Vidám rádiószínház“, a „Gyermekek rádiószínháza“ című sorozatok, továbbá a Munkás Kultúrszövetség munkás színjátszóinak és a Népi Ének- és Dátékegyüttes Színjátszóinak műsora.

Ezeken az elért eredményeken kívül, amelyekkel az osztály a rádiószínház műsora számára határozott szellemi vezetést és tervszerűséget igyekezett biztosítani, a fiatalabb írónemzedék körében iparkodott felkelteni a rádiójáték-írás iránti érdeklődést is. Célja volt a külföldi rádiószínházakkal való cserekapcsolatok felvétele. Ennek eredményét mutatják a „Moszkvai rádiószínház műsorából“, „A párisi rádiószínház műsorából“, „A BBC-rádiószínház műsorából“, a „New-yorki rádiószínház műsorából“ stb. című bemutató előadások. Növelte az osztály a belsőmunkatárs-rendezők számát, minőségileg is elősegítette munkájukat és ugyanakkor szigorúan őrködött a próbák és előadások munkafegyelme felett.

A komoly-zenei osztály a felszabadulás utáni újramegindulása óta annak az elvnek a keresztülvitelére törekedett, hogy az azonos típusú műsorszámok lehetőleg azonos időben szerepeljenek a műsorban. 1947 eleje óta ezt a törekvést siker is koronázta és kialakult a komoly-zenei műsorok heti elosztása. Ez az elosztás a következő:

minden hétfőn 20.20—21.20-ig „Magyar muzsika“,
minden pénteken 20.20—21.40-ig a rádiózenekar játszik komoly szimfonikus műsort,

minden csütörtökön operaelőadás az Állami Operaházból,

minden vasárnap reggel 8.30—9-ig orgonazene,

vasárnap délelőttönként 11—13 óra között pedig klasszikus kamarazene és egyházi jellegű kórusművek szerepelnek műsoron.

E főbb állandó műsorszámok, mellett kedden és szombaton délben két-két szólista szerepel váltakozva,

szerda és vasárnap este egy-egy szólista nagyobb klasszikus műsorról,

szerdán késő este pedig klasszikus és modern kamarazene hangzik el a rádióban.

Hétfőn délután népszerűsítő zeneesztétikai előadásokat tartanak,

kedden délután pedig a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság, a Zene-művészek Szabad Szakszervezete és a Zenepedagógusok Szabad Szakszervezete csaknem egyórás műsorai kerülnek váltakozva sorra.

Szerdán és pénteken korán délután eredeti magyar népzene élvezhetnek a hallgatók, valamint ugyanez időben az iskolai énekkarok, az Országos Magyar Munkás Dalosszövetség és az Országos Magyar Dalosszövetség kórusait.

A fentiekben elmondottak határozzák meg a komoly-zenei osztály munkakörét és ha ezeket a műsoranyagokat egyenként vesszük vizsgálat alá, akkor megismerkedhetünk azokkal az elvi célokkal is, amelyeket e műsorszámok kialakításával kapcsolatban az osztály elérni kíván.

A komoly-zenei osztály a legnagyobb gonddal és szeretettel a „Magyar muzsika“ című műsorszám összeállításánál jár el. Eleinte, a kezdeti négy hónapban, egyedül Bartók, Kodály és Liszt művei szerepeltek e műsorszámban és ha nem is sikerült e három nagy magyar zeneszerző összes műveit a mai napig megszólaltatni, ami egyáltalában megszerezhető és így előadható volt, a

magyar rádió el is juttatta hallgatóihoz. Bartók Béla Amerikában írt kompozícióból a „Contrasts“-ot e sorozat keretében mutatták be először Magyarországon és a „Concerto“ is többször szerepelt e sorozatban. Ma már e három nagy magyar zeneszerző művein kívül a fiatal magyar zeneszerzők számára is megnyílt a „Magyar muzsika“, műsorán Veress Sándor, Kadossa Pál, Szabó Ferenc, Szelényi István, Farkas Ferenc, Dárdányi Pál, Szervánszky Endre és általában a mai zeneszerző generáció csaknem minden tagja szerepelt már.

A rádiózenekar hangverseny-műsorai keretében a magyar karmesterek közül Ferencsik Dános, Fricsay Ferenc, Somogyi László és a többi kiváló magyar karmester dirigálta a rádiózenekart, a külföldiek közül pedig Constantin Silvestri, a bukaresti Filharmónia elnök-karnagya, Arthur Bliss, a kiváló angol zeneszerző és karmester, Tony Aubin, a francia rádió karnagya, Dean Meylan, a genfi rádió karnagya, Solthi György, a müncheni Opera igazgatója és mások álltak idáig a rádiózenekar karmesteri dobogóján.

A csütörtöki operai előadások során az 1946—47-es évadban az osztály mintegy 30 opera előadását közvetítette. Ezeket az operaelőadásokat egészítik ki a vasárnap délutánonként a stúdióban rendezett népszerű opera-délutánok. Ezek az operadélutánokon az Operaház műsorán nem szerepelt operákból mutat be az osztály részleteket. Előadta pl. az osztály Debussy „Tékozló fiú“-ját, Milhaud „Francia saláta“ c. percoperaít, Wagner „Tannhauser“-ét, Verdi „Don Carlos“-át és a „Végzet hatalmá“-t, valamint Donnizetti „Lammermoori Lucia“-ját.

A vasárnap délelőtti egyházzenei kórusművek sorozatában minden második vasárnap Bach kantátáira kerül sor. Ezeknek a kantátáknak az előadását a rendkívüli anyaghiány nagyon megnehezíti.

Az állandó kamarazenei adások eredményeként állandósult a Garay-, a Jancsin-, az Ország- (Pro musica), a Tátray-vonósnégyes és Ney Tibor vonóshármasa (Budapesti Vonóstrió), mel/ zenekarok állandó jellegű működésére a rádió segítsége nélkül nem igen lett volna lehetőség. A kamaragyüttesek a klasszikus kamarazene-műveken kívül állandóan műsoron tartották nemcsak a magyar, tehát elsősorban a Bartók és Kodály vonósnégyeseket, hanem a külföldi modern zeneszerzők (Bliss, Moeran, Prokofjev, Sosztakovics) műveit is. Az orgonazene terén pl. lehetővé vált az orgonisták számára a klasszikus és modern orgonairodalom legjobb műveinek megszólaltatása. A kórus-műsorok keretén belül vált lehetővé a munkáskórusok rendszeres szerepeltetése és ezáltal e kórusok országos fejlődése, a népzenei előadások pedig az eredeti és hiteles magyar népdal-anyagot mutatták be.

Hertelendy Hanna
„Puck“-ot játssza. (MKH
— Csépany felv.)

Mezei Mária a „Színház“-ban.
(MKH — Csépany felv.)

Tolnay Klári és Ajtay
Andor, Márai „Varázs“
című darabjában. (MKH
— Csépany felv.)

Kódaly Zoltán a rádióban.
(MKH — Csepány felv.)

Klempeter a rádióban vezényel
(MKH — Pálházi felv.)

Jahudi Menuhin, Zathureczky Ede, Kereszturi
Dezsoné, Paul Tit or, Kódaly Zoltán, Böhm László,
Kódaly Zoltánné és Waldbauer Imre. (MKH —
Csepány felv.)

A rádiózenekart Ferencsik János vezényli. (MKH—Csepány felv.)

Geršwin koncertjét Polgar Tibor vezényli. (MKH—Csepány felv.)

Pavel Liszián orosz énekművész. (MKH—Schenk felv.)

Kerpely Jenő gondonkázik.
(MKH — Schenk felv.)

Böszörményi Nagy Béla zongorázik.
(MKH — Schenk felv.)

Ernster Dezső, a newyorki Metropolitan Opera magyarszarmazású énekese a rádióban.
(MKH — Pálházi felv.)

A könnyű-zenei osztály működését az új magyar rádió megszólalásának napján kezdte, amidőn Palió Imre a rádiózenekar kíséretében azokat a kuruc dalokat tolmácsolta, amelyek a szabadságot hirdették. A megindulás után júniusban már mikrofon elé állott a rádió akkor még provizórikusan összeállított jazzegyüttese és ugyanebben a hónapban hangzott el az első cigányzene is. Júliusban adta az osztály az első külső jazzközvetítést az egyik kávéházból. Ugyane hónap 28-án a „Hüvelyk Matyi“ című rádióra írt mesejáték hangzott el a rádiózenekar és kiváló szereplők közreműködésével. Augusztusban szerepelt először a kitűnő Pinocchio-jazzegyüttes és ugyancsak augusztusban szólalt meg az azóta igen népszerűvé vált házi együttes. A könnyű-zenei osztály első operett-közvetítését 1945 augusztus 11-én adta a Fővárosi Operettszínházból, amikor is a „Maya“ hangzott el a rádióban. Két nappal később megkezdődött az azóta népszerűvé vált filmzene-közvetítések sorozata. 1945 novemberében pedig sor került az első nagy magyarnóta-délután közvetítésére a Zeneművészeti Főiskoláról. Ez év decemberében a rádiózenekar „Halló Amerika“ címen az újvilág zenéjét tolmácsolta a könnyű-zenei osztály rendezésében.

A könnyű-zenei osztály teljesítményének sorozatát tovább szemlélve, 1946 januárjában a fővárosi színházak műsorain szereplő zenés darabok zenéjének stúdióból való bemutatása kezdődött meg. A Vasutas Hangversenyzenekar márciusban szerepelt először és ugyanebben a hónapban mutatta be a könnyű-zenei osztály a Nemzeti Színházban előadott „Lumpacius Vagabundus“ című Nestroy-Heltai Denő vígjátékszerzeményének zenéjét. Ez év májusában Budapest II. hullámhosszán napi állandó műsorszámként „ötórai tea“ címen, egyórás tánczenét iktatott műsorába az osztály. Október havában első ízben került sor zenei mikrofonpróba közvetítésére, amikor is a hallgatók a szereplésre jelentkezettek produkcióit hallhatták.

A könnyű-zenei osztály műsorán e két és fél év alatt számtalan operett teljes zenéje szerepelt. A „zengő zene, színes szó“ c. sorozat, mely egy-két órán keresztül könnyű és komoly zenéből összeállított műsorról szolgált, tarkítva a zene hangulatához illő versekkel és színes összekötő prózával, szíves fogadtatásra talált a hallgatóság részéről. Úgyszintén sikere volt a zenés életképeknek, amelyek Budapestről szólnak és pedig „Angyalföldi romantika“, „Ferencvárosi séta“, „Belvárosi zenélőóra“, „Ébred a liget“, „Zenés séta a Gellérthegyen“ címen. Az állandó műsorszámok közé tartozik a „Heti zenés kalendárium“, „Jazz-

kedvelők iskolája“, továbbá az említett film-hangképsorok és a „Kevés szó, sok lemez“ című hanglemezes előadás. Végül érdemes megemlékezni a „Forró melódiák“, „Repülő ritmus — zsongó dallam“, „Amit a város dalol“, „Vidám zenés hétvége“ című műsorszámokról.

A magyar zene tekintetében a könnyű-zenei osztály arra törekedett, hogy a cigányzenekarok műsorát a magyar népzene irányában alakítsa át fokról-fokra. Ez a feladat nem könnyű, tekintette! arra, hogy a „cigányzene“ eddig inkább *e* kevésbé értékes műzene-fajta szolgálatában állott és a nagyközönség zeneileg kevésbé képzett rétege oldaláról támogatást is talált. Meg kell azonban állapítani, hogy nem egy kiváló cigányprimás megértette és magáévá tette a rádió ilyen irányú kulturális törekvését.

Sorozatban mutatja be az osztály a népszerű magyar könnyű-zeneszerzők, valamint szövegírók régi és új műveit és gyakran ad alkalmat arra, hogy új zeneszerzők, a fiatal könnyűzeneszerző-gárda tagjai is bemutatkozzanak a rádió hallgatósága előtt.

A magyar rádió műsorának tekintélyes részét hanglemezeiről szolgáltatja. Az ezzel kapcsolatos feladatok elvégzésének munkája a rádió hanglemezosztályára tartozik. A már említett ötödikes műsorban a műsorigazgatás jelzi a kítűzendő műsorszámokat, azonban ebben a műsortervben a különféle prózai és zenei produkciók között még számos üres hely van, amelyet nem úgynevezett élőzenével, hanem hanglemezeiről adott muzsikával óhajtának kitölteni. A vázlat megjelöli *e* tervbevett hanglemez-zene pontos idejét és időtartamát, ekkor kapcsolódik be a műsorszerkesztés munkájába a hanglemez-osztály és ezeket a műsorrészeket k-itölti saját anyagával.

A hanglemez-osztály *e* feladata teljesítése közben arra törekszik, hogy olyan zenei műfajok jussanak szóhoz, amelyeknek a megfelelő műsorhétben, illetve műsornapon élőszóban, illetőleg élőzenével szerep még nem jutott. A hanglemez-zene tehát, amelyet a rádió belső életében „konzerv-zenének“ neveznek, tulajdonképpen kiegészítése és pótlása az élő-zenei műsornak. A hanglemez-osztálynak azonban arra is vigyáznia kell, hogy az élő-zenés műsorokkal szemben, amelyek többnyire egynemű produkciókat mutatnak be, saját műsoranyagát színesen, sokszor kaleidoszkópszerűen, kevert összeállításban tálalja a közönség elé, tehát pl. egy hanglemez-műsor keretén belül az egyszerű szólístáktól kezdve többszáz tagú együttesig, különféle változatokat magába foglaló

műsört közvetítsen. Különösen az egyes különleges műfajok bemutatásánál jut komoly feladat a hanglemez-osztálynak, mint pl. régi idők muzsikái, külföldi specialitások, egzotikumok, népzene, stb. közvetítésénél. De a hanglemez-osztály feladata az is, hogy a zenei újdonságokat, az újonnan feltűnt külföldi szerzőket és művészeket bemutassa és megismertesse a közönséggel. Végül vigyáznia kell a hanglemez-osztálynak arra is, hogy érvényesüljön az egyensúly elve, tehát szórakoztató is legyen a műsor, de ugyanakkor jellemezze a magasabb színvonal felé való törekvés, különösen a komolyabb műfajoknál, ahol ennek a célnak a szolgálatában áll a stílusegységre való igyekezet, sőt még az időrendi sorrend lehető betartása is.

A hanglemez-osztály nemcsak önálló műsorokat szolgáltat, hanem rendelkezésre bocsátja a felolvasásokhoz, hangjátékokhoz, drámákhoz szükséges zenei illusztrációkat és aláfestő hangulatzenéket is. Ha pedig a műsorban bekövetkezik — ami sok esetben elkerülhetetlen — egy szám elmaradása vagy megrövidülése, a hanglemeztár anyagából kell a kitöltő műsorszámot megkeresni, hogy a közönség ne rövidítették meg.

Ezeknek a rendkívül sokrétű és mindenféle igény kielégítését igénylő feladatoknak a hanglemez-osztály csak teljes hanglemeztárral tud maradéktalanul megfelelni és éppen itt mutatkoztak kezdetben a legnagyobb nehézségek. A békebeli, mintegy 14 ezer darabot tartalmazó hanglemeztárból 6.383 db maradt használható állapotban, természetesen nem a java, hanem az állományának, sajnos, inkább a kevésbé értékes része. A hiányzó lemezek részint elpusztultak, nagyrészt pedig a nyilasok hurcolták el magukkal. Az azóta eltelt idő alatt azonban nem kicsiny áldozatkészséggel sikerült a lemezállományt komoly mértékben növelni, úgy hogy a hanglemez-osztály mai állománya több mint 12.000 lemezt foglal magában. E 12.000 lemezből mintegy 6.000 a szaporulat és pedig mintegy 4.300 lemez vásárlásból eredő, 1.757 lemez pedig különböző nemzetek nehylelkű ajándéka. A magyar rádió

582	lemezt a Szovjetuniótól,	
502	a BBC-től,	
430	az Egyesült Államoktól,	
104	Franciaországtól,	
35	Romániától,	
23	Svédországtól	
16	Bulgáriától,	
11	Dániától,	
54	pedig egyéb országoktól és	intézményektől

E mintegy 12.000 lemezből álló anyag több mint 200 féle műfaj-csoportba van szétosztva. Ezeknek a csoportoknak az arányos adagolása és megfelelő felhasználása igen nagy szakismeretet, hozzáértést és műsorérzékét követel.

A műsoridő és műsorköltség megoszlása a műsorosztályok között

O s z t á l y	Műsorideje hány %-a az összes műsoridőnek?	A műsorköltség hány %-át kapja?	Megjegyzés:
1. Irodalmi	9.—%	10.—%	
2. Komoly-zenei	24.5 %	17.5 %	A komoly-zene az összes zenei adás 44%-a.
3. Könnyű-zenei	31.3 %	17.5 %	A könnyű-zene az összes zenei adás 56%-a.
3. Aktuális	9.2 %	10.—%	
5. Drámai	3.6 %	10.—%	
6. Prózai	10.9 %	10.—%	
7. Hírszerkesztőség	10.4 %	—.—%	
8. A műsorigazgató vegyes kerete	—.—%	17.—%	
9. Egyéb	—.—%	8.—%	
10. Osztályhoz nem tartozó műsorszámok	1.1 %	—.—%	

ad 2—3: A komoly- és könnyű-zene együtt az összes műsoridő 55.9%-a.

A hanglemes a teljes zenei adás 53.2%-a.

ad 8: Fizeti a következőket: falurádió, gyermekrádió, munkáskultúr-szövetség, bányászfélóra, vasárnap este Pesten, naptár, Vígyszínház, külügyi műsorszámok.

ad 9: Kiváló műsorteljesítményekért adott jutalmak, napidíjak, számlák, helyzetmagyarázat, zenekari állandó kisegítők.

ad 10: Műsorismeretetés, stb.

A MŰSOR LEBONYOLÍTÁSA

Az eddigiek során ismertettük az egyes műsorosztályok működési körét és munkájának eredményeit. A műsorosztályok és a műsorigazgatás együttműködése alapján a műsor elvben készen áll ugyan, azonban a lebonyolítás egész apparátusának kell működnie ahhoz, hogy a műsorszámok a rádió mikrofonján keresztül a hallgatóközönséghez eljussanak. Mielőtt a lebonyolítást végrehajtó szervek munkáját ismertetnők, pár szóval meg kell emlékeznünk a műsortitkárságról is, mely a műsorigazgató mellett az egész műsor adminisztrációját végzi, a műsorterv megszületésének pillanatától, egészen a lebonyolítás megtörténtéig. A műsortitkárság tartja nyilván az ötöd-, negyed-, harmad-, stb. hetes műsorokat, állítja össze őket és közli a nyilvánossággal, tartja fenn az érintkezést az egyes osztályokkal, különösen a műsorváltozások végrehajtása szempontjából és általában gondoskodik minden feladatról, ami az ezzel kapcsolatos adminisztrációs munkával együtt jár.

Ami a műsorlebonyolító szervezetet illeti, a felszabadulás után át kellett szervezni a napi műsor lebonyolítását végző tisztviselőgárdát. Elsősorban új bemondókról kellett gondoskodni; a régi bemondók közül öten maradtak meg az új Magyar Rádió szolgálatában. Itt kell megemlékezni Radó Árpádról, a magyar rádióhallgatóközönség kedvencéről, aki mint annyi más derék ember, a nyilasok áldozata lett.

Az új bemondók után keresve, a rádióigazgatóság mintegy ezer embert próbált ki 19 bemondói próba során. Ma a rádió a háború előtti létszámnak megfelelően ismét 10 bemondóval rendelkezik. A bemondók érdekében a rádió igazgatósága tanfolyamokat szervezett és pedig három ízben, minden alkalommal három hónapos időtartammal, ahol a bemondók Abonyi Géza, Nagy Adorján és Ascher Oszkár irányítása mellett a helyes és értelmes hangsúlyozás tökéletes elsajátításán fáradoztak.

A bemondók mellett a lebonyolításhoz rendezőkre, műsorfelügyelőkre, stúdiófelügyelőkre és lemezforgatókra van szükség. E feladatok mindegyike hozzáférhető, igen képzett embereket igényel. A magyar rádió mai lebonyolító személyzete 30 főből áll, és pedig 10 bemondóból, 4 műsorfelügyelőből, 5 forgatóból, 4 tájékoztatóból, 3 stúdiófelügyelőből és 4 műsorellenőrzőből.

Érdemes megemlíteni, hogy a felszabadulás után a rádió lebonyolítást munkáját mindössze 16 ember végezte, mely szám mára csaknem megkétszereződött. Ennek oka a rádió szellemi és technikai újjáépítésével egyenes arányban növekvő munkaütem.

A lebonyolítás kérdéseivel kapcsolatban kell megemlékezni arról, hogy a rádiórendezés lehetőségeit az ostrom, a nyilas pusztítás és az elhurcolás nagymértékben csökkentette, úgy, hogy csaknem előlről kellett kezdeni ezen a téren a munkát. 1945-ben pl. bonyolultabb hangjáték előadására már csak azért sem lehetett gondolni, mert a szükséges zajlemezek is hiányoztak.

A demokratikus magyar rádió fejlődése három május elseje tükrében.

Műsorfajta	Az egyes műsorfaják összes napi műsorideje percekben			
	1945 máj. 1-én	1946 máj. 1-én	1947 máj. 1-én	
	Bp.	Bp.	Bp. I.	Bp. II.
Falurádió		15	15	20
Hírek	68	90	110	20
Hírek idegen nyelveken		30	30	
Felolvasás	62	65	68	
Könnyű élőzene		125	45	60
Könnyű hangplemez	10	155	120	150
Komoly élőzene	15	120	125	
Komoly hangplemez	107	10	90	85
Politikai helyszíni közvetítés		80	140	
Általános helyszíni közvetítés		60	30	
Irodalmi hangképsor	20	85		25
Zenés hangképsor		60	85	
Vöröskereszt-közlemények		30		
Mesejáték		30	30	
Dráma (hangjáték)		30	105	
Műsorismertetés	3	15	10	
Kereső-hírszolgálat		50		
Köszöntő	15			
Megnyitóbeszéd	20			
Eseménybeszámoló	15			
Orosz műsor	45			
Torna			15	
AZ áttelepítési kormánybiztosság közleményei			10	
Hangos híradó			50	
Opera				180
Összesen:	380	1.050	1.080	540
			1620	

A RÁDIÓ ADMINISZTRÁCIÓJA

A rádió munkájának zavartalan menetéről, a rádió anyagi és kereskedeim; ügyvitelének ellátásáról a rádió kereskedelmi osztálya gondoskodik, amely a rádió összes adminisztratív ügyeit látja el, a könyvelést éppúgy, mint a műsor-utalványozást. Az osztály a dolog természete szerint különösen az infláció idején bonyolított le hatalmas munkát, amelynek a terjedelmét még csak növelte az a körülmény, hogy az indulás első hónapjaiban a rádió kereskedelmi osztálya látta el az egész vállalat pénzügyi gesztióinak lebonyolítását is.

A kereskedelmi osztálynak a műsorutalványozás terén kifejtett működése a tényleges műsorszórás időpontjában kezdődött, 1945 május 1-e előtt az adatok összegyűjtésével foglalkozott. Az infláció idején az osztály az igazgatóság intézkedéseinek megfelelően igyekezett a pengő állandó értékromlásához előbb hetenként, később naponta igazodni, majd a stabilizációval és a kollektív szerződések megszületésével az osztály munkája is normalizálódott és ma a maga részéről is lehetővé teszi a műsorszolgáltatás zökkenőmentes lebonyolítását.

Egy műsoróra külső szereplőinek és szerzőinek átlagos tiszteletdíja.

Műsor fajta	1947-ben Ft
Irodalmi műsor	800.—
Dráma	1.700.—
Prózai műsor a) vita b) felelőváltás	1.200.—
Hangos híradó	480.—
Sportközvetítés	1.065.—
Helyszíni közvetítés	470.—
Rádiószabadegyetem	460.—
Énekegyüttes, énekkar	190 —
Tánc-zene	350.—
Cigányzene	350.—
Szalonzene	320.—
Opera	500.—
Komolyzene, szólisták	780.—
Komoly-zene zenekar	180.—
Vegyeműsorú teljes zenekar	3.300.—
	2.200.—

A MAGYAR RÁDIÓ KÜLFÖLDI KAPCSOLATAI

A Magyar Rádió küügyi osztályának, mint műsorosztálynak a működéséről a műsorosztályok körében már beszámoltunk, itt a külügyi osztály más vonatkozású feladatkörének ismertetését adjuk. Míg a külügyi osztály, mint műsorosztály a rádió külföldi vonatkozású műsoranyagának összeállításában közvetlenül játszik szerepet, addig az a feladatkör, amelyet a következőkben ismertetünk, a rádió műsorára közvetve hat ki és egyúttal azon túl is terjedve általában a Magyar Központi Híradó Rt. külkapcsolatainak ápolását szolgálja.

A külügyi oszély hatáskörébe a külképviseletekkel és a külföldi hírszolgálati irodákkal való érintkezés, a nemzetközi műsorcserek lebonyolításának kérdése, továbbá az ezekkel a feladatokkal kapcsolatos adminisztratív teendők ellátása tartozik.

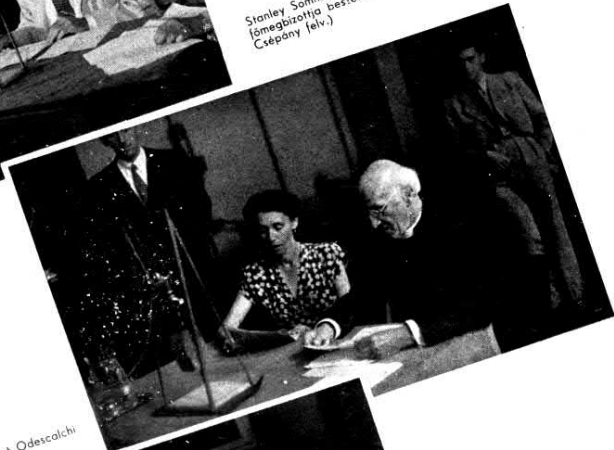
A külképviseletekkel, külföldi rádiókkal és hírszolgálati irodákkal való érintkezésről szóló beszámolóban először a Magyar Központi Híradó képviselőinek külföldön tett látogatásairól és tárgyalásairól, majd a különböző külföldi vendégeknek a Magyar Központi Híradó Rt.-nél tett látogatásairól emlékezünk meg, végül pedig a Budapesten működő külképviseletekkel fenntartott érintkezésről adunk beszámolót.

A Magyar Központi Híradó Rt., illetve a Magyar Rádió első jelentősebb külföldi látogatására 1946 júniusában került sor, amidőn Ortutay Gyula, a vállalat elnöke és Schöpflin Gyula, a rádió műsorigazgatója látogatott el az Organisation Internationale de Radiodiffusion (OIR) Brüsszelben rendezett előkészítő és alakuló közgyűlésére. Ezen a közgyűlésen a magyar rádió képviselőinek módjuk nyílt a műsorcsere elvi kérdéseinek megtárgyalására is. Ugyancsak ez év nyarán került sor Barcs Sándornak, a vállalat alelnökének a Rádió és a Magyar Távírtati Iroda képviseletében Moszkvában tett látogatására. 1946 őszén Ortutay Gyula elnök és Káidor György, a külügyi osztály vezetője ismét Brüsszelbe utazott az OIR közgyűlésére. Erről az értekezletről a Magyar Központi Híradó Rt. képviselői Parisba és Londonba utaztak, a francia rádióval és a BBC-vel felvéve a közvetlen személyes kapcsolatot és a Reuter angol hírügynökséggel már korábban megkötött szerződéshez az Agence Francé Presse (AFP) francia hírszolgálati irodával kötött szerződést társítva.

1947 májusában az OIR montecarlói közgyűlésén a Magyar Rádiót Kelen Péter Pál vezérigazgató és Schöpflin Gyula műsorigazgató képviselte. Kelen Péter Pál vezérigazgató és Tomcsányi Béla, a Posta rádióstúdiójának vezetője

Stanley Sommer, az UNRRA magyarországi
főmegbizottja beszél a rádióban. (MKH —
Csepény felv.)

Hewlett Johnsonnal beszélget Odessalchi
Margit. (MKH — Palhazi felv.)

Pepper amerikai szenátor beszél a magyar rádióban.
MKH — Csepény felv.

Zsuzsáné Joffé a MIÉP-ot
köszönti. A MKH elnöke
Maurice Nézetky, az
AFP vezetőjével de-
száleg. (AFP félv.)

Országgyűlési bizottság
előtti a BBC munkatársai
találkozója (BBC félv.)

Karády Katalin jazzdalokat énekel
(MKH — Csépany felv.)

Nagykovácsi Ilona énekel, a rádió-
zenekart Po'gár Tibor vezényli.
(MKH — Csépany felv.)

Oláh Kálmán cigányzenekara játszik.
(MKH — Csépany felv.)

ezt az alkalmat felhasználták arra is, hogy Londonba látogassanak el, ahol tanulmányozták a BBC szervezetét és tárgyalásokat folytattak a rövidhullámú adó kérdéseiről. Ugyanez alkalommal a Magyar Rádió képviselői Parisba is ellátogattak. 1947 augusztusában Atlantic Cityben, a rövidhullámú világértékezetlen a vállalat nem képviseltette magát, hanem felkérte a Magyar Posta képviselőjében jelenlevő Udvarhelyi Ödön postavezérigazgatót érdekeinek reprezentációjára. 1947 őszén, közvetlenül e könyv nyomdábaadása előtti időben került sor a vállalat elnökének, Ortutay Gyulának Moszkvában tett látogatására, valamint Schöpflin Gyula műsorigazgató londoni és prágai tanulmányútjára.

Nemcsak a Magyar Központi Híradó Rt., illetve a Magyar Rádió képviselőinek külföldi útjaira került így sor, hanem a Magyar Központi Híradó Rt.-nak, illetve a Magyar Rádióknak ez idő leforgása alatt számos külföldi vendéget volt alkalma fogadni. 1946 augusztusában Mihailov-Ceitlin, a moszkvai rádió munkatársa látogatott el Budapestre, 1946 őszén pedig Com. Fricker, a Brit Foreign Office-től látogatott el a Magyar Rádióhoz. 1947-ben a BBC részéről Donald Edwards, az európai hírszolgálat vezetője, Patrick Smith, a BBC középeurópai tudósítója, O'Rorke, a BBC középeurópai osztályának vezetője és Tarján György, a BBC magyar osztályának műsorvezetője töltött több hetet Magyarországon. Ugyancsak közvetlenül a könyv lezárása előtti időben került sor a lengyel rádió képviselőinek, Biliig vezérigazgatónak és Mlynarski műsorigazgatónak a látogatására, mely alkalommal megkötötték a magyar-lengyel műsorcsere-egyezményt. Az Egyesült államok hírszolgálatára részéről Harold Laswell, a State Department rádióosztályának vezetője, továbbá ugyancsak a State Department információs és kulturális osztályának több magasrangú tisztviselője látogatott el több napra Budapestre. 1947 júliusában Daniél de Luce az Associated Press képviselőjében járt Budapesten, mely alkalommal sor került a Magyar Távirati Iroda és az Assorted Press közötti hírszolgálati kapcsolat felvételére. A szovjet hírszolgálati irodával, a TASS irodával a MTI még 1946 nyarán létesített szerződéses viszonyt:

Itt emlékezhetünk meg arról is, hogy az OIR jogügyi bizottsága 5 tagú végrehajtó bizottságába a Magyar Központi Híradó Rt. részéről dr. Bogsch Árpád ügyészt választotta meg tagul. Az OIR műsorbizottságának magyar részről Schöpflin Gyula műsorigazgató, sajtóbizottságának pedig Káldor György, a külügyi osztály vezetője lett a tagja.

A kölcsönös külföldi látogatásokon kívül a magyar rádió külügyi osztálya állandó összeköttetésben áll és szoros együttműködést fejt ki a nagyhatalmak és a szomszéd államok Budapesten működő kultúrattaséival.

Megkezdődött a rendszeres műsorcsere lebonyolítása is a külföldi nagy rádióállomásokkal. Ez a sorozat a francia rádióval való cserekapcsolatok bevezetésével indult meg ténylegesen. A francia rádió havonta másfél óra magyar-zenét, riportázst, essayket, lírát, stb. közvetít, ugyanakkor a magyar rádió Szélpál Árpádnak a francia rádió megbízásából készített kultúr-riportjait adja közönségének havonta rendszeres műsorként. Schöpflin Gyula műsorigazgató a BBC-vel és a csehszlovák rádióval létesített elvi megállapodást a műsorcsere vonatkozásban.

A külföldi rádiók részéről különösen a magyar zene műsorba illesztése iránt mutatkozott rendkívül nagy érdeklődés.

A külügyi osztály az előbb vázolt feladatokon kívül a vállalat igazgatásával kapcsolatban is tevékenykedik, éspedig végzi a Magyar Központi Híradó Rt., egész külföldi levelezésének lebonyolítását és általában fordítások készítését.- Áz osztály ezt a feladatot annál is inkább vállalhatja, mert munkatársai *révén* mind a szláv nyelvek, mind az angolszász és latin-nyelvcsaládok fordítói, és bemondói szolgálata biztosítva van.

A KÜLFÖLDI KULTÚRA RÁDIÓNKBAN

A SZOVJETUNIÓ

A magyar rádió orosz vonatkozású műsorai havonként átlag 35 órára rúgnak. Ez a magyar rádió összes havi műsoridő-mennyiségének 5%-a. A 33 órából az élő-zene átlagban 4 órát, a hanglemezes zene 20 órát, a prózai előadások anyaga (versek, elbeszélések, regényrészletek, irodalmi- és tudományos ismereteselek, beszélgetések) 4 órát, az orosz nyelven adott hírek 5 órát, az orosz nyelvoktatás egy órát és az orosz drámairodalom szintén egy órát tesz ki.

Mind az élő-zenében, mind a hanglemezes zenében a komoly-zene van túlsúlyban, számszerint 70%-ban. Hiányát érzi a magyar rádió a könnyű orosz zene (Dunajevszkij-stílus) anyagának.

A Magyar-Szovjet Társaság havonta egyszer ad egy órás- hangversenyt a magyar rádió műsorában, teljesen saját rendezésében, az általa hozott anyaggal.

Legtöbbet szereplő orosz zeneszerző Csajkovszkij, őt Rimszkij-Korszakov követi, majd Mussorgszkij jön a sorban. A régiek közül Balakirev, Borodin, Ljadov, Glinka, Dargomizsszkij, az újabbak közül Hacsaturjánés Sosztakovics szerepelnek legtöbbször.

Nagy sikert aratott a magyar rádió műsorában az Alexandrov-együttes, úgyszintén Koljakov tenorista is. Rajtuk kívül Prokofjev, Zolotarev és Lyatosinszkij szintén élénkítette több művel műsorunkat. A magyar rádióknak 480 a szovjetgyártású hanglemeze, az egyéb gyártású orosz vonatkozású hanglemezek száma pedig 200. Ez összesen 680 orosz lemezt ad.

A drámai műsorban a következő művek szerepeltek: Tolsztoj — Kreutzer-szonátája; Gogoly — A revizor; Avercsenko — Húsvéti utazás; Turgenyev — A huncut vidéki asszony; Gogoly — Kártyások; Csehov — Cseresnyéskert; Gorkij — Degor Bulicsev; Kisvárosiak és a többiek; Fjodorov — A és F; Népek hazája; Skvarin: Az idegen gyermek; „Szovjetunió“ címen hangjáték-összeállítások hangzottak el Majakovszkij, Marsak, Andrejev és Puskin műveiből.

A szovjetorosz történelem jelentős évfordulóit megfelelő emlékünnepek formájában ismerteti a magyar rádió. Ezek közül jelentős volt a Lenin-emlékünnap, valamint az 1905-ös orosz forradalom évfordulóján adott ünnepi műsor is. Gondot fordít a rádió az orosz-magyar kapcsolatok állandó és részletes ismertetésére.

Irodalmi műsorunk igen bőségesen foglalkozik a szovjetirodalom valamennyi irodalmi megnyilvánulásával. Antológiát ad a rádió szovjet költőkből. Majakovszkij „Beszélgetés Lenin elvtárrsal“ című verse a rádió útján lett Magyarországon általánosan ismertté. Beszámolók is hangzanak el felolvasások alakjában a- szovjet műszaki és tudományos munkásságáról.

A magyar rádió szovjet vonatkozású irodalmi és zenés műsorszámainak érzékeltetésére néhány jellegzetes műsorszámot érdemes felsorolni:

Orosz humoros-est; Szovjetkarácsony; A szovjet villamosítás; Tolsztoj a néptanító; Usinszkij, az orosz nemzet nevelője; A fbc elleni küzdelem a Szovjetunióban; Szovjet költők háborús versei; Kitől tanulhatunk meg oroszul; Egészségvédelem a Szovjetunióban; A Vörös Hadsereg napja; Odessa balladája; A Kaukázus szerelmese; Orosz-magyar középkori kapcsolatok; Kondratyij; Szovjet-tudósok Parisban; Ukrajna földjén, hangképsor; Orosz zenei és költőt est; A győzelem indulói; Az orosz választások; A felszabadult nő a Szovjetunióban; Micsurin, a Szovjet nagy gyümölcskertészete; stb.

Ezekből a címekből kiviláglik, hogy nincs a szovjet életnek olyan területe, melyet ne ismertette a magyar rádió.

NAGYBRITANNIA

A magyar rádió angol vonatkozású műsorai havonként átlagosan 35 órát tesznek ki, ami a magyar rádió összes havi műsoridő-mennyiségének 5%-a. A 35 órából az élő-zene átlagban 6 órát, a hanglemezes zene 18 órát, a prózai előadások anyaga (versek, elbeszélések, regényrészletek, irodalmi és tudományos ismertetések, beszélgetések) 3 órát, az angol nyelven adott hírek 5 órát, az angol nyelvoktatás egy órát és az angol drámairodalom 2 órát vesz el.

Különös gondot fordít a magyar rádió a régi angol zene ismertetésére. A régi angol zeneművek, különösen az énekművek nagy ismertségre és kedvetségre tettek szert éppen a rádió munkája folytán. Byrd, Purcell, Quilter és más régi angol zeneszerzők munkái így jutottak be a magyar köztudatba. Az angol zeneszerzők közül a rádió nagymértékben népszerűsítette Elgar-t, Coates-t, Vaughan Williams-t, Bliss-t, de szerepelt a műsorban többször Delius, Britten, Cyrill Smith, Ethel Smith is. A szórakoztató zene angol szerzői közül felette népszerűvé vált a rádió útján Ketelbey. A régebbi angol- operettszerzők közül állandóan játssza a rádió Suliivan és Sydney Jones műveit!

A neves angol karnagyok közül nagy sikerrel szerepelt Arthur Bliss. Vezényelt a magyar rádióban a BBC ismert karmestere, Stanford Robinson is.

A magyar rádiónak 502 BBC lemeze van. Ehhez hozzászámítva az egyéb angolvonatkozású lemezeket, összesen 600 ilyen lemezzel rendelkezik.

Angol zeneszerzők műveiből havonta egyszer 80 perces nagy-zenei hangverseny ad a rádió, hetenként kétszer pedig 70 perces időtartamú hanglemezműsort iktat programjába a rendelkezésre álló angol lemezek legjavából

Változatos és bőséges angol művekben a magyar rádió drámai műsora. Ez nemcsak Shakespeare magától értetődően gyakori szereplésének tulajdonítható. Rajta kívül még sűrűn szerepelnek a műsorban Shaw-darabok, Priestley-

művek, valamint Maugham- és Wilde-játékok. Shakespeare darabjaiból a következőket adta a rádió: Antonius és Cleopatra, Hamlet, Romeo és Júlia, A makrancos hölgy, Vízkereszt, III. Richárd, Szeget szeggel, VI. Henrik; Shaw műveiből a Szent Johanna, Candida, A szonettek fekete hölgye, A szénásszekér, Cesar és Cleopatra, A sors embere, Olyan szép, hogy nem is lehet igaz, került mikrofon elé; Wilde darabjaiból pedig a Salome-t és a Bumbury-t adta. Kedvelt angol színműíró a magyar rádióban Priestley (Dangerous corner, A Conway-család, They went to a town). Egyéb szerzők közül szerepelt még Sheridan (A tragédia próbája), Noel Coward (Vidám kísértet), Stanley Houghton (The dear departed), Meissner (Tower of London), Sidney-Kingsley (Az orvos), Maugham (Színház, Éső). Sorozatszerűen adott angol-esteket a rádió, különböző angol költőket szólaltatva meg. (Yeats, Drinkwater, Eliot, Huxley, SJheldon, stb.). Ezek az esetek dramatizáltak voltak.

A Budapesten járt angol közéleti emberek is megszólaltak a magyar rádió mikrofonja előtt. Számos hangképet, riportot és leírást adott a rádió az angliai életről. E műsorokból ismertetésül és érzékeltesül néhányat felsorolunk: A Times magyar tudósítója, Magyarok Angliában, Kitől tanulhatunk meg angolul? A londoni kikötő, Oxford és Cambridge, Világkongresszus Londonban, Albion éjszakák címen hosszú hangképsor hangzott el. Az irodalmi osztály számos sorozatot adott az angol irodalom megismertetése céljából. (Shakespeare három arca, Új angol költők, Félelmetes szerelmesek Shakespeare műveiben, Wilde legérdekesebb alkotásaiból, Az angol barokk, Erzsébet kora). Ezek a műsorok hangképszerűen voltak összeállítva sok zenével, jelenettel és riportszerű megelevenítéssel.

Az EGYESÜLT ÁLLAMOK

A magyar rádió amerikai vonatkozású műsorai havonként átlag 47 órát foglalnak el. Ez a magyar rádió összes havi műsoridejének 6%-a. E havi 47 óra megoszlása a következő: élő-zene 9 óra, hanglezet 34 óra, prózai anyag (vers, elbeszélés, regényrészlet, irodalmi és tudományos ismertetés, beszélgetés) 1 % óra, amerikai drámai irodalom 2 óra, amerikai filmek ismertetése 1/2 óra

Az amerikai élő-zene csaknem teljes egészében szórakoztató és könnyű művekből áll, a hanglezetek 70%-a a könnyű-zene, 6% a szórakoztató mű és 24% a komoly alkotás.

Az amerikai drámai irodalom alkotásaiból a magyar rádió a következőket adta elő: O'Neil: Amerikai Elektra, Különös közjáték; Heminway: For whom the bell tolls; Agatha Christie: Ten little niggers; Steinbeck: Egerek és emberek; Upton Sinclair: Kutató Sámuel; Longfellow: Aranylegenda; Wilder: Vidám utazás; Saroyan: (gy múlik el életünk. Sűrűn szerepelnek a műsorban Norman Corwin hangjátékai (Old Salt, My Client Curley, Runyon Jones kalandjai). Előadta a rádió Saroyan „Akikből a fény árad“ és „Így kell lenni“ c. rádiójátékait is.

Az „Amerikai est“ címen rendezett összeállításban a következő amerikai írók szerepeltek: Carl Sanburg, Joyce Kiimer, O'Neil, T. S. Elliot, Evelyn Scott.

FRANCIAORSZÁG

Kiemelkedő zenei műsorszámok voltak az „Amerika nagy hangversenytermeiből adott helyszíni közvetítések“, felvétel formájában, valamint' az „Amerikai magyar művészek hangversenye NewYork-ban“ című műsorszám.

A magyar rádió francia vonatkozású műsorai havonként átlag 20 órára rúgnak. Ez a 20 óra a magyar rádió összes havi műsoridejének 3%-a. Az orosz műsorszámok, meg az angol vonatkozású műsorszámok 35 órájával szemben ez kevesebbet jelent, miután könnyű- és tánczene francia vonatkozásban nem áll oly nagy mértékben rendelkezésre. A havi 20 óra megoszlása a következő: élőzene 3 óra, hanglemez 6 óra, prózai előadás (vers, elbeszélés, regényrészlet, irodalmi- és tudományos ismertetés, beszélgetés) 3 óra, francia nyelven adott hírszolgálat 5 óra, a francia drámairodalom 2 óra. A hátralévő egy órát vegyes műsorszámok adják, melyekben élénk szerepet játszik a francia rádiótól kapott felvételes helyszíni közvetítés.

A francia élőzene 70%-ban a komoly művekből kerül ki, 30%-a pedig a francia chanson és operettzene.

A zeneszerzők közül Debussy és Ravel állnak első sorban, őket Gounod, Sain-Saens és Berlioz követi. Sűrűn játssza a rádió Bizet, Ducas, Delibes, Schmitt, Milhaud műveit is. A régebbiek közül Lully, Rameau, Nehul és Daquin művei szerepelnek leginkább, de sok Couperin-zene is elhangzik. A sort Chausson, Duparc, Ibert, Massenet egészíti ki, hozzájuk csatlakozik még a klasszikus francia könnyű-zenéből Planquette, Varney, Lecocq, Messenger és Hervé. E könnyű-zeneszerzők műveiből és francia chansonokból francia könnyű-zenei műsorokat szokott összeállítani a magyar rádió. Bővebben foglalkozott a rádió „Az operett története“ c. sorozatban a francia operettel. A komoly hangversenyek közül kiemelkedő volt az a nagy műsorszám, mely Berlioz budapesti vezénylésének 100. évfordulóján hangzott el.

A neves francia muzikusok közül Darré és Thibaut szerepelt az előadóművészek névsorában, a francia karnagyok közül pedig Aubin. A Magyar Állami Operaház műsorán sűrűn adnak francia operákat és baletteket, ezeket a magyar rádió rendszerint közvetíti.

A francia drámairodalom nagy bőségben kerül a magyar rádió mikrofonja elé. Molière-től kezdve a legújabb francia színműírókig hatalmas sort állíthatunk egybe. E sorban Gerdaldy, Cocteau, Coolus, Marivaux, Musset, Giraudoux, Tristan Bernard, Sarment, Roger Ferdinánd, Rostand, Dumas fils, Amiel, Sardou, Deval, Iabiche, Gehri, Léri—d'Abzac, Roger Richárd, Mirande—Eon, Voltaire, Sartre, Salacrou és Greban szerepelnek. Többször adta a rádió francia írók dramatizált novelláit is (Romáin, Maupassant).

A Budapesten járt francia közéleti emberek is megszólaltak a mikrofon előtt és élénk csereviszonyban van a rádió a francia rádióval felvételek tekintetében is. Az irodalmi műsorban a versek 18%-a francia. Francia irodalomismertető előadások is bőven vannak. Az 1946-ik év havi átlaga 32 irodalmi műsorszám, 25 szerzőtől.

Kiemelkedő irodalmi sorozat volt a „Francia századok“, melyben a közönség a kora középkortól kezdve végig kísérhette a francia kultúra jelentős korszakait.

A MAGYAR RÁDIÓ MŰSZAKI KÉRDÉSEI

Mivel Magyarországon minden más távközléshez hasonlóan a műsorszórási rádió műszaki üzemének fenntartása és a műszaki berendezések létesítése az állam, illetve ezen belül a Magyar Posta joga és feladata, a magyar rádió műszaki vonatkozású ügyeinek ellátása megoszlik a Magyar Posta szervei és a Magyar Központi Híradó Rt. kebelén belül működő műszaki osztály között. A rádió műszaki ügyeinek túlnyomó részét a Posta erre rendelt szervei látják el, a Magyar Központi Híradó Rt. műszaki osztályának a rádióval kapcsolatos ténykedése a helyszíni közvetítéseknél adódó feladatok egy részének ellátására vonatkozik. A Magyar Központi Híradó műszaki osztályának munkaköre, illetve az osztály munkakörének túlnyomó része nem közvetlenül a rádióra, hanem egyéb, a Magyar Központi Híradó Rt.-vel kapcsolatos műszaki problémák megoldására szorítkozik.

Hogy a Magyar Központi Híradó Rt. és a rádió műszaki vonatkozású kérdéseit egységesen tárgyalhassuk, a következőkben foglalkozunk nemcsak azokkal a speciális rádióvonatkozású kérdésekkel, amelyek elintézése a Magyar Posta megfelelő szerveinek a feladata, hanem ugyanitt foglalkozunk a Magyar Központi Híradó Rt. műszaki osztályának rádióval kapcsolatos, valamint a rádiótól független egyéb műszaki feladataival is.

A magyar posta-ügyek irányítása a magyar közlekedésügyi minisztérium ügykörébe tartozik, éspedig a közlekedésügyi minisztérium IV. főosztályának, a Postavezérgazgatóságnak a hatáskörébe. Itt kell megemlékeznünk arról, hogy a Magyar Központi Híradó Rt.-nek és a magyar közlekedésügyi minisztériumnak, illetve a Postavezérgazgatóságnak a példás és fogaskerékszerű pontossággal egymásbailleszkedő együttműködése tette lehetővé azokat az eredményeket, amelyeket a felszabadulás utáni rendkívül súlyos helyzetből kiindulva az azóta eltelt mintegy két és fél év során a Magyar Központi Híradó Rt., illetve a magyar rádió elért.

A Magyar Központi Híradó Rt. és a rádió vezetősége meleg köszönettel gondol arra a kitűnő munkára, amit Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter ebben a vonatkozásban is kifejtett és kifejt, és ezúttal is megörökíteni kívánja Udvarhelyi Ödönnek, a Posta vezérgazgatójának páratlan együttműködési készségét és kiváló teljesítményeit.

A rádióadással kapcsolatos műszaki kérdések munkaköre tehát, mint már említettük, megoszlik a Magyar Posta és kis részben a Magyar Központi Híradó

Rt. műszaki osztálya, között. A megoszlás pontos képét akkor kapjuk, ha azt vesszük figyelembe, hogy egy műsorszám mikrofonhoz - való eljutásáig terjedő műszaki feladatokat, a Magyar Központi Híradó Rt. műszaki osztálya, a mikrofontól az adóantennáig, illetve, a kisugárzásig pedig a Posta műszaki szervei látják el. A Magyar Posta rádióműszaki vonatkozású ügyeinek felső irányítását a Postavezérjagazgatóság rádióműszaki csoportja látja el, míg a különböző rádióüzemek és hivatajok vezetését a Posta rádióműszaki igazgatósága végzi. A rádióműszaki igazgatóság alárendelt hivatala a Magyar Posta rádió-stúdiója, továbbá a Magyar iPosta lakihegyi rádióhivatala és a Magyar Posta rádióközvetítő állomásainak, hivatala, mely üzemek közvetlenül a műsorszórás műszaki ellátásával foglalkoznak.; Közvetve szolgálja a műsorszórás ügyét a Posta rádiód tanácsadó és zavarvizsgáló hivatala.

A rádióval kapcsolatos műszaki kérdések megoldásába a helyszíni közvetítések során kapcsolódik; be a Magyar Központi Híradó Rt. műszaki osztálya, mely a külső hetyek mikrofon-felszerelését, a mikrofonvezetékek kiépítését, a műszaki szerelvények szállítását és túlnyomórészt az előzetes helyszíni szemléket végzi. A helyszíni erősítők és keverők üzembehelyezése és a közvetítés levezetése, valamint az ezért való felelősség azonban már a Posta technikusait terheli. Meg kell említeni; hogy ugyancsak a közvetítéseknél kapcsolódnak bele a rádió üzemébe a Posta egyéb távközvetítési feladatokat végző szervei, a buda? pesti és vidéki postaműszaki igazgatóságok alá tartozó üzemek, amelyek rendelkezésre bocsátják, előkészítik és kiépítik a külső közvetítések helyétől a stúdió épületéig használt közvetítési vezetékeket.

A következők során, előbb a rádióállomások újjáépítését, majd a rádió stúdiójának működését ismertetjük, végül pedig a Magyar Központi Híradó Rt. műszaki osztályának, működéséről számolunk be.

AZ ADÓÁLLOMÁSOK ÚJJÁÉPÍTÉSE

Írta: GARAI LÁSZLÓ,
postaműszaki tanácsos.

Még nem hárult be az ostromgyűrű Budapest körül az 1944. év végén, amir kor a magyar rádió lakihegyi adóállomása a pusztító háború áldozata lett.-Az ország keleti részében lévő reléállomások még ennél is korábban pusztultak el, nem kerültek el azonban sorsukat a nyugaton lévő adóberendezések sem. Csak a pécsi rádióállomás menekült meg a teljes pusztulástól, de az állomás adór csövei itt is tönkrementek. Mindehhez járult még ez is, hogy a rádió-vevőkészülékeket mindenütt be kellett szolgáltatni.

Ebben az igen nehéz helyzetben a rádió ügye jó kezekbe került és 1945 áprilisában megérkezett az engedély, mely lehetővé tette, hogy május 1-én déli harangszókor a magyar rádió újra megszólaljon.

1925-ben egy akkor igen korszerű 0.5 kilowattos adóval indult meg a csepeli rádióállomáson a műsoradás. Az igények rohamos növekedése miatt ez a teljesítmény hamarosan kicsinynek bizonyult. A lakihegyi adóállomáson 20 kilowattos adó került üzembe és a csepeli rádióáflomás megszűnt. A 0.5 kilowattos adó a szabadsághegyi telefonközpont épületébe került és a rádiótávíró szolgálatban mint kiegészítő berendezés működött. Ez a kisméretű és elavult berendezés elkerülte a rombolók figyelmét. Az adások megkezdéséhez alig pár napi előkészületi idő állott rendelkezésre. Ezalatt három irányban indult meg a munka. Üzembe helyezték a szabadsághegyi adót, a Városház-utcai postapalota tetején antennát építettünk és egy régi 1.25 kilowattos adó felszerelését kezdtük meg, a lakihegyi rádióállomáson pedig nekiláttunk a romok eltakarításának.

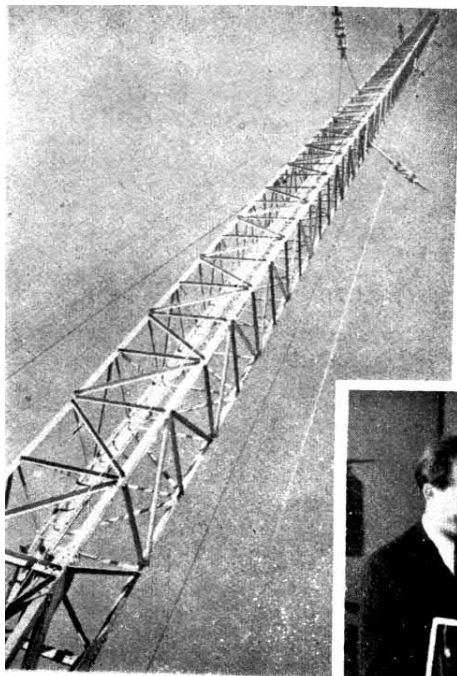
1945 május 1-én a szabadsághegyi rádióállomás kezdte meg a sugárzást. Az adás gyenge volt, a műsort csak utcai hangszórókon át lehetett hallani, mert vevőkészülékek üzemeltetésére ekkor még nem volt engedély. Néhány hétfel később a belvárosi adóállomás vette át az üzemet. Visszavonták a vevőkészülékekre vonatkozó tilalmat is. A budapesti rádióhallgatók ettől kezdve a békebeli állapotot megközelítő módon élvezhették a rádió adásait.

A lakihegyi romeltakarító és építő munkának nagy lendületet adott az a hír, hogy Pápa mellett egy tanyán megtalálták a 20 kilowattos adó alkatrészeit. A berendezést visszaszállítottuk Lakihegyre. Az alkatrészeket egyenként megfelelő műhelymunkával felújítottuk és eredeti helyükre szereltük vissza.

Közben a Mávag munkásai és a Posta repülőtéri rádiótávírárszai nekiláttak az egyik 150 méteres torony felépítésének. A munka szépperr haladt előre és szeptember 15-én a 20 kilowattos adó a felépült új 150 méteres toronyhoz kötött antennával megkezdte az üzemet. Most már a vidéki rádióhallgatók is bekapcsolhatták készülékeiket. Három hónappal később elkészült a második 150 méteres torony is. A két toronyra az ediginél jóval hatásosabb antenna került, ezáltal a távolsági vétel tovább javult. A feladat nélkül maradt belvárosi állomás megkezdte Budapest II. műsorának sugárzását.

Ezidőtájtban ért véget az a felderítő munka, mely a rádióműszaki berendezések maradványait vette számba országos vonatkozásban. Az adatokból kitűnt, hogy az adócsövek hiánya fenyegeti a már megindult berendezések üzemét is. A háború az adócső-gyárakat és a raktárkészleteket egész Európában elpusztította, 1945-ben külföldön semmiféle adócső nem volt kapható. A hazai adócső-gyártás megindítása volt az egyedüli lehetőség arra, hogy az üzemek zavartalan vitelét biztosítani lehessen. Megmaradt szerencsére néhány szakember azok közül, akik az adócső-gyártás újraszervezésére képesek voltak. A Magyar Philips Művek és a Posta 1945 nyarán nekilátott a munkának és az első adócsövek 1946 tavaszán már kikerültek az új gyárból. A miskolci relé-állomás elpusztulása-
kor ott megmentett adócsövekkel azonban már ekkor lehetségessé vált az azonos felépítésű pécsi relé üzembehelyezése, ami meg is történt még 1945-ben.

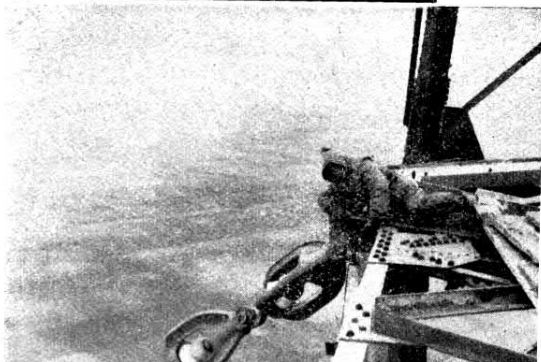
Kitűnt az is, hogy az országban szertesztét fekvő és a lakihegyi épületromok alól előkerült nagyadó-alkatrészekből a 20 kilowattos adó teljesítményeit 50 kilowattra növelő végerősítő fokozat állítható össze. Ekkora teljesítményhez már érdemesnek látszott a 314 m-es antenna felépítése is. A lakihegyi munkáscsoport ekkor, a legkeményebb tében megkezdte a földbevágódott nagyantenna kiásá-

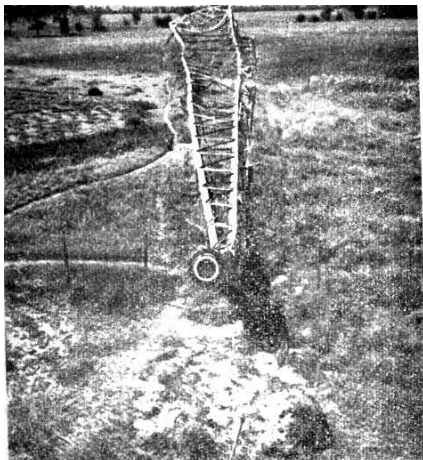
Az első megépített 150 méteres antenna. (MKH — Schenk felv.)

Örtulay Gyula megköszöni Gerő Ernőnek a 20 kw-os adót. (MKH — Pálházi felv.)

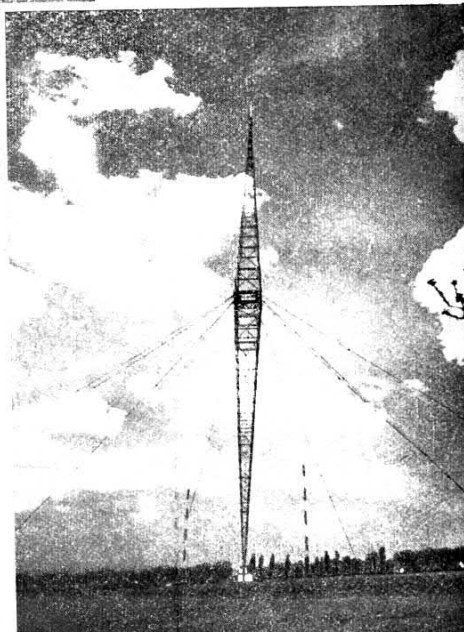
Épül a 314 méteres adó. (MKH — Pálházi felv.)

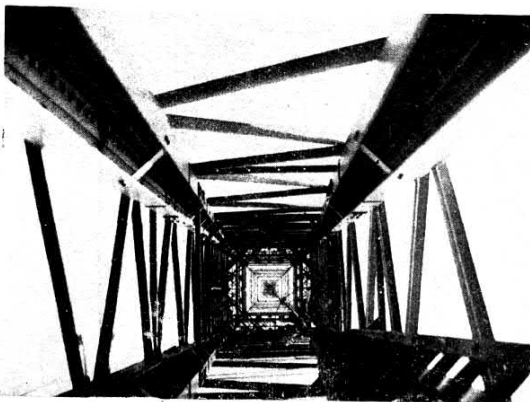
A 314 méteres antenna, ahogy a náciak elpusztították... (MKH — Schenk felv.)

... és ahogy a magyar demokrácia dolgozói újjáépítették. (MKH — Pálházi felv.)

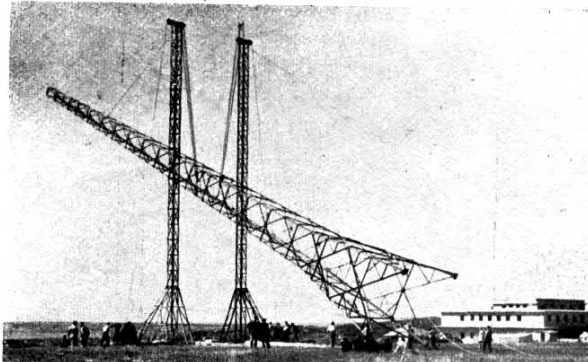

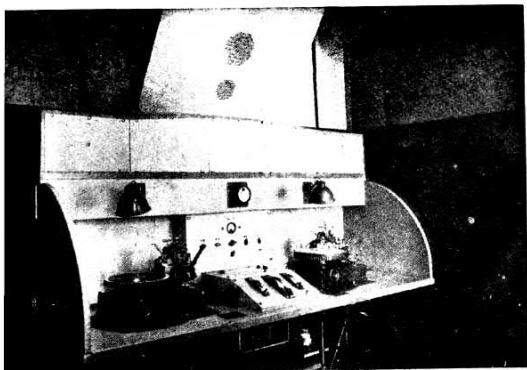
A 314 méteres antenna
belseje. (MKH — Schenk
felv.)

Üdvarhelyi Odón, Ortutay Gyula, Tildy
Zoltán köztársasági elnök és Gerő Ernő
az avatónépségen. (MKH — Pálházi
felv.)

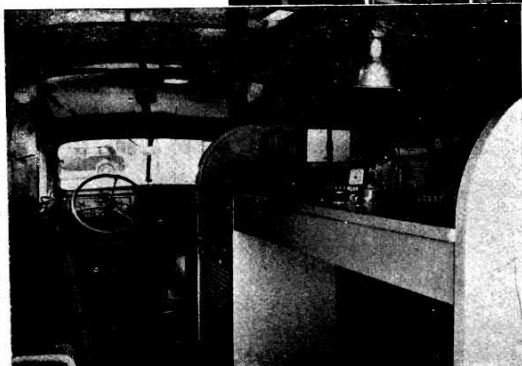
Helyére emelik a diós-
győri rövidhullámú adó
újjáépített antennáját.
(MKH — Schenk felv.)

Az újjáépített viaszvágó rendszer. (A Durium kölcsöngepeivel). (MKH — Schenk felv.)

A stúdió erősítője. A keverőasztal. (MKH — Schenk felv.)

Az új vágókocsi. A legújabb már készül. (MKH — Schenk felv.)

sát és szétszerelését. 1946-ban kora tavasszal megkezdődött a torony felépítése. Sok nehézség leküzdése után ugyanez év december 22-én helyeztük üzembe az 50 kilowattos adóállomást.

A 314 méteres antennatorony Európa legmagasabb építménye, felépítése békeidőben is nagy feladatot jelentett. Szerencsére azok, akik a második felépítésnek nekikezdték, nem vettek részt az első munkában, mert különben az adott körülmények között aligha lett volna erre bátorságuk.

A torony nyolc betontömbhöz van kikötve. A kötelek több, egymástól elszigetelt részből állnak. A torony alapzata ugyancsak két szigetelő, melyek közül az egyik a toronyra, a másik a földön levő betonalapozásra van erősítve. A felrobbantáskor hat egymásmelletti kötél megszakítása után dőlt el a torony. Lendületénél fogva leugrott az alapzatról és 8 méterre csúszott el az alapozás helyétől. Néhol két méter mélyen vágódott be a földbe. A zuhanás a finom csipkéhez hasonló acélszerkezetet összetörte, a karvastagságú acélkötelek összegyűrődve részben a roncsok alá kerültek, a szigetelők legnagyobb része eltört, sőt a kötéliszigetelő tartó-öntvények egyrésze is megrepedt.

Az építés megkezdésekor a legnagyobb nehézségekkel állottunk szemben. A köteleket eredetileg a Felten-kábelgyár készítette. Most nem volt gépe és nyersanyaga új kötelek készítéséhez. Mégis készítettek primitív módszerekkel néhányméteres darabokat, melyeket a sérült részek helyére betoldottunk. A szigetelőket elsősorban Amerikában vásárolták. A talpszigetelőkből ép amerikai gyártású tartalékdarabok állottak rendelkezésre. A kötéliszigetelőket a Nagybatony-újlaki kerámiai gyár készítette, mely ezalkalommal készített először ilyen különleges követelményeknek megfelelő anyagot. Ezek a kötéliszigetelők 30 kg önsúlyú, speciális porcellánanyagból készült harangok, melyeknek 270.000 kg nyomást kell kibírniok. A próbadarab az 500.000 kg nyomást is kibírta, de a próbához a Műegyetem megfelelő gépét kellett előbb kijavíttatni.

A kötéliszigetelőket tartó molybden- acél öntvényeket a diósgyőri Mévag készítette el. A vasanyagot, melynek súlya 140 tonna volt, a Rimamurányi-Salgótarjáni Vasmű állította elő. Az építkezésnél nagy gondot okozott a szállítás kérdése is. Körülbelül 250 tonna anyagot szállítottunk be Lakihegyről a Mávag Kőbányai-úti telepére és onnét ismét vissza.

Az 50 kw-os adóállomás üzembehelyezésével egyidőben készült el egy 8 kilowattos adóberendezés is, mely azóta Lakihegyről sugározza a második műsort. A belvárosi adóállomás ekkor beszüntette az üzemét és az itt felszabadult 1.25 kilowattos adót átépítve 1947 tavaszán Miskolcon helyeztük üzembe. A magyaróvári közvetítőállomás egy félkilowattos adóval már 1946 őszén ugyancsak megkezdte adását.

A történeti felsorolás nem érzékelteti a munka nagyságát, mely már mögöttünk van. Regényíró tolla volna csak képes méltó emléket állítani a Posta és a Mávag munkásai erőfeszítéseinek. Ez az alig száz ember két év alatt mintegy húsz év műszaki fejlődésén végigszáguldván, újra létrehozta a semmiből azt, amit romboló kezek fél év alatt pusztítottak el. Ott voltam közöttük. Bár nagyon nehezen éltek és sokat nélkülöztek, mégis becsületesen és lelkesen dolgoztak a jobb jövőért.

A STUDIO MŰSZAKI PROBLÉMÁI

(T. B.) A rádió stúdiójának amúgy is kényes műszaki felszerelését az ostrom során elszenvedett károkon kívül rendkívül tönkretette az ablaktalan épületben a hideg, nedvesség, a törmelékekből származó rengeteg por. Csak áprilisban kaptunk elektromos váltóáramot, s ekkor kísérlethetjük meg látszólag épen maradt egységeink üzembehelyezését. Jóformán semmi sem működött. Kontaktushibák tömege, repeszek okozta szakadások — elképesztően sok patkányrágásból származó szakadás és szigetelési hiba bénított meg mindent.

A hibahelyek behatárolása és javítása óriási feladat elé állította a posta műszaki személyzetét. A kapcsolási — szerelési — rajzok nagyobbrészt elvesztek, műszerünk jóformán egy'se volt.

Tapasztalt személyzetünk tudásával és emberfeletti munkájával eljutottunk ahhoz a „nagy“ eredményhez, Hogy április végén már mikrofonpróbát tarthattunk, sőt egyetlen megmaradt lemezvágónkon mér hangfelvételt is készítettünk. A május elsejei déli harangszóval pedig megkezdhetjük a műsorszórázó üzem ellátását — bár egyelőre nagyon szerény keretek között.

Ezzel egyidejűleg megindult az újjáépítés munkája is. A szükségszerűség diktálta terv szerint először megmaradt külső közvetítő szerelvényünket hoztuk rendbe, új keverő egységeket építettünk, a szó szoros értelmében még az alkatrészeket is magunk gyártottuk. (Első időkben a helyszíni közvetítések szerelvényét egy kis kézikocsin húzták ki és vissza az ostrom utáni lyukas, rázós kövezen — egy közvetítés után kétnapos javítás következett.)

Megépítettünk egy teljes főerősítőrendszert összes erősítő egységeivel, s ŐZ épületsérülések — stúdiótermek — kijavításával és az adóállomások fejlődésével lépést tartva fokozatosan üzembehelyeztük minden erősítő berendezésünket.

Az elpusztult egységeket megépítve, nekiláttunk hiányzó viaszvágó rendszerünk teljes újjáépítéséhez. Ez is elkészült 1946 karácsonyára. Műszereket szereltünk, rég kimustrált alkatrészekből új egységeket gyártottunk s lassan eljutottunk a minőségi javítások munkaterületére is.

1946. év végén — nagyjában — elértük a stúdióbeli erősítőberendezéseinkben az utolsó háborús évek mennyiségi és minőségi nívóját, sőt itt-ott tul is haladtuk.

1947-ben a folytonosan fejlődő műsorüzem ellátásán túl, főként a külső közvetítő szerelvények nagyobbarányú fejlesztésébe kezdünk. Új típusú keverő erősítőket terveztünk és építünk, s az Operaházat és a Zeneművészeti Főiskolát szereljük fel új stabil erősítőberendezésekkel.

Egy lemezvágó-kocsit is épített a posta műszaki személyzete, mely 1947 tavaszán került üzembe. Lényegesen nagyobb és minőségileg is jobb vágókocsi is készül. A stúdióépületben új prózai stúdiót építünk és szerelünk.

Nem kívánom itt bővebben részletezni azt a sok — látszólag kisebb — építő és javító munkát, melyet ostrom óta a posta rádió-stúdió személyzete vég-

zett, csak azt említem még meg, hogy az inflációs idők s az anyagbeszerzés nehézségei bizony minden kis problémát alaposan megnövesztettek.

A műsoridővel együtt nőtt-nőtt az üzem is. Budapest I. és Budapest II. adóállomások átlagos napi műsorsugárzó idejét napi 4 órával kezdtük s ma már elértük az átlag 25 órát. Csaknem hihetetlen, de igaz, hogy Budapest I. most jó 40 százalékkal többet sugároz, mint békében, Budapest II. pedig kerekén kétszer ennyit, a Budapest I. és II. adókon összesen kisugárzott műsoridő 55 százalékkal több, mint 1939-ben volt.

Rohamos emelkedést mutat a külső helyszíni közvetítések száma is. A csúcsteljesítmény;— 1947 júniusában — 149 helyszíni közvetítés volt, mely külföldi stúdiókkal összehasonlítva is igen nagy szám.

A vidéki és külföldi közvetítések száma nem érj el a békebeli mennyiséget. Ennek oka egyrészt, főleg 1945—46-ban, a közlekedési nehézségekben; másrészt a hazai és külföldi távkábelhálózat háborúokozta szétútltságában kére sendő. Ma már Bécs felé rádióminőségű távkábel áll rendelkezésre. Határainkon belül azonban egyelőre csak keskenyebb hangfrekvenciasávot átvivő távkábel érpárok és az időjárástól is függő légvezetékek használhatók. Ezeket a hiányokat és nehézségeket a posta 3 éves tervében a távkábelhálózat rekonstruálása és nagymértékű fejlesztése fogja megszüntetni.

A hangrögzítések száma különösen a viaszvágó üzembehelyezése idején rohamosan nőtt, a legutóbbi időkben azonban visszaesést mutat. Ennek főoka a nyersanyaggal való takarékoság szüksége. A nyersanyagkérés valóban nagy probléma. Meglévő — eléggé tekintélyes — viaszlemez készletünk rohamosan fogy és minőségileg sem nagyon megfelelő, békeminőségű anyagunk alig van, hazai utánpótlás jó minőségben pedig nem remélhető. Lakk- és műgyantalemezekben is igen nagy a hiányunk és ezért igen sokszor selejtes — régi — anyagot vagyunk kénytelenek használni. A kiváló minőségű amerikai lakklemezektől még csak ízelítőt kaptunk eddig, de már útban van egy kisebb szállítmány számunkra. Lemezfelvételeink minőségi javulása főként pénz és valuta kérdése, mert jelenlegi rögzítőrendszereinkkel is lehet igen jó minőségű felvételeket készíteni. Az egyik híres magyar finommechanikai gyárban egyébként már befejezés előtt állanak új lemezvágó gépeink, melyekkel — reméljük — a minőségjavulás még fokozottabb lesz.

A stúdió műszaki műsorüzem — ha összes munkánkat összevetjük — már elérte, sőt meg is haladta az utolsó békeévek mennyiségi szintjét. Ennek ellátása — ha tekintetbe vesszük azt, hogy az újjáépítő és fejlesztő munkákat is magunk végeztük — csak a posta stúdióbeli személyzetének kimagasló munkateljesítményével volt lehetséges — mert mérnöki és technikus létszámunk a hozzánk hasonlítható munkát végző külföldi stúdiókéét távolról sem éri el. A stúdió-üzem ellátása azért is nehéz, mert nem stabil munkaterhelést jelent, hanem a műsorszerkesztéshez alkalmazkodóan igen erősen változó. A személyzet munkateljesítményeinek gazdaságos felhasználását célozza az a régebben kialakult gyakorlat, hogy az üzemben időnként szabaddá váló személyzet karbantartó, fejlesztő munkát végez, viszont a műsorüzemi terhelési csúcsokat sokszor csak úgy tudjuk ellátni, ha a szabadnapos személyzet áll be kisegítőként.

Itt kell megemlékeznünk végül a budapesti postaműszaki igazgatóság alárendelt szerveinek munkájáról. Az ostrom utáni szétdőlt kábelhálózatból — romokban heverő központokon át — csaknem mindig tudtak a rádió helyszíni közvetítései számára jó vonalakat teremteni. Sokkal kevesebb vonalzavar okozta hibánk yolt az ostrom óta, mint békeidőkben, pedig a kábelhálózat háborús sérülései még nincsenek — nem is lehetnek még — teljesen rendbehozva. (Természetesen elvéve vannak még — főleg Budán — olyan helyek, melyeket meglévő kábeleken elérni nem lehet.)

Az új magyar rádió működése számokban.

A magyar rádió 1947-ben hétköznap 22 óra 10 perc, vasárnap és ünnepnap 26 óra 30 perc műsoridőt ad. Ez Budapest I. és Budapest II. között így oszlik meg:

Hétköznap	Vasárnap és ünnepnap
Budapest I. = 16 óra 10 perc	Budapest I. = 17 óra 30 perc
Budapest II. = 6 óra — perc	Budapest II. = 9 óra — perc
összesen = 22 óra 10 perc	összesen = 26 óra 30 perc

Budapest I. havi átlagműsorideje (25 köznap, 5 ünnepnap)	Budapest II. havi átlagműsorideje (25 köznap, 5 ünnepnap)
Köznapokon ... 405 óra 10 perc	Köznapokon 154 óra — perc
Vasárnapokon és ünnepnapokon ... 87 óra 30 perc	Vasárnapokon és ünnepnapokon ... 45 óra — perc
30 napos hónap ... 492 óra 40 perc	30 napos hónap ... 199 óra — perc
+ a 31. nap fele 8 óra 5 perc	-f a 31. nap fele 3 óra — perc
Budapest I. összesen: 500 óra 45 perc	Budapest II. összesen: 202 óra — perc

A magyar rádió teljes havi műsoradása:

Budapest t..... 500 óra 45 perc

Budapest II. ... 202 óra — perc

összesen: ..., 702 óra 45 perc

A M Ű S Z A K I O S Z T Á L Y

A vállalat műszaki osztályának hatáskörébe a vállalaton belül rendkívül sok és szerteágazó jellegű feladat ellátása tartozik. A helyszíni közvetítésektől az épület fűtéséig és a gépkocsik karbantartásától az órák pontosságáig minden technikai kívánalom elintézése *ÖZ* osztály feladata.

A műszaki osztálynak külön érdeme, hogy a gondjára bízott vállalati vagyontárgyakat sikerült átmenteni a háború nehézségein, így nagy ütemben láthatott neki az újjáépítésnek, úgyhogy ma mér bizonyos vonatkozásban nagyobb teljesítménnyel dolgozik, mint a háború előtt.

A műszaki osztály a rádió üzemével kapcsolatban a helyszíni közvetítések, lebonyolításában vesz részt, amint arról az előzőek során már be is számoltunk.

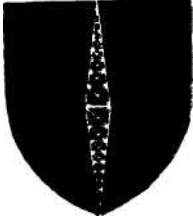
A Magyar Központi Híradó Részvénytársaság külön engedélykirat alapján az ország területén villamos órákat tarthat üzemben, a háborús pusztítás következtében azonban engedélyét csak Budapest területén hasznosíthatja gyakorlatilag. Ennek az üzemnek az ellátása szintén a műszaki osztály feladata. Az óraüzem központból irányítható és központból szabályozható rendszer alapján látja el szolgálatát főórák és alórék útján. Az egyes főóra-körzetek egymástól függetlenül működnek ugyan, de a főórákat a város területén központilag lehet szabályozni. Az alórék a főórákhoz kapcsolódnak és ez biztosítja a rendszer együttműködését, kiegészítve azzal! a biztosítékkal, hogy az órák működése a városi áramtól teljesen független, az áramot akkumulátorok szolgáltatják.

Az óraüzem nyilvános órákon, transzparens órákon és toronyórákon kívül bérleti díj ellenében üzletekben, hivatalokban, kórházakban és lakásokban is bocsát alórékát az előfizetők rendelkezésére.

A műszaki osztály foglalkozik a telefonhírmondó szolgálat fenntartásával! is. A rádió őskének, a Puskás Tivadar feltalálta telefonhírmondónak manapság már inkább csak a kórházakban van jelentősége; a műszaki osztály a kórházak telefonhírmondó berendezését a lehetőséghez képest újjáépítette és a betegek szórakoztatásának céljára rendelkezésre bocsátotta.

A hírszolgálat rendelkezésére álló Hell-rendszerű vevő- és írókészülékek működésben tartásán kívüli, amelyről a hírszolgálat keretében fogunk szólni, a műszaki osztály hatáskörébe tartozik a Magyar Központi Híradó Rt. épülete villamosáramszolgáltatásának ellenőrzése és karbantartása, az épület fűtése, az előforduló lakatosmunkák elvégzése, a gépkocsik üzemeltetésével kapcsolatos műszaki és adminisztratív ügyek elintézése, a rádió-javító műhely fenntartása és végül az épülettel kapcsolatos telefonhibák kiküszöbölése.

A műszaki osztály munkájára jellemző, hogy míg a háború előtt hasonló munkakörét mintegy 100 emberrel látta el, manapság a racionalizálás következtében ennek a létszámnak mintegy % része is elegendő, de még így is munkakör és létszám tekintetében az osztály a vállalat legnagyobb intézményei közé tartozik.

A RÁDIÓHALLGATÓK LÉTSZÁMA

A rádióelőfizetők nyilvántartását a Magyar Posta végzi. A háborút követő népvándorlásszerű átköltözködés és a rádióvevőkészülékek jelentős részének elpusztulása teljesen új nyilvántartás megszervezését tette szükségessé. A Posta 1945 nyarán szólította fel jelentkezésre a rádióhallgatókat és ugyanakkor kezdte meg a díjak beszedését. 1946 őszén a rádióelőfizetők jelentkezése befejeződött és ebben az időben néhány hónapon át a nyilvántartott engedélyesek száma nem változott. Az új adatokat a háború előtti adatokkal összehasonlítva a Posta illetékes szervei két feltűnő jelenséget tapasztaltak: általában indokolatlanul alacsony volt a rádióelőfizetők száma, másrészt pedig a vidéki rádióhallgatók száma a budapestiekéhez képest jelentősen elmaradt. Bizonyos volt, hogy a vevőkészülékek elpusztulása ezeket a tüneteket nem indokolhatja. A Posta illetékes szervei erőteljesen hozzáláttak a probléma felderítéséhez és hamarosan rájöttek, hogy a budapesti hallgatók 35%-a és a vidéki hallgatók 50%-a nem jelentette be készülékét, ezáltal jelentősen megkárosítva a fizető hallgatókat és hátráltatva rádiózás újjáépítésének ügyét. A Posta ekkor szaporította a hallgatóellenőrzésre alakított csoportok számát és vidéki működési körét is kibővítette. Az ellenőrzés hatására 1947 elején a rádióelőfizetők száma növekedni kezdett és azóta ez a növekedés tartósan bizonyul.

Az előfizetők számának szaporodásánál az előbb említett okokon kívül az adóállomás teljesítményének emelése is szerepet játszik és pedig mintegy 30%-ban. E két jelenség együttes figyelembevétele szolgál magyarázatul a hallgatók szaporodását feltűntető rajzhoz.

A műszaki újjáépítés mellett a rádióelőfizetés kérdésével foglalkozó rendszer felépítése is jelentős, mert ez utóbbi biztosítja a pénzügyi alapot. Ezen a téren is mindent előlről kellett kezdeni. Mindenesetre a teljesítmény szempontjából érdemes megemlíteni, hogy a Posta havonta közel annyi hallgatót ellenőriz, mint a mennyi az új előfizetők száma.

A RÁDIÓ HÁROMÉVES TERVE

A RÁDIÓ MŰSZAKI FEJLESZTÉSE

Írta: KODOLÁNYI GYULA
postaműszaki tanácsos.

A rádióhallgató véleményét egy rádióadás jó, vagy rossz voltáról igen sok tényező összességéből alakítja ki. Ezek a; jellemző tulajdonságok két-főcsoportra bonthatók, amelyek közül az egyik a műsor tárgyi, illetve szellemi részére vonatkozik, hogy t. i. mit sugároz ki az adóállomás, a másik pedig, hogy milyen minőséggel sugároz. Ez az utóbbi úgyszólván kizárólag műszaki probléma, vagyis: milyen a stúdió, ahonnan a közvetítés történik, milyen a mikrofon, az erősítő, a vezeték, amely az adóállomásra viszi a hangot, milyen minőségű és teljesítményű az adóberendezés, milyen az az antenna, mely a műsört kisugározza, milyen erősséggel érkeznek a rádióhallgatóhoz a rádióhullámok, mennyire zavarmentes a vételi és végű! milyen minőségű a vevőkészülék. A műszaki feladat: a rádió lehetőleg teljesen úgy működjék, hogy hangja természetes és ne gépi legyen. A rádió műszaki fejlődése ezt az utat követi s minden újítása azt célozza, hogy élethű emberi hangot és zenét varázsoljon a rádióhallgató lakásába.

A magyar rádió műszaki feladatai igen nagyok. Az a műszaki berendezés, amely 1944—45-ben körülbelül 80%-ig elpusztult, már abban az időben is, 5—10 évvel el volt maradva a korszerű fejlődés mögött. Nem lehetett tehát a régi állapot helyreállítása a cél, hanem már 1945-ben úgy kellett az újjáépítést kezdeni, hogy az újra működő berendezések csak ideiglenes megoldások s csak addig maradnak használatban, míg a korszerű adók és stúdió-berendezések el nem készülnek.

A fentebb vázolt sokrétű műszaki feladat megoldásánál a következő célokat tűztük ki: 1. az egész országban lehetővé tenni mind a két műsor kifogástalan vételét, 2. hallhatóvá tenni Európában a magyar rádió adását, 3. a távoli világrészek (főleg Észak- és Délamerika) magyarjaihoz eljuttatni a hazai műsört.

Az első feladat megoldásánál először is ki kellett választani azt a legolcsóbb vevőkészüléket, melynek az ország legtávolabbi pontján is kifogástalanul kell vennie mind a két műsört. A vevőkészülék mai fejlődési állapotában a legkisebb teljesítményű készüléknek a 3+1 csöves kis szupert választottuk. Ezt indokolja az a tény, hogy az ennél kisebb teljesítményű 2+1 csöves visszacsatolt vevőkészülékek ára alig kisebb az előbbinél, viszont kezelése igen körülményes és teljesítménye kb. csak egytized—egyhuszada a kis szupernek. Mindkét műsor országos vételét a hullámhossz-kérdés teszi bonyolulttá. Budapest I. műsorának országos vételét a jelenlegi hullámhosszon (549.5 m) a meg-

levő 314 m magas antennával egy 100 kw körüli teljesítményű adóval lehet teljesíteni. Budapest I. 250 m körüli hullámhosszán viszont az országos vétel elérése egy kb. 1000 kw teljesítményű adóra lenne szükség és ez is csak a nappali vételt tenné kifogástalanná, este hatalmas terület esne ki a fading-zavarok miatt. Ezért Budapest II. műsoradását több adóállomással! fogjuk megoldani. A Budapest II. hullámhosszán létesülő második nagyadón kívül a régi pécsi, magyaróvári, miskolci és nyíregyházi közvetítő állomások szintén a második műsort fogják sugározni, de nagyobb teljesítményű új adóberendezésekkel. A régi közvetítő adóállomás-hálózatot ki kell egészíteni, mert Nyugat-Dunántúl vételi körülményei a Bakony-hegység miatt igen rosszak. Ezért Zalaegerszeg környékén egy ötödik közvetítő adóállomás létesül.

Az új adóhálózatnál további feladatokat is meg kell oldani. Az egyik az, hogy a lakihegyi adóállomáson két nagyteljesítményű adót nem célszerű elhelyezni, mert a közeli vételzónában, tehát éppen Budapesten, ahol az ország rádióhallgatóinak kb. egyharmada van, a középhullámú műsorszóró sávot zavarják. A második nagyadó tehát nem épülhet fel Lakihegyen. A másik feladat, amit az új adóhálózattal meg kell oldani, az, hogy a Tiszántúlon elősegítsük a rádióhallgatók szaporodását. Ezért a második nagyadó Szolnokon fog felépülni. A Budapesttől ennél még távolabbi elhelyezés azért nem célszerű, mert akkor nem tudnánk Budapesten megfelelő erősségű vétellehetőséget biztosítani. Az elmondottak alapján a következő adóhálózat épül ki:

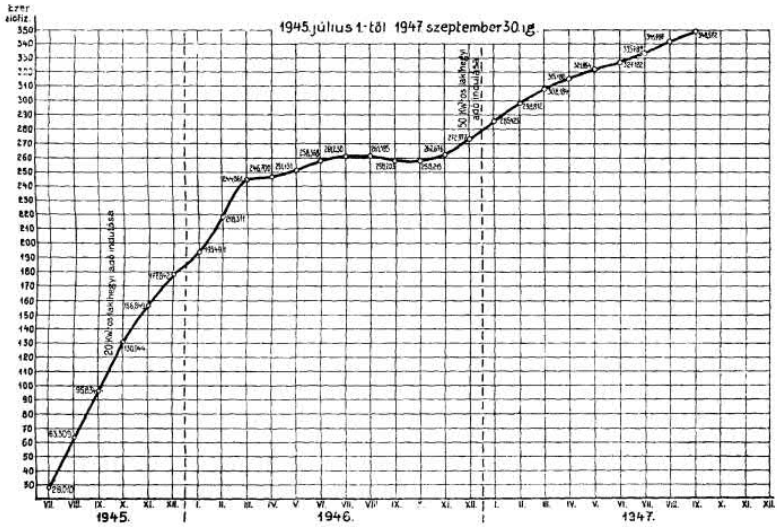
1. Lakihegyen egy 135 kw-os nagyadó Budapest I. műsorát fogja sugározni a 314 m magas, már újjáépített antennával az 549.5 m-es hullámhosszon. Az új adó 1948-ban kezdi üzemét.

2. Szolnokon helyezük el a második, 135 kw-os adót Budapest II. műsorának sugárzására, a hullámhossz kérdésének nemzetközi rendezésétől függően előreláthatólag a 230—250 m közötti hullámhosszon. Antennája szintén fading-csökkenő rendszerű lesz kb. 160 m. magassággal. A szolnoki adóállomás 1949 első felében kezdi működését, egyelőre azonban a jelenleg Lakihegyen levő 50 kw-os adó áthelyezésével. A 135 kw-os nagyadó csak később létesül.

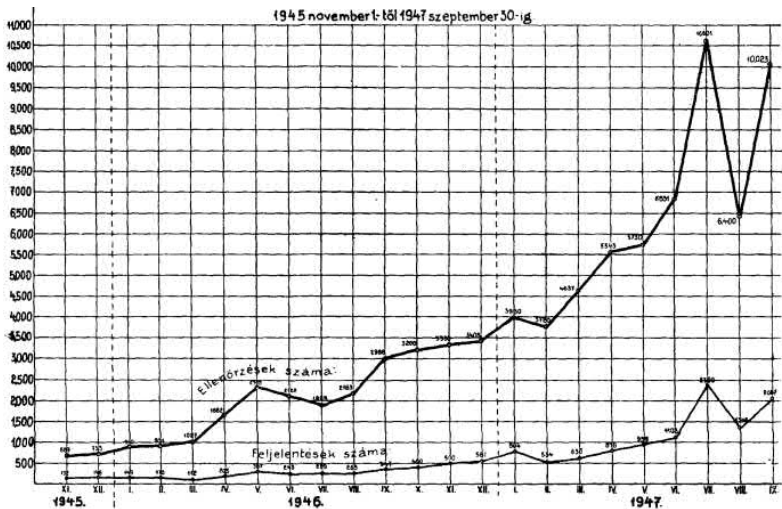
3. Pécsen, Magyaróváron, Miskolcon, Nyíregyházán és Zalaegerszegen egy-egy 6 kw teljesítményű adóberendezés épül, melyek Budapest II. műsorát fogják sugározni. Pécsen az épségben maradt két 60 m magas fatorony között kifeszített antenna fog sugározni, a többi négy közvetítő állomáson pedig egy-egy kb. 100 m magas acéltorony épül, amelyek mint önsugárzó antennák működnek majd. (Ilyen önsugárzó a lakihegyi szivarantenna* is.) A közvetítő állomások — szintén a nemzetközi hullámhossz rendezésétől függően — 195—220 m közötti hullámhosszakon működnek majd és pedig a tervek szerint Pécs, Magyaróvár és Nyíregyháza az egyik és Zalaegerszeg és Miskolc a másik közös hullámhosszon, úgynevezett szinkronizált rendszerrel. Az új közvetítő állomások a tervek szerint 1950 közepén már mind működni fognak.

A második műszaki feladat: Európában hallhatóvá tenni a magyar rádiót. Ezt a célt fogja szolgálni egyrészt nappal a lakihegyi 135 kw-os adó, mely kb. 350—400 km sugarú körön belül is vehető lesz, másrészt az esti időszakban (napnyugta után) mind a két nagyadó, melyek *vehetőek tesznek egész Európában.*

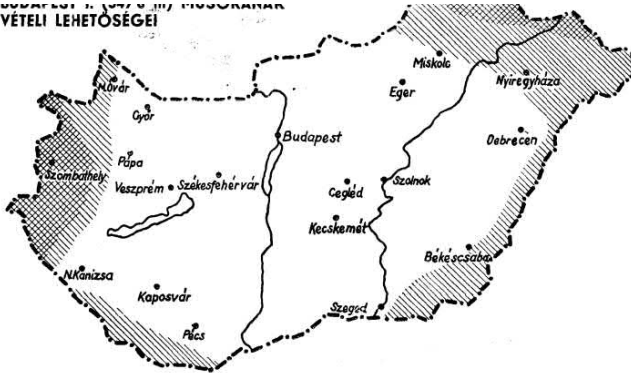
A RÁDIÓELŐFIZETŐK SZÁMÁNAK VÁLTOZÁSA

A RÁDIÓELŐFIZETŐK ELLENŐRZÉSE

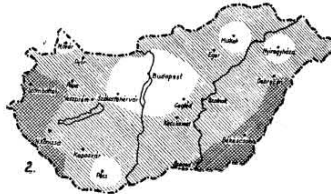
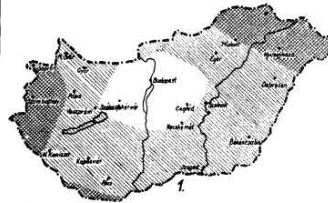

BUDAPEST II. (288 m) MŰSORÁNAK VÉTELI LEHETŐSÉGEI

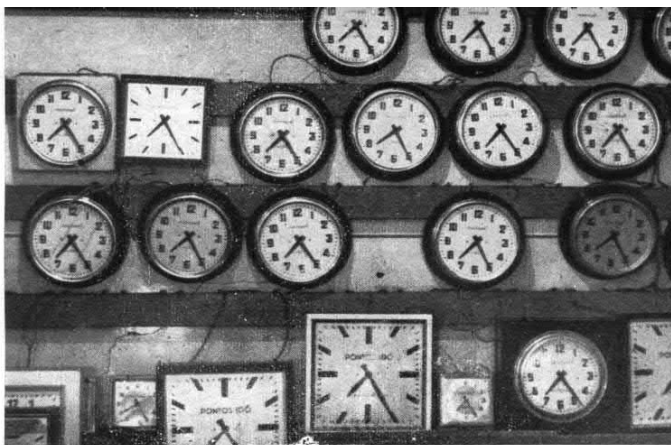

Az alábbi jelölések szerint a műsor vétele 2 + 1 vevővel	
	A felszabadulás előtt nem volt és a hároméves terv végén nem lesz kielégítő
	Jelenleg nem kielégítő
3 + 1-es kisszuper vevővel a műsor az ország egész területén jól vehető	

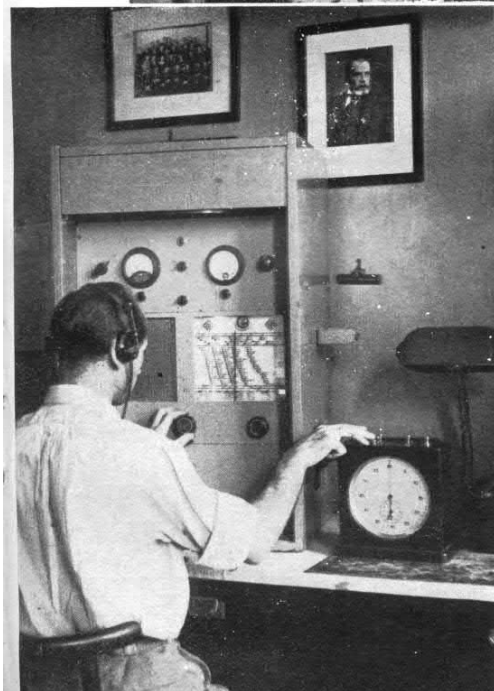
BUDAPEST II. (288 m) MŰSORÁNAK VÉTELI LEHETŐSÉGEI

1. Felszabadulás előtt	
2. Jelenleg	
3. A hároméves terv végén	
Az alábbi jelölések szerinti területeken a műsor nem vehető kielégítően	
	3 + 1 kisszuperrel
	2 + 1 egyenes vevővel

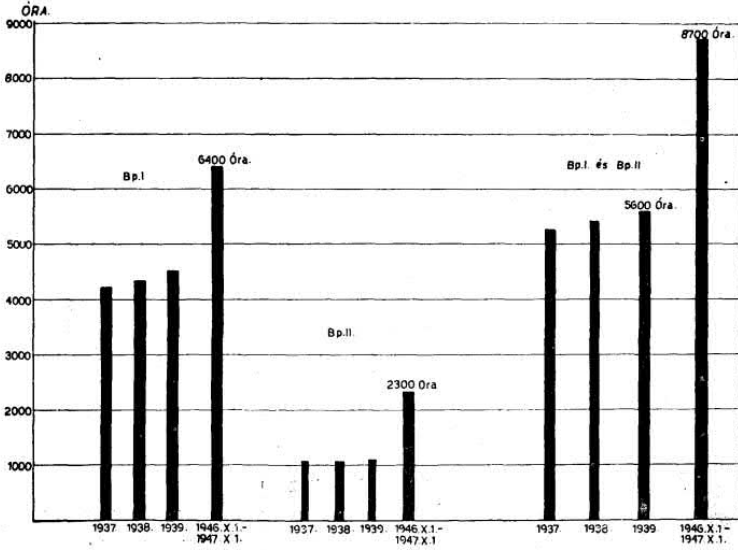

Részlet az óráuzemből. (MKH — Hollenzer felv.)

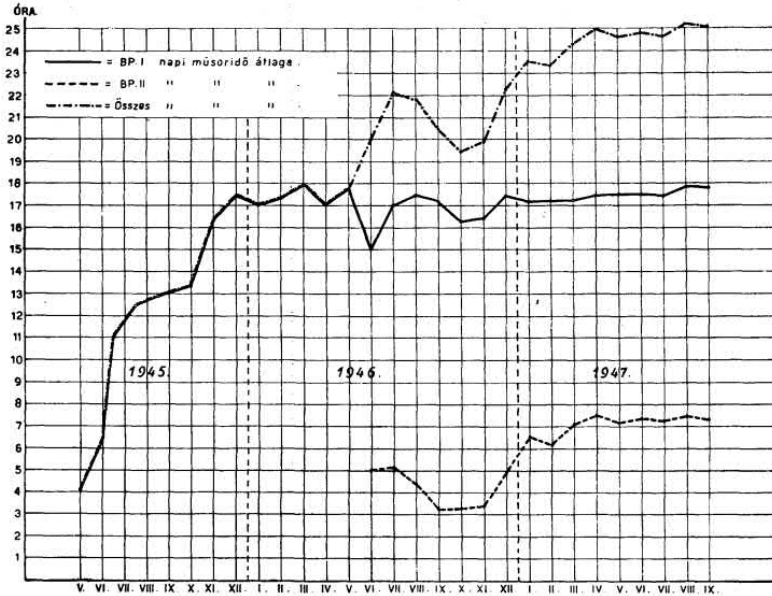

A műszaki osztály óráuzeme megállapítja a pontos időt. (MKH — Pálházi felv.)

KISUGÁRZOTT ÉVI ÖSSZES MŰSORIDŐ

BUDAPEST I., BUDAPEST II. NAPI MŰSORIDEJE

Részben a nappali és esti európai vételt fogják szolgálni a rövidhullámú műsoradók is.

A harmadik kitűzött cél: a távoli világrészekben élő magyarságnak lehetővé tenni az óhazái rádió hallgatását. Ennek elérésére egyelőre két rövidhullámú nagyadó felépítését vettük tervbe. A két nagyadó, melyeknek teljesítménye egyenként 50—100 kw lesz, Diósdon létesül. A diósi adóállomás épületének építése már 1943-ban megkezdődött s jelenleg is folyik a munka. Az adás irányított antennákkal fog történni a jobb vételi lehetőségek elérése céljából. Három irányított antenna épül Északamerika és három Délamerika irányában. Ennyi antennára azért lesz szükség, mert a rövidhullámok terjedési sajátosságai miatt a hullámhosszakat évszakonként változtatni keli, nyáron rövidebb, télen hosszabb hullámhosszakot kell használni. A rövidhullámok változó terjedési tulajdonságai miatt ugyanazt a műsót legalább két hullámhosszon kell adni, ezért van szükség két nagyadóra. Még így is messze leszünk attól az ideális állapottól, melyet az egyszerű 3—5 hullámhosszon való adás valósít meg. Az északamerikai adás az éjfélutáni órákban fog kezdődni és a 2—3 óras műsor után következik a műsorszórás Délamerika felé. A rövidhullámú adók a koradélutáni óráktól az északamerikai adás megindulásáig irányítatlan (körsugárzó) antennákkal sugározzák majd Budapest I., vagy Budapest II. műsorát, Európa részére és így nappal is hallható lesz a magyar rádió műsora egész Európában. A rövidhullámú adók Budapesten is hallhatók lesznek.

Az adóállomások fejlesztésének ismertetése után lássuk, hogyan állunk a stúdió műszaki berendezésével. A fejlesztés itt is két irányú: minőségi és mennyiségi. Mindkét fejlesztés útjában áll a jelenlegi Bródy Sándor-utcai épület kicsinysege és célszerűtlen elrendezése. Mindaddig, míg nem lesz mód új stúdió-épület építésére, csak kényszermegoldások lehetségesek és nem lesz korszerű stúdióink. A mennyiségi és minőségi kérdés sok tekintetben kapcsolódik egymással. Mennyiségi tekintetben csak azt jegyezzük meg, hogy jelenleg a stúdió 1 és 1A műsört szolgál ki. Ezt az adóberendezések fejlesztésével meg kell kétszerezni, mert az egésznapos Budapest I és II. műsoron kívül a rövidhullámú műsört is ki kell szolgálni. Elsősorban nagymennyiségű — kb. 150 — mikrofont kell beszerezni a hiányzók pótlására és az elavultak kicserélésére. Nagymennyiségű hordozható erősítőt fogunk felépíteni a helyszíni közvetítések zavartalan lebonyolítására. Olyan helyeken, ahonnan rendszeresen helyszíni közvetítések vannak, állandó erősítők épülnek. A belső stúdió-erősítők korszerűsítése és bővítése szintén folyamatban van.

További igen fontos feladat a hangrögzítő berendezések nagyarányú fejlesztése. A hangrögzítők ma már nemcsak külső helyszíni közvetítéseket szolgálnak, hanem a jó műsorbeosztást és összeállítást is elősegítik és ezért a belső közvetítéseket is mindinkább hangrögzítő rendszerek közbeiktatásával sugározzák. Delenieg 3 viasz- és lakklemez-vágó és lejátszó készülék gyártása folyik. Ezekből kettő a stúdióban kerül üzembe, a harmadikat pedig az új közvetítő gépkocsiba szerelik. További célunk egyéb, szalagos (Magnetofon, vagy más mágneses rendszerű) hangrögzítőket is beszerezni, amelyek alkalmasabbak hosszú műsorok rögzítésére.

A jelenleg berendezés alatt álló rádióamatort felül további közvetítő kocsikat szándékozunk beszerezni abból a célból, hogy a helyszíni közvetítések műsorbaiktatását és zavartalan lebonyolítását lehetővé tegyük.

A stúdió-berendezések fejlesztésének ismertetése után meg kell emlékezni a rádióhallgatók érdekeit szolgáló és jelenleg is működő zavarelhárító és tanácsadó szolgálatról. Az erősáramú zavarok sok bosszúságot okoznak a rádióhallgatóknak, ezért fontos, hogy ezek felkutatását és elhárítását fejlesszük. Ehhez szükséges elsősorban a jelenlegi rádiórendelet módosítása, hogy a zavart okozó berendezés tulajdonosa könnyebben legyen rászorítható a zavarszűrő készülék felszerelésére. Ennek a megoldása nem egyszerű feladat, mert látszólagos érdekekkel áll szemben. További műszaki feladat a zavarvizsgáló szolgálat gépkocsikká! való ellátása. A zavarkereső berendezések számának emelése és a készülékek korszerűsítése folyamatban van.

A rádiótanácsadás terén a jól bevált budapesti szolgálatot vidékié is szeretnők kiterjeszteni. Ennek megoldása vándor-tanácsadó gépkocsik üzembehelyezésével válik lehetségessé.

Végül, de nem utolsó sorban tervezzük egy olcsó, de jó minőségű vevőkészülék forgalombahozatalát. Ennek megvalósításán közel egy éve fáradozunk. Célunk egy 3 + 1 csöves olcsó szuper készülék gyártását megindítani. Ez a készülék-típus azonos az ismertetésünk elején említettel, mely tehát mind a kéti műsor vételét az egész ország területén lehetővé teszi. Célunk még, hogy a jövőben gyártandó rádiókészülékek hangminősége általában tökéletesebb legyen a jelenlegieknél, nehogy a korszerű stúdió és adóberendezések kifogástalan hangtovábbító minőségét a rádióhallgató berendezése ne tudja kihasználni és így hiábavalóvá tegye fejlesztési fáradozásainkat.

A MŰSORFEJLESZTÉS IRÁNYELVEI

(Sch. Gy.) A rádió terveinek alapja a technikai fejlődés, nagyjából ezt követi nyomon, illetve ebből kiindulva gazdagítja műsorát. Miután így a rádió műsorfejlesztésének problémája a műszaki fejlődéstől függő, járulékos valami, részint ezért, részint pedig kifejezetten szellemi vonatkozásainál fogva, pontos menetrendet felállítani nem volna indokolt. Inkább a rádió műszaki fejlődésének előirányzatához simuló kerettervről lehet szó, amely megmutatja, hogy a technikai fejlődést miként használja fel és követi nyomon -a rádió műsora.

A magyar rádió egyik legkiáltóbb hiányossága az, hogy a magyar művészek műveit csak elvétve, a véletlen kedvezésétől függően örökítették meg. Ezen a helyzeten segít a rádió hanglemezgyártó üzemére vonatkozó terv, meiynek alapján 3 esztendő alatt többszáz lemezre veszik fel a magyar zeneművészet európai értékű alkotásait a legjobb művészek tolmácsolásában. Így a csaknem teljes gyűjteménynek nemcsak a rádió műsora szempontjából van jelentősége,

de egyúttal a külföld felé irányuló magyar kultúrpropaganda egyik kitűnő eszközt is jelenti. E tervezettel együtt jár a hanglemezek számának szaporítása, 3 év alatt legalább 25.000-re, mert kb. ez az *alsó* határ, amely mellett állandóan változatos és színvonalas műsorok nyújthatók a két nagyerejű adón át.

E cél szolgálatában áll a rádió könyv- és kottatárának bővítése. Pontos számadatokkal itt sem lehet dolgozni, mert e tervek megvalósítása nem csupán az anyagi eszközöktől, de a nemzetközi piac lehetőségeitől is nagy mértékben függ.

A modern vágókocsi munkábaállításával szintén új lehetőségek nyílnak meg a rádió műsorának gazdagítása szempontjából. E vágókocsi meghatározott terv szerint járja majd az országot, a vidék életét és művelődését rögzítve a hallgatók számára. Elsősorban a „Falurádió“ műsorát gazdagítja majd ez a terv, melynek fő célja a parasztság életének, munkájának, népművészetének megörökítése és a nemzeti művelődésbe való szerves beiktatása.

Óriási lépést jelent majd előre a két nagyadó működésének megindulása. Ez szükségessé teszi a műsorszerkezet megfelelő átalakítását, párhuzamos műsorok megszervezését, a hírszolgálat és az idegennyelvű adások kiterjesztését. Az így kibővülő műsoridő nyújt lehetőséget a műsorcsere-keret kibővítésére és elsősorban a szomszéd népek világának megismertetésére. Lehetőséget fog nyújtani a külföldön amúgy is népszerű rádiózsurnálok mintájára működő „Hangos híradó“ naponta való beiktatására, mintegy a hírekhez kapcsolódva és azokat illusztrálva. Ez magává! ke! hogy vonja majd a rádió külföldi tudósítókának a kiépítését is.

További terv a rádióiskola módszeres fejlesztése a közoktatásügyi minisztériummal karöltve. Ez a műscr, amely már ma is népszerű, egyik legfontosabb eszközzé válhat nemcsak az iskolán kívüli, de azon belüli nevelés szempontjából is.

A rádió műsora szempontjából új feladatokat jelent majd a rövidhulláma: adók megindulása, tekintettel arra, hogy a tengeren túli hallgatóság szempontjainak és igényeinek figyelembevételével magyar és külföldi nyelveken egyaránt új szerkezetű műsorokra lesz szükség.

A személyi utánpótlás szempontjából a következő három év folyamán a rádió széleskörű gyakornoki kart kíván létesíteni, elsősorban a Népi Kollégiumok növendékeinek bevonásával. A munkatársak fejlődését a műsorcsere-egyezményekkel párhuzamos cserelátogatások kiépítése és ösztöndíjak juttatása biztosítja majd.

Ezek a rádió szellemi tervének főbb szempontjai, amelyek a technikát megvalósulástól függően, de minden bizonnyal szolgálni fogják azt a célt, mely megkívánja, hogy a magyar rádió Európa egyik legmodernebb és leghaladottabb szellemű rádiója legyen.

A „MAGYAR RÁDIÓ”

A „Magyar Rádió” a magyar rádió hetilapja, amely nemcsak a rádió részletes heti műsorát tartalmazza, hanem érdekes cikkanyagával a legközkedveltebb hetilapok közé is tartozik.

A „Magyar Rádió” szerkesztősége és kiadóhivatala a Magyar Központi Híradó Rt. többi osztályával együtt a felszabadulás után azonnal megkezdte munkáját: ebben az időben a tervezés és előkészítés feladatának elvégzését. A nyomdai és papírviszonyok 1945 november 16-ra tették lehetővé a hetilap első számának megjelenését. A lap terjedelme ekkor 32 oldal volt és példányonként 300.— P-be került. A 25.000 példányszámban megjelenő lapot valósággal elkapkodták. A lap hetenként változó árai egyúttal az infláció egész történetét is felölelik:

az első szám ára	300.— P volt,
a 6. számé	1.500.— „
1946. januárjában	8.000.— „
februárban	40.000.— „
márciusában	180.000.— „
áprilisában	2,400.000.— „
májusában	1.300.000.000.— „
júniusában	100 billió pengő,
júliusában 1 milliárd billió pengő volt a lap ára.	

Az infláció egészen természetzerűleg a hetilap létezését állandóan fenyegette és a munkát hallatlanul nehezé tette. Ezidőben a papírhány miatt is, de főként az infláció következtében a lap példányszámát nemcsak hogy növelni nem lehetett, hanem csökkentésére is sor került. A stabilizációig a lapból szállítási és elszámolási nehézségek miatt vidékre nem is lehetett példányokat küldeni. A mélypontot 1946 július végén, az infláció utolsó napjaiban érte el a lap, amikor mindössze 10.000 példányban jelent meg.

A stabilizációval új lehetőségek elé került a „Magyar Rádió”. Oldalszámát már novemberben 32-ről 64 oldalra emelték. Ebben az időben a lap már nemcsak a legrészletesebb magyar és külföldi rádióműsorokat tartalmazta, hanem sok cikket, riportot, képet, szórakoztató rovatokat és a legnépszerűbb dalok teljes kottáját. Ugyanakkor kezdte meg regények, magyar és külföldi szerzők novelláinak közlését, ezzel teret nyújtva a szépirodalomnak is.

A kettőzött oldalterjedelmű és felére csökkent érű „Magyar Rádió“ 1946 november 1-én 28.000 példányban jelent meg és ettől kezdve a rendelkezésére álló papírmennyiségnek megfelelően 3—4.000 példánnyal nőtt a példányszám. 1947 április 4-én a 14. szám 100.000 példányban jelent meg.

1947 szeptember 5-től kezdve a lap mellékletként szép kiállítású gyermeklapot is ad „Rádió gyermekújság“ címen.

A K Ö N Y V K I A D Ó O S Z T Á L Y

A könyvkiadó osztály 1947 elején alakult meg azzal a céllal, hogy a rádió hallgatóinak és barátainak hatalmas táborát a magyar könyv barátaivá tegye és a hallgatóközönség olvasással kevésbé foglalkozó rétegeit meghódítsa a magyar könyv számára. Az osztály célja az, hogy a rádióban elhangzott értékes és a nyomtatott betű útján való terjesztésre is alkalmas előadásoknak könyv alakjában való megörökítéseivel és így a vállalat nyomdájának felhasználásával szolgálja a magyar nagyközönség érdekeit.

Az osztály szervezési munkái előrehaladott állapotban vannak s remélhető, hogy a következő alkalommal részletesen beszámolhatunk az elért eredményekről.

A

HÍR-

SZOLGÁLAT

HIR- SZOLGÁLAT

MOT

MTI

KÖZVELEMÉNY
KUTATÓ

ADMINISZTRÁCIÓ

SZERKESZTŐSÉG

Hell-szolgalat

Rádiófigyelő

Belpolitikai rovat

Külföldi
különszolgalat

Külföldi
tudósítók

Közgazdasági
osztály

Vidéki osztály

Segéd személyzet

Vidéki
kirendeltségek

Révész Mihály, a Magyar Távirati Iroda főszerkesztője.
(MKH — Csépany felv.)

Herczegh Elemér, a főszerkesztő helyettese (szemben) és Masterházi Lajos turnusvezető-szerkesztő (oldalt). (MKH — Csépany felv.)

A MAGYAR TÁVIRATI IRODA

Írta: DR. RÉVÉSZ MIHÁLY,
a Magyar Távirati Iroda főszerkesztője.

A Magyar Távirati Iroda feladatköre lényegében kettős: egyrészt a belföldet ellátni a főként világeseményekről szóló hírekkel, másrészt gondoskodni arról, hogy a magyarországi események hírei eljussanak az érdeklődő külföld felé.

A Magyar Távirati Iroda éppúgy, mint a szovjet Tass, az angol Reuter, az amerikai Associated Press és a francia Agence Franca Presse, hírügynökség és mint hírszolgálati iroda gondoskodik arról, hogy az előbb említett kettős feladatot megfelelően elvégezhesse. A világban történekről, valamint a magyar politikai élet hivatalos eseményeiről beszámoló híreket a lapok és a rádió nagyrészt a Magyar Távirati Iroda útján kapják. A Magyar Távirati Iroda naponta az események terjedelméhez és sokaságához mérten, sokszor átlag 80—85-ször megjelenő, sokszorosított ívoldal nagyságú kiadásaiban bocsátja híryanagát az előfizetők rendelkezésére. Természetesen ezekre a kiadásokra nem magánemberek, hanem főként lapok fizetnek elő és az olvasó, illetve a rádióhallgató a lapok és a rádió bekapcsolásával közvetve kapja a Magyar Távirati Iroda híryanagát.

A helyes és tárgyilagos tájékoztatás ügye a demokrácia ügye. Miután az ország közvéleményének a világeseményekkel és a külföldi közvéleménynek a magyar eseményekkel kapcsolatos tájékoztatásának feladata nagyrészt a Magyar Távirati iroda kötelessége, érthető, ha a felszabadulás után az új feladatok egész tömege várt a Magyar Központi Híradó Rt. kebelében működő Magyar Távirati irodára. A maga erejével is hozzá kellett járulnia ahhoz, hogy Magyarországnak a világ nagyobbik felétől való elszigeteltsége végre végetérjen és az illúziókban ringatózó katasztrófpolitika helyett a világ valódi adottságaival számotvető magyar realpolitika mögé a világ dolgaiban járatos és jól tájékozott magyar közvélemény állhason.

A Magyar Távirati Iroda ezt a célt igyekszik szolgálni akkor, amikor a körülmények adta legnagyobb lehetőséggel élve, pártatlanul közvetíti előfizetőin keresztül a magyar közönség felé a világesemények híreit. Hogy ezt megtehesse, a felszabadulást közvetlenül követő időben megkezdte a nagy világhírügynökségekkel és a szomszédállamok hírügynökségeivel való cserekapcsolatok felvételére irányuló munkát. 1945 novemberében létrejött a szerződés a Reuter angol hírügynökséggel, 1946 áprilisában a Tass szovjet hírszolgálati irodával, ugyanez év novemberében az Agence Francé Presse francia hírügynökséggel. 1947 májusában ezekhez a hírügynökségekhez a Tanjug jugoszláv hírszolgálati

iroda, majd ugyanez év júniusában az ANSA olasz, végül augusztusban az Associated Press amerikai hírügynökség csatlakozott. Ez idő alatt megkezdte a Magyar Távirati Iroda külföldi tudósítói hálózatának kiépítését is, melyről később emlékezünk meg.

Ennek a munkának az eredményeként mostanáig sikerült biztosítani annak a lehetőséget, hogy a Magyar Távirati Iroda a világ bármely részében történő események híréhez megfelelő forrásból jusson hozzá és ezzel megnyílt a tárgyilagos, hiánytalan és gyors hírszolgálati munka gyakorlati lehetősége. E lehetőséggel élve, a Magyar Távirati Iroda a magyar közönség tájékoztatása szempontjából az előljáróban vázolt célt tartva szemelőtt, a maga részéről igyekszik teljes híryanagát az előfizetőkhez eljuttatni.

A magyar közönség kellő tájékoztatásán kívül legalább ilyen fontos szempont a külvilágnak a Magyarországon történő eseményekről való helyes tájékozása, illetve ennek a törekvésnek a szolgálata. Az e munkát végző szervekről a későbbiekben megemlékezünk, itt azt kell megemlítenünk, hogy a Magyar Távirati Iroda e cél szolgálatában igyekszik a külföldet a magyar politikai, gazdasági, kulturális és sportélet, valamint a diplomáciai események híreiről tájékoztatni. A politikai hírek keretében megismerteti a külfölddel a koalíciós kormány tevékenységét, a demokratikus pártok és társadalmi szervezetek működését és a retrográd irányzatokkal szemben folyó demokratikus küzdelem fejlődését. A gazdasági hírek keretében ismerteti a magyar ipar és mezőgazdaság termelési adatait, az újjáépítés legfontosabb eredményeit, a gazdasági szervek fontosabb intézkedéseit, beszámol a bérek alakulásáról, a magyar piac viszonyairól, a külkereskedelmi kapcsolatok fejlődéséről és a hároméves tervvel kapcsolatos lépésekről. A kulturális hírek keretében nemcsak a magyar kultúreseményekről ad hírt, hanem közli a magyar kultúrpolitika képviselőinek külföldi szereplését, a különböző országokkal való kultúrkapcsolatok híreit. A diplomáciai hírekben az ország diplomáciai kapcsolatairól, külföldi hivatalos szerveknek és személyiségeknek magyarországi szerepléséről ad hírt a Magyar Távirati Iroda. Sporthírszolgálatában tudósítja a külföldet azokról a jelentősebb sporteseményekről, amelyek során magyar sportolók más nemzetbeliekkel mérköztek.

A belföld és a külföld tájékoztatásával kapcsolatos rendkívül szerteágazó és jelentős munkát a Magyar Távirati Iroda szerkesztősége, vidéki osztálya és közgazdasági osztálya végzi, e megbízhatóságon és a pontosságon kívül szemelőtt tartva a gyorsaság követelményeit is. A sokszorosított kiadás, mely a ma már idejét multá, régebbi technikai előállítási módról a „könyvnyomatás” megjelölést kapta, minden eseményt valóban idővesztés nélkül nyomon követ.

Az előbbieket során már jellemzett hírszolgálati munkának zömét a Magyar Távirati Iroda szerkesztősége végzi. E szerkesztőségen belül több csoport működik. Ezeket elsősorban a szerint különböztethetjük meg, hogy külföldi híryananyagot dolgoznak-e fel a belföld számára, vagy belföldi híryananyagot a külföld felé, illetve működésük mind a két területet érinti-e. Külföldi híryananyagot dolgoz fel az úgynevezett Hell-szolgálat, a rádiófigyelő-szolgálat, továbbá külföldi hírek összeszedésével és hazajuttatásával vannak megbízva a Magyar Távirati Iroda külföldön működő tudósítói, a Magyarországon előforduló eseményeket dolgozza fel a külföld számára a Magyar Távirati Iroda külföldi küiönszolgálat, mely anyagát a belföldi lapokon kívül a szerkesztőség belpolitikai rovatban működő munkatársaitól nyeri. Végül magyar anyagnak külföldre való továbbításával foglalkoznak a már említett munkakörükön kívül a külföldi tudósítók is.

A szerkesztőségnek ezt a munkáját 47 újságíró végzi váltakozó turnusokban, úgyhogy a Magyar Távirati Iroda szerkesztősége a kora hajnali óráktól késő éjszakáig teljes lendülettel dolgozik. Ebben a létszámban nincsenek benne a külföldi tudósítók.

Az anyag feldolgozását a munkatársak akként látják el, hogy a munkájukkal kapcsolatban hozzájuk kerülő híreket írógépbbe diktálják. A híryananyagot a soros szerkesztő kapja meg. A soros szerkesztő a kezébe összefutó híreket feldolgozza, megrostálja, stiláris szempontból kijavítja, majd stencilre való leírás végett kiadja. A leírt stencil a szerkesztőség lehúzó-nyomdájába kerül, ahol megfelelő példányszámban sokszorosítják. így születik meg egy kiadás.

HELL-SZOLGALAT

A modern hírszolgálat területén korszakalkotó lépést jelentett a Hell-rendszerű készülékeknek a rendelkezésre bocsátása. E készülékek egyesítik a rádióvétel sebességét azzal a biztonsággal, amit egy hír szövegének írásban való megjelenése jelent. E Hell-rendszerű készülékek tulajdonképpen olyan nagyteljesítményű rádióvevők, amelyekhez különleges írókészülékek kapcsolnak. Az írókészülék a rövid vagy hosszú hullámok útján érkező impulzusokat alakítja át betűkké egy folyton forgó rovátkolt henger segítségével a henger alatt futó papírszalagra. A hírszolgálati irodák meghatározott hullámhosszon bocsátják ki az éterbe híreiket, amelyeket a többi hírszolgálati iroda ezeknek a készülékeknek a segítségével felfog és rögzít. A bonyolult, de

teljes pontossággal működő Hell-vevőkészülékek segítségével vált lehetségessé az, hogy a világ bármely részén történő esemény a rádióisugárzás pillanatában bárhol írásban megkapható és a hírekre vágó nagyközönség elé juttatható legyen.

A Hell-vevőgépek körüli műszaki feladatokat, mint mér jeleztük, a Magyar Központi Híradó műszaki osztályának alkalmazottai végzik, mint ahogy az ő munkakörükbe tartozik a később említendő rádiófigyelő-szolgálat vevőkészülékeinek karbantartása is. Itt kell megemlékeznünk arról, hogy a műszaki osztály keretébe tartozó és a Hell-szolgálat műszaki biztosításának feladatát ellátó alkalmazottak saját életük és biztonságuk kockáztatásával rejtették el a pótolhatatlan vevőkészülékeket a németek és nyilasok elől és tették ezáltal lehetővé, hogy a Magyar Távirati Iroda hírszolgálat a felszabadulás után közvetlenül modern és kifogástalan gépi berendezéssel láthasson hozzá munkájához.

A külföldi hírügyenökségekkel való összeköttetést elsősorban és főképpen a Hell-szolgálat biztosítja. A francia hírszolgálat kivételével, amelynek anyagát morse-táviratokban kapja meg a szerkesztőség, az összes világhírügyenőségek és kisebb európai hírügyenőségek is, Hell-rendszerrel továbbítják híryanagukat

A különböző hírszolgálati irodáknak a Hell-nyelvű anyagát főképpen a nagy világnyelveken jelenik meg, és pedig angolul és franciául, de több kisebb ügyenőség saját anyanyelvén továbbítja anyagát. Ha figyelembe vesszük még azt is, hogy a hírügyenőségek általában rendkívül tömör, végletekig lerövidített távirati stílust használnak, akkor tudjuk értékelni azt a munkát, amelyet a szerkesztőség munkatársai végeznek és amely több nyelv tökéletes ismeretét, a hírszolgálati nyelv különleges természetének beidegzését, a hírek megválogatásában a hírszolgálati szempontok ismeretét és — hogy a felesleges munkát elkerüljék és ugyanazt a hírt több forrásból fel ne dolgozzák — a napi hírek legaprólékosabb számontartását követeli meg.

A Magyar Távirati Iroda kiadási anyagának átlag 40%-át a Hell-szolgálat hírei teszik ki.

A RÁDIÓFIGYELŐ

A Hell-szolgálat munkáját egészíti ki a külföldi híryanag beszerzése szempontjából a Magyar Távirati Iroda rádiófigyelő-szolgálat. Ez a szolgálat 15 munkatárssal dolgozik, akik turnusokban váltva az egész nap folyamán dolgoznak, a különböző rádiók hiperperiódusait hallgatva. Feladatukat akként végzik, hogy figyelemmel kísérik a Hell-szolgálat munkáját és azokat a híreket rögzítik rádióvétél útján, amelyeket a Hell-szolgálat még nem adott ki, illetve esetleg nem kellő részletességgel. Kettőjük között mondhatni, nemes verseny folyik: melyik szolgálat frissebb a hírek feldolgozásában.

A rádiófigyelő munkatársainak éppen annyira, sőt a nyelvtudás szempontjából még jobban képzetteknek kell lenniök, mint a Hell-szolgálat munkatársainak. A rádiófigyelő naponta 17 nyelven hallgatja meg a külföldi rádióállomások hírszolgálatát és pedig angolul, bolgárul, csehül, franciául, horvátul, lengyelül, magyarul, macedónul, németül, olaszul, oroszul, románul, spanyolul, szerbül, szlovákul, törökül és ukránul.

A rádiófigyelő munkatársai naponta 188 rádióadást hallgatnak meg. Ez adások nyelvek szerinti megoszlása a következő:

Angol	31
Bulgár	4
Cseh	10
Francia	23
Horvát	6
Lengyel	2
Macedón	1
Magyar	15
Német	37
Olasz	6
Orosz.....	11•
Román	17
Spanyol	1
Szerb	13
Szlovák.....	6
Ukrán	1
Török	2
összesen	188 adás.

Állomások szerint a következőképpen oszlanak meg az adások:

London	46
Moszkva	25
New-York	18
Kiev	2
Prága	8
Bukarest	12
Belgrád	8
Zágráb	6
Bern	6
Pozsony	6
Paris	8
Bécs	4
Lipcse	6
Köln	1
Melbourne	1
Algír.....	1
Hilversum	2
Besztercebánya	1
Olasz aaók (Róma, Milano)	5
Vatikánváros	2

Frankfurt a M.....	2
Helsinki	1
Varsó	2
Szófia	5
Ankara	6
Stockholm	2
Liszabon	1
Madrid	1

összesen 188 állomás.

Egészen természetes, hogy mind a nyelvek, mind az adóállomások száma tekintetében vannak ingadozások, egyes adások vétele elmarad, másokat viszont újonnan iktatnak programmba.

Ha tekintetbe vesszük azt, hogy e rendkívül nagyterjedelmű munkát mindössze 15 munkatárs végzi, akkor kapunk képet arról a feladatról, amelynek a rádiófigyelő-szolgálat minden nehézség ellenére, maradéktalanul megfelelni igyekszik.

A rádiófigyelő a Magyar Távirati Iroda kiadásanyagának átlag 30%-át szolgáltatja.

A KÜLFÖLDI TUDÓSÍTÓK

A Magyar Távirati Iroda, bár külföldi híryananyagának zömét külföldi forrásokból veszi, egyrészt Hell-szolgálat, másrészt rádiófigyelő-szolgálat révén, a különböző fővárosokban saját tudósítókat is tart, akiknek feladata, mint már jeleztük, kettős: egyrészt hírt adni haza, annak az országnak fontosabb eseményeiről, melyben dolgoznak, másrészt a magyarországi eseményeket a szerkesztőség rendelkezése szerint hírül adni munkahelyük országában. Munkájuk elvégzésében speciális magyar szempontok irányítják őket. A hazajuttatandó híreknél elsősorban azokat részesítik előnyben, amelyek magyar vonatkozásban érdekesek, általános érdekük azonban nem olyan nagy, hogy a külföldön dolgozó hírügynökségek megemlékezzenek, vagy megfelelő terjedelemben emlékezzenek meg róluk.

A háború és a vele járó pusztulás nemcsak a Magyar Távirati Iroda budapesti központi szerkesztőségében és vidéki kirendeltségeiben okozott veszteségeket, hanem teljes mértékben szétzilálta a külföldi tudósítók hálózatát is. Ennek kiépítését teljesen újonnan kellett kezdeni éspedig nemcsak a kiküldetés, hanem főképpen az összeköttetés technikai megteremtése szempontjából. Amikor 1945 december 1-én a Magyar Távirati Iroda első külföldi tudósítója megjelent Bécsben, csak a legnagyobb nehézségek árán tudott telefonösszeköttetést találni a magyar fővárossal. Bér ezek a viszonyok aránylag elég lassú ütemben javulnak, a külföldi tudósítói hálózat kiépítése haladéktalanul folyt és folyik. 1946 áprilisában megkezdte munkáját a MTI stockholmi, májusában párisi, júniusában zürichi munkatársa. A bukaresti tudósítói szolgálat ellátása már 1945-ben megkezdődött és 1946 novemberében fektetnék végleges alapokra.

1947-ben folytatódott a tudósítói hálózat kiépítése. Februárban kezdte munkáját a brüsszeli alkalmi tudósító, májusban a belgrádi munkatárs, júliusban a prágai, szeptemberben a római, novembertől pedig a londoni és ankarai tudósító. Moszkva és Washington posztjai e pillanatban még betöltetlenek ugyan, de a legrövidebb időn belül itt is megkezdik működésüket a Magyar Távirati Iroda tudósítói, épügy, mint Varsóban is.

A Magyar Távirati Iroda külföldi tudósítói közül rendszeres naponkénti telefonszolgálatot tart a bécsi, a párisi, a zürichi és a belgrádi, 1947 augusztusa óta a prágai, október óta pedig a római tudósító. A többiek részint távirat, részint légi postai levél, illetve futárszolgálat útján tartják az összeköttetést.

A külföldi tudósítók munkájára jellemző, hogy 1947 július havában a bécsi, párisi, zürichi és belgrádi tudósítók összesen mintegy 20 óráig tartó telefonbeszélgetést folytattak a budapesti szerkesztőséggel.

A Magyar Távirati Iroda kiadásanyagának mintegy 13%-a a külföldi tudósítók munkájának az eredménye.

A BELPOLITIKAI ROVAT

Az előbbieket során főként azzal foglalkoztunk, hogy milyen forrásból, illetőleg milyen úton szerzi külföldi anyagát a Magyar Távirati Iroda, most pedig azt kell megemlítenünk, hogy a magyar hivatalos életben történő események nyilvántartásával a Magyar Távirati Iroda belpolitikai rovatának 3 munkatársa van megbízva. Az egyes minisztériumok, fontosabb közhivatalok hivatalos közleményei, a magyar parlamenti élet eseményei a Magyar Távirati Iroda útján jutnak el részben a fővárosi és vidéki lapokhoz és a rádió hírszolgálatához, részben pedig a később említendő külföldi különszolgálat révén a külföldi közvélemény elé.

A belpolitikai rovat munkatársainak feladata, hogy a köztársasági elnöki hivattal, továbbá a miniszterelnökséggel, a külügyminisztériummal, az egyes minisztériumokkal és a politikai és társadalmi szempontból kimagasló közhivatalokkal az érintkezést fenntartsák és a hivatalosan közlendő kommunikációanyag beszerzéséről, illetve átvételéről gondoskodjanak.

Ugyanennek a csoportnak a munkatársai látják el a Magyar Távirati Iroda parlamenti szolgálatát is. Miután a fővárosi lapok parlamenti rovatát saját tudósítóik írják, a Magyar Távirati Iroda parlamenti szolgálata a MTI vidéki osztálya útján a vidéki lapokat látja el híryanaggal, illetve a rádión keresztül a rádióhallgató közönség előtt számol be a nap parlamenti eseményeiről.

A belpolitikai rovat munkatársainak feladata az is, hogy a budapesti diplomáciai élet eseményeit számontartsák és ezekről tudósításokat készítsenek.

E rovat munkatársai, különösen a felszabadulás utáni időkben, rendkívül nehéz körülmények között látták el munkájukat, tekintettel a forgalom benuáltására, mind fővárosi, mind országos viszonylatban és arra, hogy a telefonösszeköttetés használható lehetőségei csak a későbbi hónapok során kezdtek kibontakozni.

A napi kiadásanyag átlag 14%-a az ő munkájuk eredménye.

A KÜLFÖLDI KÜLÖNSZOLGAIAT

Amint már említettük, a Magyar Távirati Iroda feladata a magyar közönség tájékoztatásán kívül a külföldi közönség tájékoztatása is arról, ami Magyarországon történik. E feladatot a külföldi különszolgálat 5 munkatársa végzi.

A külföldi különszolgálat 1946 júniusában indult meg újra és a nemzetközi hírszolgálat hálózatába való bekapcsolódásával végetvetett Magyarország ilyen természetű elszigeteltségének is.

A külföldi különszolgálat anyagának eljuttatását Hell-tendszerű adókészüfék segítségével! oldja meg. A Hell-rendszerű hírvételről a Hell-szolgálat keretében beszámoltunk már. Míg ott arról volt szó, hogy a külföldi hírszolgálati irodák híryanagát a Heil-vevőkészülék útján kapja meg feldolgozásra a szerkesztőség, rtt arról kell megemlékeznünk, hogy a belföldön történő eseményeket a Magyar Távirati Iroda külföldi különszolgálatára Hell-rendszerű adókészülékek segítségével továbbítja.

A külföldi különszolgálat naponta háromszor ad külföldre híryanagot francia nyelven, összesen mintegy 250 sor terjedelemben. Az adások időpontja: 11.00 gmt, 20.00 gmt, 22.40 gmt. A délelőtti és a délutáni adás 61.8 m-es hullámhosszon, illetve a délutáni még a 32.88 m-es hullámhosszon, az éjszakai adás pedig Budapest I. hullámhosszán történik.

A külföldi különszolgálat által külföld rendelkezésére bocsátott anyag

48%-a	politikai hírekből,
20%-a	gazdasági hírekből,
16%-a	diplomáciai hírekből,
12%-a	kulturális hírekből,
4%-a	pedig sporthírekből áll.

A külföldi különszolgálat állítja össze a MTI külföldi tudósítói számára az összefoglaló ismertetést a magyar politikai és gazdasági helyzetről, heti szemlét az egész magyar sajtóról és ezzel a munkájával járul hozzá ahhoz, hogy a MTI tudósítói az előbb már jelzett, a magyarországi helyzet ismertetésére vonatkozó feladatukat minél behatóbban és az események teljes ismeretében oldhassák meg

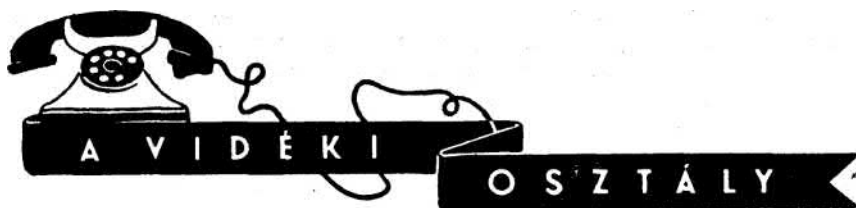
Ömlök az anyád a Hell-gépekői. (MKH — Csebény tely.)

Adási peridus a küllöbdi küllöszolgtatnál.
(MKH — Csebény tely.)

Dolgozik a rádióigyele. (MKH — Csebény tely.)

A Magyar Távirati Iroda nemcsak a rádiót, illetve a fővárosi lapokat látja el híryannyal, hanem vidéki osztálya útján gondoskodik a magyar vidék lapjainak az informálásáról is. A vidéki osztály ezt a munkáját részint vidéki kirendeltségei útján végzi, részint pedig az egyes vidéki napilapokkal való közvetlen összeköttetés útján. A vidéki kirendeltségek azokban a nagyobb vidéki városokban működnek, ahol több napilap jelenik meg. Ezek a kirendeltségek távbeszélőösszeköttetésben állanak a központban működő vidéki osztállyal és tőle kapják a központi szerkesztőség anyagát, melyet megfelelő példányszámban sokszorosítva eljuttatnak a működésük helyén megjelenő napilapokhoz. A vidéki osztály működése teszi azt is lehetővé, hogy a magyar vidéken történő események híreit a Magyar Távirati Iroda központi szerkesztősége megkaphassa és részint a főváros, részint pedig a külföld felé továbbíthassa.

1945 tavaszán a vidéki osztály a lehető legsúlyosabb helyzetben volt, mert a fővárosnak a vidékkel való összeköttetése közlekedési és távbeszélő vonatkozásban ez időben még egyáltalában nem volt biztosítva. A vidéki osztály három kirendeltsége, a debreceni, a szegedi és a miskolci kirendeltség önállóan kezdte meg ebben az időben a munkáját és rádióhallgatás útján vett híryannyot juttatott el a székhelyén megjelenő lapokhoz.

1945 május 5-én jelentkezett távbeszélőn a vidéki osztálynál a szegedi kirendeltség és ebben az időpontban kezdődött meg a vidéki osztály rendszeres munkája. Szeged után még ugyanebben a hónapban jelentkezett Debrecen, majd Miskolc is elérhetővé vált. A továbbiak során a telefonvonalak országos rendbehozatalával egyező ütemben folytatódott a vidéki osztály szervezetének a kiépítése.

A vidéki kirendeltségek munkájának újrakezdésével együtt kezdte megkapni a vidéki osztály rajtuk keresztül a vidéken történő események híreit. Ebből a szempontból jelentős a vidéki tudósítói hálózat kiépítésének megkezdése is. A vidéki osztály a vármegyei és nagyobb járási székhelyeken szervezett be tudósítókat, akik a hozzájuk csatolt nagyobb körzetről adnak tudósítást.

Már ebben az évben megkezdte a vidéki osztály a kirendeltségeivel való közvetlen kapcsolat újjáépítése mellett a kirendeltséggel nem rendelkező vidéki városok lapjaival való összeköttetés felvételét és kiépítését. 1945 végére a kirendeltségek útján és a közvetlenül tudósított napilapok száma 16-ra, a vidéki tudósítók száma pedig 14-re emelkedett.

1946-ra sikerült a távbeszélő-összeköttetést az ország minden részével biztosítani, úgy, hogy ez év folyamán a tudósított napilapok száma 24—27 között váltakozik. Ebben az évben már öt kirendeltséggel dolgozik a vidéki osztály és

miután ebben az évben már valamennyi vidéki lap elérhetővé vált és kívánsága szerint kapcsolatba léphetett a Magyar Távirati Irodával, előfizetői létszáma is teljes lett. További ingadozás már csak egyes lapok megszűnésekor vagy más lapok megindulásakor tapasztalható.

1947-ben a vidéki tudósítók száma eléri a 41-et, nő a vidékről befutó hírek száma és annak az anyagnak a terjedelme is, amelyet a központi szerkesztőség anyagából feldolgozva a vidéki osztály előfizető lapjai felé továbbít.

Amint más helyen említettük, a vidéki osztályhoz futnak be a parlamenti életről szóló tudósítások és vidéki szolgálata révén ez az osztály gondoskodik arról is, hogy a rádió hírszerkesztőségének a „Magyar Vidék Hírei” című rovatát anyaggal ellássa.

Az osztály munkájának fejlődését érzékelteti hírgyűjtő szolgálatának, azaz a vidékről feladott hírekből felhasznált hírek számának növekedése.

1945		1946			1947		
V. hó indulás	VIII. hó	I. hó	IV. hó	VIII. hó	I. hó	IV. hó	VIII. hó
29	61	168	210	378	381	504	830

A vidéki osztály felhasznált hírei a MTI kiadásaiban jelennek meg és jelenleg a kiadott híryanag 3 százalékát jelentik.

A vidéki osztály munkája a távbeszélő-összekötéssel áll, vagy buki és éppen ezért a magyarországi távbeszélő-összekötés újjáépítésének lendülete és eredményessége biztosította a vidéki osztály fejlődésének gyors ütemét. Érzékelteti ezt egyrészt az, hogy míg a vidéki osztály kezdetben egy távbeszélő-mellékállomáson kezdte meg munkáját, már 1945-ben 3 mellékállomásról folytatta, 1946-ban 5, 1947-ben pedig 6 mellékállomással dolgozott és 1947 folyamán 6 közvetlen interurbán vonalat is kapott. Ennek megfelelően nőtt a beszélgetések száma és tartama is.

1945	május (indulás)	14 beszélgetés	84 perc
augusztus	103 „	968
1946	január	513 „	7.033 „
„ április	647 „	9.064 „
„ június	813 „	10.008 „
„ augusztus	913 „	10.585 „
1947	január	923 „	10.368 „
„ április	934 „	11.215 „
„ június	937 „	11.518 „
„ augusztus	1.093 „	12.226 „

A vidéki osztály munkáját a központban 10 újságíró végzi.

SPORTSZOLGALAT

A Magyar Távirati Iroda sport-osztálya a vidéki osztály keretén belül működik. Feladata az, hogy a fővárosi sport eseményeiről a vidéket, a vidéki sport eseményekről pedig a fővárost, a rádiót, illetve a szerkesztőség kebelén belül működő külföldi különsgálatot lássa ei híryanaggal. Munkájában segítik a

Magyar Távirati Iroda külföldi tudósítói és a szerkesztőség egyéb osztályai is, amelyek a hozzájuk érkezett sportanyagot feldolgozás végett ennek az osztálynak továbbítják. A sportszolgálatot két munkatárs látja el a vidéki osztályon.

A kezdeti nehézségeket áthidalva a sport-osztály már 1945-ben külön napi kiadásokban dolgozta fel anyagát. Fejlődésére jellemző, hogy 1945 augusztus 25—december 31-ig 390, 1946-ban 1269 és 1947 első kilenc hónapjában összesen 1274 oldal terjedelemben számolt be a sporteseményekről.

A Magyar Távirati Iroda közgazdasági osztálya a gazdasági jellegű hírek feldolgozásával foglalkozik. Híryanagát részint a szerkesztőség különböző osztályaitól, nevezetesen a Hell-szolgálattól és a rádiófigyelőtől kapja, részint pedig saját kebelén beül rádióhallgatás, sürgönyök és külföldi lapszemlék útján szerzi. Magyar vonatkozású híryanagát a szerkesztőségben működő különszolgálat rendelkezésére bocsátja a külföld felé való továbbítás céljából.

A közgazdasági osztály 1945 novemberében kezdte meg működését és 5 munkatárssal dolgozik. Kiadványait eleinte sokszorosított formában bocsátotta az előfizetők rendelkezésére, 1947 április óta azonban naponta egyszer, nyomtatásban jelenik meg. Ez a kiadás ma Magyarországon egyetlen közgazdasági napilapnak tekinthető, bár a napilap jellegét nem igényli, mert elsősorban, sőt csaknem kizárólag hírforrás. Feladata az, hogy a külföldi gazdasági híreket, a világpiacon befutó jelentéseket, a nemzetközi gazdasági és pénzügyi politika jelenségeit és azok kommentárját közvetítse.

Dunavölgyi Tudósító

A Magyar Központi Híradó Rt. kiadásában 1947 november elején indult meg a „Dunavölgyi Tudósító“ című, nyomtatásban megjelenő heti értesítő, amely a Magyarországgal szomszédos dunavölgyi államokból, nevezetesen Jugoszláviából, Csehszlovákiából, Bulgáriából, Romániából és Ausztriából érkező eseményeket és történeteket öleli fel és beszámol a szomszédos országok kulturális fejlődéséről, művészetéről, újjáépítési eredményeiről és egymásközötti kapcsolatairól is.

A „Dunavölgyi Tudósító“ híryanagát a budapesti napi- és hetilapoknál, valamint az ittlévő külföldi lap- és hírszolgálati irodák tudósítóinál, intézményeinél helyezi el.

A „Dunavölgyi Tudósító“-t a Magyar Távirati Iroda szerkesztősége rádiófigyelő osztályának munkatársai szerkesztik.

A MAGYAR ORSZÁGOS TUDÓSÍTÓ

A Magyar Országos Tudósító a Magyar Távirati Iroda mellett a Magyar Központi Híradó Rt. másik hírszolgálati szerve. Munkája a Magyar Távirati Iroda munkáját egészíti ki és teszi ezzel teljessé a hírszolgálat ellátását. Kettőjük munkakörét akkor tudjuk legjobban elhatárolni, ha arra gondolunk, hogy a Magyar Távirati Iroda gondoskodik a külföldi híryanag beszerzéséről a hazai közönség számára, továbbá ugyancsak a belföld felé a magyar hivatalos élet közleményeinek megszerzéséről, amint arról a belpolitikai rovattal kapcsolatban már részletesen megemlékeztünk, másrészt pedig a belföldi híreknek a külföldhöz való eljuttatásáról. A Magyar Országos Tudósító kizárólag belföldi viszonylatban dolgozik és pedig a rendőrség, a törvényszék, a főváros, Pest-vármegye, a népbíróságok és általában az igazságszolgáltatási szervek, a társadalmi- és kulturális egyesületek, a szakszervezetek és nagyüzemek, valamint a Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült politikai pártok sajtótudósítója, vagyis az ezekkel a közületekkel kapcsolatos híreket jelenteti meg naponta a szükséghez képest többször megjelenő kiadványaiban.

A Magyar Országos Tudósító központi szerkesztősége a Magyar Központi Híradó Rt. épületében dolgozik, ezenkívül azonban munkatársai dolgoznak a rendőrség sajtóosztályán, a pestmegyei vármegyházán, a budapesti városházán és a büntetőtörvényszéken és ezeken a helyeken kirendelt szerkesztőségeket tart fenn. Meg kell itt említenünk, hogy híryanagának egy részét a Magyar Távirati Iroda belpolitikai rovatának munkatársai szolgáltatják, akik tehát így nemcsak a Magyar Távirati Iroda, hanem a Magyar Országos Tudósító kiadványai számára is dolgoznak.

A Magyar Országos Tudósító híryanaga a tárgykört tekintve a következőként oszlik meg:

Politika	25%
Törvényszék	20%
Várospolitikai és városháza	20%
Rendőrség	15%
Szakszervezetek és egyéb intézmények ...	10%
Társadalmi és művészeti események	10%

A Magyar Országos Tudósító kiadásai a Magyar Távirati Iroda kiadásaival együtt a rádió hírszerkesztőségéhez is eljutnak.

A Magyar Országos Tudósító munkáját 14 újságíró látja el.

A MAGYAR KÖZVÉLEMÉNYKUTATÓ INTÉZET

A Magyar Közvéleménykutató Intézet a politikai, kulturális és gazdasági élet valamennyi aktuális kérdésében kutatja a közvéleményt és az eredményekről egyfelől az illetékeseket, másfelől a közönséget tájékoztatja. A magyarországi közvéleménykutatás szükségességének gondolata 1944-ben merült fel az Intézet alapítóinál, amidőn a Magyarország sorsát irányító politikusok a köz akaratára hivatkozva sorozatosan és tervszerűen a köz akarata ellen cselekedtek. Ekkor történt a legnagyobb titokban az első közvéleménykutatás. Az eredmények bebizonyították, hogy Budapest lakosságának hatalmas többsége nem ért egyet -az akkori politikai vezetők teljesen értelmetlen katasztrófolitikájával.

Ilyen előzmények után alakult meg a Közvéleménykutató Intézet 1945 augusztusában. Az intézet jelentéseit Magyar Közvéleménykutató Szolgálat című könyvkiadásában jelentette meg 1946 október 1-ig. Ez időpont óta a politikai, szociális és kulturális kutatások eredményeit tartalmazó jelentések továbbra is a Magyar Közvéleménykutató Szolgálat című könyvkiadásban, a gazdasági és piacutató vizsgálatok eredményei a Magyar Közvéleménykutató Intézet Közgazdasági és Piacutató Szolgálatának Jelentése című nyomtatványban jelennek meg. Az intézet eddig megjelent könyvkiadásos jelentéseinek száma: 1945-ben 12, 1946-ban 44, 1947-ben 15. Közgazdasági és Piacutató jelentéseinek száma: 1946-ban 4, 1947-ben 12.

Az intézet ezt az anyagot 103 különböző kérdőívben gyűjtötte össze. A kérdőívek összesen 796 kérdést tartalmaztak. A kikérdezés mindig személyes interjú alapján történik. A lélektanilag gondosan mérlegelt, minden szuggesztíót eleve Vízáró kérdéseket a kérdezőbiztos felolvassa a nyomtatott kérdőívről és a kapott választ a megfelelő helyre beírja; a kérdéseket a kérdezőbiztosnak kommentálni vagy magyarázgatni nem szabad. Ilyen módon van biztosítva a kérdések félreérthetetlen egyértelműsége. Azzal az eljárással, hogy a kérdezőbiztosok saját maguk jegyzik be a kapott válaszokat, sikerült a tárgyi félreértéseket kiküszöbölni.

A megkérdezettek kiválasztása úgy történik, hogy minden városban vagy vidéken a felnőttek foglalkozásának, nemének, és korának megoszlását híven tükröző keresztmetszetet jelölnek meg. A kérdezőbiztosok tehát kerületenként megszabott keretet kapnak és a keret betartása mellett a véletlenre bízzák, hogy milyen egyéneket kérdeznek meg. Az intézet eddigi működése folyamán 214.000 embert kérdezett meg, akikről az egyes kérdésekre összesen 1,284.000 választ

kapott. A feldolgozás foglalkozás és tanultság, valamint a jövedelemszínvonal alapján megállapított társadalmi kategóriákban történik, nemek és korcsoportok megkülönböztetésével. Egyes esetekben megkülönbözteti ez intézet az ország-tájakat is, vannak viszont esetek, amikor csak bizonyos csoporthoz, pl. rádió-előfizetőkhez, rendszeres színházlátogatókhoz, stb. fordul. Egy-egy kérdésben Budapesten átlagosan 2.000 ember véleményét tudakolja, országos viszonylatban pedig 4—8.000 között állapítja meg a megkérdezendők számát.

A személyes kikérdezéseket végrehajtó kérdezőbiztosok többnyire pszichológiával foglalkozó egyetemi hallgatók. Budapesten 30, a vidéki városokban egyenként 5—6 kérdezőbiztosot foglalkoztat az intézet. Vidéken a kérdezőbiztosok mellett, falvakban és tanyákon az ország egész területén egyenletesen megszöveztve 450 levelezőtudósító működik.

Az intézet munkájának megszervezésében a Gallup-féle amerikai közvéleménykutató intézet volt a mintakép. Az intézet sehonnan sem kap szubvenciót, anyagi forrásait kizárólag jelentéseinek előfizetési díja és egyes magánmegbízottságainak költségmegtérítése jelenti.

A magyar közvéleménykutatás eredményeit számos hivatalos intézkedés is figyelembe vette, így például gazdasági téren az árak és bérek szabályozása és az elosztás szabályozása ismételtelen alkalmazkodott a közönség kívánalmaihoz a közvéleménykutatás adatai alapján, főleg az infláció időszakában! Az energia-szolgáltatás kényszerű korlátozásait a közvélemény felderítésével összhangban vezették be, ugyanígy a gázszolgáltatás szabályozását is. A tőzsde megnyitására a közvéleménykutatási ezirányú pozitív adatai is bátorítón hatottak. A munkástömegek külföldi bérmunkájának általános ellenzése segítette a terv elejtésében. A párisi magyar béke delegáció is több ízben felhasználta a Közvéleménykutató Intézet adatait s ezekre a csehszlovák-magyar közvetlen tárgyalásokon is történt hivatkozás. Szerepet játszott az intézet munkájának eredménye pl. a külföldi segítség kérdésében, a címek és rangok eltörlésének, a B-lista revíziójának kérdésében és még több más kérdésben is. A nemzetgyűlésen, törvényhatósági üléseken, a békeelőkészítő bizottságban, a Gazdasági Főtanácsban több ízben hivatkoztak a Magyar Közvéleménykutató Intézet adataira, továbbá a népművelési program, a rádió-iskola, a rádióműsor összeállításában, tudományos kutatások tervezésében is figyelembe vették a közvéleménykutatás eredményeit.

A Magyar Közvéleménykutató Intézet jelentéseivel a magyar sajtó valamennyi orgánuma foglalkozott cikkek, riportok, támadások, vagy hivatkozások formájában. Előfordult, hogy egyes vitás kérdésekben az Intézethez fordultak döntésért. Számos közvéleménykutató-jelentésnek volt külföldi visszhangja. Az intézet közleményeit becsatolták a princetoni világarchívumba, szakfolyóiratok, nemzetközi konferenciák együttműködésre szólították fel. Legutóbb az 1947. év januárjában Parisban tartott európai közvéleménykutató kongresszuson is részt vett az intézet.

ADMINISZTRÁCIÓ ÉS KIADÓHIVATAL

A Magyar Központi Híradó Rt. kebelén belül működő hírszolgálati szervek adminisztrációjával és kiadásainak megjelentetésével kapcsolatos ügyeket a Magyar Távirati Iroda adminisztrációs főosztálya végzi. Az ő hatáskörébe tartozik a külföldi ügynökségekkel kötendő hírszolgálati megállapodások megkötése, az e megállapodásokból származó pénzügyi kötelezettségek lebonyolítása, a belföldi előfizetőkkel való megállapodások megkötése, az ügymenettel kapcsolatos levelezés, könyvelés, nyilvántartás, számlázás, továbbá a Magyar Távirati Iroda szerkesztősége, a vidéki kirendeltségek, a külföldi tudósítók, végül a Magyar Közvéleménykutató Intézet anyagi ügyeinek intézése. A Magyar Országos Tudósító anyagi vonatkozású ügyeit szintén ez az osztály látja el. A főosztály kebelén belül működő kiadóhivatai tartja nyilván a Magyar Távirati Iroda és a Magyar Országos Tudósító kiadásainak előfizetőit, expedíciós szolgálata pedig a kiadványok és levélküldemények kézbesítéséről gondoskodik.

Itt említjük meg, hogy a Magyar Távirati Iroda kiadásait mintegy 80 előfizető kapja. Ezek közül 32 előfizető napilap, a többi előfizető pedig minisztérium és egyéb közhivatal.

A közgazdasági osztály nyomtatásban megjelenő számaira 150-en fizetnek elő, és pedig elsősorban állami és magánvállalatok a kereskedelem és ipar köréből és 10 napilep.

A Magyar Távirati Iroda adminisztrációja és kiadóhivatala foglalkozik a vállalati nyugdíjpénztér ügyeinek vitelével is.

**A
V Á L L A L A T
E G Y É B
F Ő O S Z T Á L Y A I
É S
É R D E K E L T S É G E I**

A F I L M I R O D A

A Magyar Központi Híradó Rt. filmirodája a rádióval egyidőben, 1945 május 1-én kezdte meg működését az „Újra szól a magyar rádió” című filmjével. A hiányzó műszaki berendezéseket és felszereléseket a közreműködők leleményessége és lelkes munkája pótolta. Rövidesen ezután filmen örökítette meg a főosztály a magyar szabadság nagy vértanújának, Bajcsy-Zsilinszky Endrének emlékét, a temetéséről készült filmmel. 1946-ban a Filmiroda megkapta a milánói Ferrania nyersfilm-gyár vezérképviseletét. Ez a körülmény nemcsak a vállalat hanem az egész magyar filmszakma szempontjából is nagyjelentőségű.

A műszaki berendezések természetesen nem voltak azonnal pótolhatók. Darabonként kellett megszerezni egy-egy lencsét, kazettát, vagy más alkatrészt és a beszerezhetetlen, drága külföldi gépek hiányában két teljesen magyar tervezésű és kivitelezésű felvevőgépet csináltatni. E lassú és kitaró munka eredményeképpen, ma már magas művészi színvonalú kultúrfilmek gyártását vállalhatja a főosztály. Számos riport- és kultúrfilmet készített a legkülönbözőbb hatóságok és hivatalok részére, elsősorban az ország újjáépítési munkálatairól, továbbá a havonta megjelenő, újszerű „agrár-híradó”-t hozza forgalomba. A nyersfilm behozatala lehetővé tette a magyar filmgyártás megindítását is. Bár a vállalat saját vállalkozásban játékfilmet nem készített, áldozatkészségével, hitelnnyújtás révén, lehetővé tette Szóts István rendezésében Móra Ferenc „Ének a búzamezőkről” című művének megfilmesítését.

A filmfőosztály hirdetési osztálya a felszabadulás után meglepő rövid idő múlva megkezdte működését. Tevékenysége a kereskedelmi élet fejlődésével kapcsolatban egyre fokozódik. Közel 200 reklámfilm hozott eddig forgalomba a hirdetési osztály.

A fénykép-csztály különösen az újjáépítés megörökítése terén szerzett érdemeket. A nyersanyaghiány és a műszaki berendezések tökéletlensége mellett is igyekezett az osztály az újjáépítés minden fázisát megörökíteni és külföldi összeköttetései révén e felvételeket az egész világon, még a legtávolabbi országokban is megjelentetni.

A H I R D E T Ő I R O D A

A hirdető iroda-főosztály — mint ahogy neve is mutatja — mindenféle hírterjesztés gyűjtésével, elhelyezésével, lebonyolításával, valamint az ezekhez szükséges szövegek, rajzok, berendezések, stb. tervezésével és készítésével, különösen pedig a vidéki városok jogbérletének kihasználásával foglalkozik. Többirányú működésének megfelelően laphirdetési osztályra, vidéki plakátosztályra és különleges osztályra tagozódik.

A laphirdetési osztály a budapesti és vidéki napi-, heti-, képes- és szaklapok és egyéb kiadványok hirdetéseinek, valamint, a külföldi megbízások lebonyolításával,

a vidéki plakátosztály egyrészt a vidéki városok és községek szabályrendeleten alapuló kizárólagos hirdetési jogának bérletével, másrészt nagy ipari és kereskedelmi vállalatok és közületek országos közterületi hirdetéseinek közvetítésével, végül

a különleges osztály a budapesti közterületi hirdetésekkel, mozi-, színház-hirdetésekkel, közlekedési eszközökön elhelyezhető hirdetésekkel foglalkozik.

A kezdeti nehézségeket, különösen az infláció okozta bajokat legyűrve, a stabilizáció után teljes lendülettel folyt és folyik a főosztály működése.

A laphirdetési osztály felelevenítette az országos vállalatokkal és közületekkel a múltban létesített kapcsolatait, illetve újonnan létesült nagy cégeket szerzett meg üzletfelekként. A vidéki lapokkal a kapcsolatokat felvette és rendszeres forgalmat bonyolít le.

A vidéki plakátosztály teljes erővel megkezdte vidéki szervezete újból való kiépítését és új bérletek bekapcsolását s aránylag rövid idő alatt nemcsak a békebeli kereteket érte el, hanem számszerűleg az utolsó békeévet már meg is haladta, úgyhogy míg 1944 novemberében 51 kirendeltsége és 165 megbízottja volt, jelenleg 54 a kirendeltségek száma és 178 megbízottal rendelkezik.

A különleges osztály ugyan szűkebb területre szorult, mert a közlekedési eszközök hirdetési lehetőségeit az új rendelkezések értelmében a Székesfőváros Hirdetési Vállalata vette kezébe, ettől eltekintve azonban kapcsolatait a változott helyzetben is megfelelően kiépítette.

A NYOMDA

A Magyar Központi Híradó Rt. nyomda-főosztálya 1945 június 1-én kapta meg működési engedélyét és ekkor kezdte újra munkáját. Szerencsés véletlennek mondható, hogy a nyomda üzemi berendezése épségben maradt és csak a papírraktárak szenvedtek kisebb-nagyobb károkat. Megmenekült a nyomda személyzete is, kivéve egyik tisztviselőjét, Illés Ferencet, aki Buda ostroma idején lelte halálát. A nyomda termelését a megindulás időpontjától a stabilizációig nagymértékben befolyásolta, — mégpedig kedvezőtlen értelemben — az a körülmény, hogy az infláció alatt kénytelen volt feldolgozni raktáron levő papíranyagát, amelyet a papírhiány miatt pótolni még most is a legnagyobb nehézségek árán tud, illetve pótlása csaknem lehetetlen.

A nyomda feladata elsősorban a vállalat egészének működésével kapcsolatos nyomtatványok és különböző kiadványok előállítására. Ezen túl mindenkort termelőképességét külső megbízóknak is rendelkezésére bocsátja.

fyg a papírhiány és egyéb nehézségek közepette is sikeres működésről számolhat be a nyomda. A felszabadulás óta eltelt két és fél év alatt 2.165 különféle munkát végzett. Ebből 2.110 munka kereskedelmi nyomtatvány, 55 pedig irodalmi, illetve tudományos jellegű mű. A szedőgépek és a nyomógépek kihasználása érdekében a nyomda szépirodalmi munkák készítését is készséggel vállalta. Megrendelői voltak ez idő alatt a Dante és a Renaissance könyvkiadó, valamint a Magyar Központi Híradó Rt. könyvkiadó osztálya.

A nyomda

a Dante Könyvkiadó számára	29 művet nyomtatott	69.200 példányban,
a Renaissance Könyvkiadónak	11 " "	21.500 "
a könyvkiadó osztálynak pedig	9 " "	25.900 "
egyéb kiadók számára	6 " "	21.450 "
azaz összesen, mint már említettük, ...	55 művet	138.050 példányban.

Az e munkák elvégzéséhez szükséges papiros mennyiség 110.160 kg. volt, a többi munkához pedig 7.8 vágón különféle papírost hasznait fel a nyomda.

Említésre méltó, hogy a könyvpiacra megjelent művek közül a legkeresettebb könyvet, Remarque: „A diadalív árnyékában“ c. munkáját, — amely 12.000-es

példányszámot ért el — a Magyar Központi Híradó Rt. nyomdája készítette és ebben a nyomdában készült Eliott Roosevel: „Apám így látta“ c, a Dante kiadásában megjelent és nagy érdeklődést kiváltott könyve is.

A nyomda jelenleg 48 főnyi személyzettel dolgozik: 6 gépszedővel, 7 kéziszedővel, 2 korrektorral, 6 gépmesterrel, 11 berakónővel, 2 segéd munkásai, 2 könyvkötővel, 6 könyvkötőnővel, 2 tanuló lánnyal, 2 tanulóval és 2 kifutóval. Az iroda személyzete 5 fő: 1 vezető, 1 művezető, és 3 tisztviselő.

A Magyar Központi Híradó Rt. 1946 első felében egy sérült állapotban volt cinkográfiai műhelyt is üzembe helyezett. A rendbehozás elvégzése után, 1946 novembere óta ez az üzem is dolgozik, mint a nyomda egyik osztálya. Személyzete jelenleg 9 főből áll, akik közül 2 tisztviselő, 4 szakmunkás, 1 segédmunkás, 1 tanuló és 1 takarítónő. Az üzem részben a nyomdának, részben a könyvkiadó osztálynak dolgozik, legnagyobb részét pedig külső munkákból tartja fenn magát. Munkái közül megemlítésre méltó a Bartók Béla-émlékverseny programjához és plakátjához készített színes klisék sorozata.

A NYUGDÍJPÉNZTÁR

A Magyar Távirati Iroda és Társvállalatai nyugdíjpénztára 1944 decemberében vagyoniilag egyensúlyban volt, de 1945-ben az infláció következtében betétei, követelései, értékpapírai és alapja elértéktelenedtek és ingatlanai értékelésénél is jelentős változások állottak be. A törzskönyvek, pénztárkönyvek, stb. szerencsére megmaradtak, a nyilvántartások összeszedése sem vált lehetetlenné és a Nyugdíjpénztár tulajdonában levő házak sem szenvedtek jövátéhetetlen károkat. Az újrainduláshoz azonban pénz kellett. A munkaadó-váltalat az érvényes kormányrendeletek értelmében folyósította is a nyugdíjpénztári tagok után a havi járulékokat és befolyt a bérházak havi lakbérjövödelme is. Ennek alapján a Nyugdíjpénztár eleget tehetett köztartozásainak, sőt épületein a helyreállítási munkákat és a tetőknek legalább kátránypapírral való befedését is elvégeztette, ezen túl pedig a vállalat segítségével az épületek állagának megmentése céljából nagyobb javítások elvégzését is foganatosította.

A Nyugdíjpénztár aktív tagjainak létszáma az 1945. év végére kb. 450-ről 380-ra csökkent, a nyugdíjasok, özvegyek és árvák száma pedig egy év alatt 35-ről 70-re emelkedett. A tagok 1945-ben az alapszabályszerű díjakat a pótlékokkal együtt megkapták. Változást jelentett az az 1946 január 1-én életbelépett kormányrendelet, amely szerint a nyugdíjpénztári tagok járulékalapja fizetésük 70%-a lett. Ez a rendelkezés egyrészt megváltoztatta a régi járulékalapokat, másrészt csak azoknak a nyugdíjpénztári tagoknak a tagságát tette lehetővé, akik a fenntartó vállalattól ténylegesen és rendszeresen havi fizetést kaptak. Ez intézkedés következtében 1946 végére az aktív tagok száma 330-ra csökkent, ez a szám azonban később újra emelkedett és 1947 július 31-én a Nyugdíjpénztár kötelékébe 437 aktív, 72 nyugdíjas, 16 özvegy és 18 *érva* tartozott.

Az infláció súlyos helyzet elé állította a Nyugdíjpénztár ügyvitelét, a forint megszületésétől kezdve azonban a helyzet javult. A Nyugdíjpénztár pontosan soron követte a kollektív szerződések szerinti kategorizálást és végrehajtotta a nyugdíjasokkal kapcsolatban 1947 július 1-én életbelépett népjóléti miniszteri rendelet intézkedéseit.

1946—47 folyamán a Nyugdíjpénztár több választmányi ülésében a folyó ügyek elintézésén kívül az ingatlanok helyreállítására és az értékállóság megmentésére törekedett. A megtörtént befektetések és beruházások után a Nyugdíjpénztár bérházai teljesen rendben vannak.

A vagyoniilag biztos alapokra fektetett és jól működő Nyugdíjpénztár az infláció okozta nehézségeket kiheverte. Ezt bizonyítja az 1946 augusztus 1-től

1947 július 31-ig eltelt egy esztendő nyugdíjpénztári bevételeinek és kiadásainak alábbi mérlege is:

Bevételek:

Járulékok	324.987.57 Ft
Házbérfővedelem (nettó)	80.063.10 „
Díjtartalékmegtérítések	464.022.90 „
Kamatok	18.535.20 „
Egyéb bevételek	20.636.06 „ 908.244.83 Ft

Kiadások:

Nyugdíjak	245.374.77 Ft
özvegyi nyugdíjak.....	42.707.61 „
Nevelési járadékok	6.352.32 „
Egészségvédő díj	8.479.93 „
Ellenőrzési díj	6.364.76 „
Biztosítási illeték	24.030.06 „ 333.309.45 Ft
Vagyonszaporulat 1946 VIII. 1—1947	VII. 31-ig ... 574.935.38 Ft.

Dolgoznak a nyomda gépszedői. (MKH — Hollenzer felv.)

Az Üzemi Bizottság. (Manyák József elnök beszámol a tagértekezletnek.)
(MKH — Csépany felv.)

25 éve a vállalatnál Berrőséges ünnepség 1946 októberében. (MKH — Pálházi felv.)

A vállalati alkalmazottak gyermekeinek 1946-os karácsonya. (MKH — Pálházi felv.)

É R D E K E L T S É G E K

A Magyar Központi Híradó részvénytársaságnak azokon a vállalati főosztályokon kívül, amelyekről eddig beszámoltunk, még egyéb érdekeltségei is vannak. Ezekről kívánunk pár sorban megemlékezni.

MAGYAR NEMZETI GAZDASÁGI BANK RT.

A Magyar Nemzeti Gazdasági Bank rt. pénzügyintézet alaptőkéje a forintmérleg-tervezet szerint 900.000 forint, tartaléktőkéje 300.000 forint. Az intézet mindennemű bank és takarékpénztári üzletággal foglalkozik, így jelzálogos kölcsönök, valamint egyéb váltó- és folyószámlakölcsönök nyújtásával, takarékbetétek és folyószámlabetétek gyűjtésével, értékpapírok adásvételének közvetítésével, sorsjegyarúsítással, áruüzletek finanszírozásával és általában mindennemű bankári tevékenységgel. A Magyar Központi Híradó Rt. finansziális ügyeinek egyik lebonyolítója. A vállalat alkalmazottai részére rendszeresen folyósít tisztviselői kölcsönöket. A bank 3 budapesti ingatlan tulajdonosa, éspedig a Múzeum-krt. 10., a Légrády Károly-utca 22. és a Sallay Imre-utca 23/a sz. házaknak. Igazgatóságának tagjai: dr. Ortutay Gyula elnök, Csontos Sándor, dr. Glaczk Ottmár, Kelen Péter Pál, dr. Mayer Gyula, Szenczi Sándor, Temesváry Béla, dr. Tóth Endre, Tóth Károly, Vértés György és dr. Zeőke Pál.

RÁDIÓ MŰSZERÜZEM ÉS KÓRHÁZBERENDEZŐ RT.

A Rádió Műszerüzem és Kórházberendező rt. alaptőkéje a forintmérleg-tervezet szerint 600.000 forint, tartalékalapja 200.000 forint. A vállalatnak ipari és kereskedelmi elárúsító osztálya van. Az ipari üzemek orvosi bútorokat és egyéb kórházberendezési tárgyakat, valamint orvosi műszereket és kötszereket is készítenek. A vállalatnak lakatosüzeme, asztalosüzeme, kötszerészüzeme, kötszerfeldolgozó-üzeme, orthopád-üzeme, galvanoplasztikai üzeme stb. van, melyeket részben az Üllői-út 49. számú épületben, részben a Somogyi Béla-út 10. számú házban helyeztek el. A vállalat nemcsak saját gyártmányait, hanem külföldről

importált orvosi műszereket, valamint mindennemű szakmabeli cikket is hoz kereskedői forgalomba a Somogyi Béla-út 10. szám alatti elárusító üzletében.

A vállalatnak Debrecenben fióktelepe van. Igazgatóságának tagjai: dr. Ortutay Gyula elnök, dr. Csákány György, Kelen Péter Pál, Kurtán Sándor, dr. Mayer Gyula, dr. Mészáros Ferenc, dr. Murányi László, Réder György, Szenczi Sándor, Temesváry Béla és Vértes György.

SZATMÁR ÉS BEREK NYOMDAI ÉS LAPKIADÓ RT.

A vállalat harmadik érdekeltsége a Szatmár és Bereg Nyomdai és Lapkiadó Rt., mely Mátészalkán nyomdával, könyv-, papír- és írószerkereskedésse! rendelkezik.

A
VÁLLALAT
DOLGOZÓI

Az előző fejezetek során módunk volt megismerkedni a Magyar Központi Híradó részvénytársasággal, a vállalat főosztályaival és osztályaival, azzal a szer-
teázgató, igen sok munkakörre kiterjedő feladattal; amelyet a vállalat végez,
valamint azokkal az eredményekkel, amelyeket a felszabadulás időpontjától
kezdve a hároméves terv kezdetének időpontjáig a vállalat a különböző munka-
területeken felmutathat.

A Magyar Központi Híradó Rt. nagy vállalat és mint nagy vállalatnak sok
dolgozója van. Ezekre a dolgozókra éppúgy, mint az ország minden szellemi és
fizikai munkására, a felszabadulás óta eltelt idő alatt a feladatok és az elvég-
zendő munkák szinte hallatlan tömege várt, emellett pedig, különösen az első
időkben és főként a stabilizációig, az elemi létfenntartás terén mutatkozó, egé-
szén különlegesen nagy nehézségekkel kellett szembenéznük.

Hogy a vállalatra váró feladatok ellátásához a dolgozók létminimumát
anyagilag és természetben biztosítsa és ezáltal a feladatok elvégzését lehe-
tővé tegye, másrészt pedig, hogy megfelelhessen a szociális kötelezettségek-
nek, a vállalat az alkalmazottakról való gondoskodás területén is, — a múlthoz
viszonyítva — hatalmas lépésekkel haladt előre. A következőkben a Magyar
Központi Híradó Rt.-nak ezen a téren elvégzett munkájáról és elért eredményei-
ről kívánunk röviden beszámolni.

A Magyar Központi Híradó Rt. dolgozóinak létszáma a felszabadulástól a
stabilizációig jelentős mértékben szaporodott, amit az egyes vállalati ágak folya-
matos regenerációja és újramegindulása kellőként magyaráz. A felszabadulás
pillanata után a vállalat 510 alkalmazottal kezdte meg munkáját, 1947 augusztus
1-én pedig 709 alkalmazott dolgozott a vállalat keretén belül. Az alkalmazottak-
nak az egyes vállalati ágak szerinti megoszlását az alábbi adatok mutatják.

	Felszabadulás után	1947 VIII. 1-én.
Központi igazgatás	5	63
Üzemi Bizottság	—	3
Rádió	211	310
Magyar Távirati Iroda	146	183
Magyar Országos Tudósító	12	22
Hirdetőiroda	12	12
Filmiroda	98	51
Nyomda, cinkográfia	26	65
	510	709

A dolgozók életével kapcsolatos kérdések elintézése terén az Üzemi Bizottságok alkotmányának megfelelően a Magyar Központi Híradó Rt. keretén belül is Üzemi Bizottság működik együtt a vállalat vezetésével.

FIZETÉSEK ÉS SEGÉLYEK

Az újjáépülő ország dolgozóinak és sorukban a Magyar Központi Híradó Rt. alkalmazottainak megélhetését veszélyeztette, napi gondjaikat szinte elviselhetlenné fokozta és még a létminimum elérését is — különösen az utolsó időkben — lehetlenné tette a magyarországi infláció. Hogy az infláció, majd az 1946 augusztus 1-én bekövetkezett stabilizáció mit jelentett a vállalat dolgozói számára, a legalkalmasabban az alábbi kis táblázat érzékeltetheti:

1946 július 2. Adópengőben	Pengőben (1 AP = 27.000 mii. P)	Dollárban (1 \$ = 110.000 Bil.P)	Törtaranyban (1 gr arany= 100.000 Bil.P)
Legmagasabb illetmény	3,200.000.—	86.400 billió	0.785 \$
Legalacsonyabb illetmény	325.000.—	8.775 billió	0.079 \$
1946 augusztus hó	Forintban	Dollárban (1 \$ =11.62 Ft)	Törtaranyban (1 gr = 7.05 Ft)
Legmagasabb illetmény	2.000.—	172.11 \$	283.68 gr a.
Legalacsonyabb illetmény	260.—	22.37 S	36.88 gr a.

Ilyen körülmények között azok a pénzbeli segélyek, kölcsönök és egyéb, pénzben folyósított segítségek, amelyeket a vállalat az infláció idején nyújthatott, elenyészőek. A pénzbeli támogatás komoly értékűvé a stabilizáció időpontjától vált.

Az 1946 augusztus 1-től 1947 augusztus 1-ig eltelt egy esztendő alatt a Magyar Központi Híradó Rt. segély, valamint általános jóléti, beszerzési és étkeztetési költség címén több mint 210.000.— Ft-ot folyósított az alábbi kimutató szerint:

Születési segély	28 személy	19.712.90 Ft
Betegségi segély	53 „	18.995.25 „
Házassági segély	34 „	24.915.80 „
Temetkezési segély	24 „	15.752.33 „
Tanulmányi segély	3 „	1.200.— „
Hadifogoly segély	6 „	11.444.— „
Egyszeri rendkív. segély ...	2 „	330.90 „
25 éves jub. ajándék	31 „	38.423.— „
Összesen 181 személy		130.774.18 Ft.
Alt. jóléti beszerz. és étk. költség		79.561.01 „
		210.335.19 Ft.

Az Üzemi Bizottság a saját hatáskörén belül is igyekezett segíteni, éspedig főként az önszegély elvére támaszkodva. Ennek érdekében megteremtette „Jóléti alap“-ját, amelyből 1946 augusztus 1-től 1947 augusztus 1-ig több mint 26.000 Ft-ot folyósított részint kölcsön, részint pedig segély formájában. Ebből az összegből a vállalat 66 dolgozója 5.118,44 Ft segélyt kapott. 101 esetben, összesen 25.130.— Ft értékben pedig kölcsönt folyósított a „Jóléti alap“, mely összegből 9.345.— Ft időközben történt visszafizetés volt. A „Jóléti alap“ vagyona a következő tételekből keletkezett az említett egyéves időszak alatt:

Inflációs időből áthozott egyenleg	—15 Ft
Büntetéspénzek	400.— „
Opera- és színházjegyek	6.045.12 „
Tisztv. és különböző adományok	4.210.18 „
Szállítók számláiból 3% levonás	7.691.97 „
Vállalati adomány	8.342.29 „

összesen 26.689.71 Ft.

A Nemzeti Gazdasági Bankról szóló beszámolómban már említettük, hogy a vállalkozás egyik célja a vállalat alkalmazottainak kölcsönökkel való kisegítése. Az ebben a vonatkozásban jellemző adatok szintén ebbe a fejezetbe kívánkoznak. A Nemzeti Gazdasági Bank kölcsönöket már az infláció idején is nyújtott, a kölcsönhöz jutás lehetősége azonban komoly segítséget, a dolog természeté szerint, csak a stabilizáció időpontjától kezdve jelenthetett. 1946 augusztustól 1947 augusztusáig összesen 348 alkalmazott vette igénybe kölcsönét a Nemzeti Gazdasági Bankot, összesen több mint 200.000.— Ft értékben, az alábbi kimutatás szerint:

Központi igazgatás	32 személy	23.285.—	Ft értékben
Magyar Távirati Iroda	73 „	57.888.—	„
Hirdető-iroda	5 „	2.160.—	„
Nyomda	44 „	12.936.—	„
Rádió	135 „	89.806.—	„
Filmiroda	39 „	16.112.—	„ „
Magyar Országos Tudósító	15 „	9.180.—	„

összesen: 348 személy. 211.367.— Ft értékben.:

TERMÉSZETBENI JUTTATÁSOK

Az infláció idején az a pénzbeli segítség, melyet a vállalat alkalmazottainak a fizetésen kívül segélyekben, stb. folyósíthatott, értékét tekintve egészen jelentéktelen volt és, mint említettük, csak a stabilizáció időpontjától vált komoly segítő tényezővé. Annál nagyobb volt az a segítség, amelyet az infláció idején a vállalat az alkalmazottaknak természetben, tehát élelmiszerben, ruházati cikkekben és egyebekben adott. Az ezzel az ügykörrel kapcsolatos teendők elvégzése a vállalat közellátási osztályára várt. Az osztály a stabilizációval természetesen nem szűnt meg, hanem azóta is folytatja működését, különösen a vállalati étkeztetés, de azon kívül egyes nagyobb beszerzések lebonyolítása szempontjából is.

Az infláció idején a vállalat alkalmazottai nem fizetésükre, hanem mondhatni legnagyobb részben arra a természetbeni juttatásra voltak utalva, amelyet időről-időre a vállalattól kaptak. Ezeknek az akcióknak a lebonyolítása a vállalatot is igen nehéz helyzet elé állította. A pénz vásárlóereje napról-napra, majd óráról-órára romlott, kezdetben a hatósági ellátás is még szervezés alatt állott és vontatottan működött, a létfenntartáshoz szükséges élelmiszereket beszerezni pénzzel nem, inkább csak csere útján lehetett, az infláció utolsó napjaiban pedig élelmiszereket jóformán már aranyért sem lehetett vásárolni.

A vállalat a nehézségek ellenére is igyekezett viszonylag magas színvonalon tartani dolgozóinak élelmiszerekkel való ellátását és ha nem is többet, de legalább annyit juttatott az alkalmazottaknak, mint a kivételes elbírálás alatt álló jóvátételi üzemek.

1945 november 1-től—1947 augusztus 1-ig a vállalat a közellátási osztály útján összesen

Lisztféléségekben mintegy	46 tonnát,
Zsiradék-félékben mintegy	8
Húsféléségekben mintegy	31
Cukorban mintegy	10
Zöldségfélékben mintegy	86
Hüvelyesekben pedig mintegy	10

futtatott az alkalmazottaknak, összesen 875.000 Ft értékben. A felsorolt élelmiszereken kívül 1946—47 telén külön akció keretén belül 300 drb. félsertést osztott ki a vállalat és így maximális áron alul jutott húshoz és zsírhoz dolgozóink nagy része, hat hónapi részletfizetés ellenében.

A téli tüzelőbeszerzés szempontjából is segítségére volt a vállalat alkalmazottainak és tűzifa-akciója keretén belül mintegy 157 tonnát osztott szét, maximális áron, részletfizetésre.

A vállalat közellátási osztályán keresztül ruhaakciókat is bonyolított le a vállalat, előnyös vásárlási feltételek mellett.

Ennek a mennyiségnek a nagyobbik fele esik a felszabadulástól a stabilizációig eltelt időre és csak kisebbik része a stabilizáció évére, ugyanakkor pedig

az infláció idején kiosztott mennyiségeknek nagyobbik fele jutott közvetlenül az alkalmazottakhoz és csak kisebb részét használták fel az üzemi konyhán, míg a stabilizáció idején a rendelkezésre bocsátott élelmiszerek nagyobb részét az üzemi konyha használta fel. Ez a megoszlás mutatja egyúttal azt a különbséget is, amit a stabilizáció a pénzbeli és a természetbeni segélyezés közötti arány eltolódása szempontjából jelentett, továbbá azt, hogy a stabilizáció után a megjavult országos közellátási helyzet következtében az alkalmazottaknak közvetlenül juttatott természetbeni segítség kisebb jelentőségűvé vált az egyre jobban fejlődő üzemi étkezde intézményével szemben.

Meg kell jegyeznünk, hogy az az ár, amelyet az infláció idején a természetbeni juttatásokért a vállalat alkalmazottai fizettek, a dolog természete szerint inkább jelképes összeg volt és így az akkori természetbeni juttatások ellenérték nélküli juttatásoknak voltak tekinthetők, míg a stabilizáció után az alkalmazottak a természetben kapott javakért az önköltségi és ennél fogva mérsékelt árat fizették meg, a vállalat étkezdéjében pedig fillérekért jutnak az ebédhez.

A vállalat már az infláció idején gondolt az alkalmazottak üdültetésével kapcsolatban felmerülő kérdésekre és a nehéz anyagi körülmények között is megtalálta a lehetőségét annak, hogy már az infláció utolsó évében üdülési lehetőséget biztosítson a szabadságukat töltő alkalmazottaknak. Erre a célra 1946-ban hűvösvölgyi telepét vette igénybe. Minden alkalmazott egy hetet tölthetett el ingyen és bőséges ellátással. Az akciót hetenként 12 alkalmazott vehette igénybe.

1947-ben a vállalat, üdültetési akcióját tovább fejlesztve, Balatonzamárdiban egy pensiót vett bérbe, 1947 nyarán és kora őszén minden alkalmazott Balatonzamárdiban tölthetett két hetet szabadságából, és pedig saját maga ingyen, családtagjai pedig napi 10.— Ft önköltség megtérítése ellenében. Az üdülőtelepen naponta négyszer volt étkezés. A balatonzamárdi telepen 1947 nyarán, illetve kora őszén mintegy 350 vállalati alkalmazott, illetve családtag jutott üdülési lehetőséghez. Ezt kiegészítette a továbbra is fenntartott hűvösvölgyi idülési lehetőség, amelyet mintegy 70 személy vett igénybe.

Ha a felszabadulás után a vállalat nagy nehézségek között és rengeteg hiánnyal küzdve kezdte is meg működését, még inkább áll ez a megállapítás a vállalat sportjára, amely jóformán semmiből indult meg és a kezdeti időkben nehézségeit még az is növelte, hogy a vállalat sportoló dolgozóinak hónapokon keresztül a legelemibb létszükségletekről kellett gondoskodniuk, ami természetesen csak később tette lehetővé a sporttal való foglalkozást.

A vállalat hűvösvölgyi sporttelepe hatalmas károkat szenvedett. Felszerelési és berendezési tárgyai csaknem teljesen elpusztultak, illetve eltűntek, a sportfelszerelésen kívül az egészségügyi és világítási berendezés is.

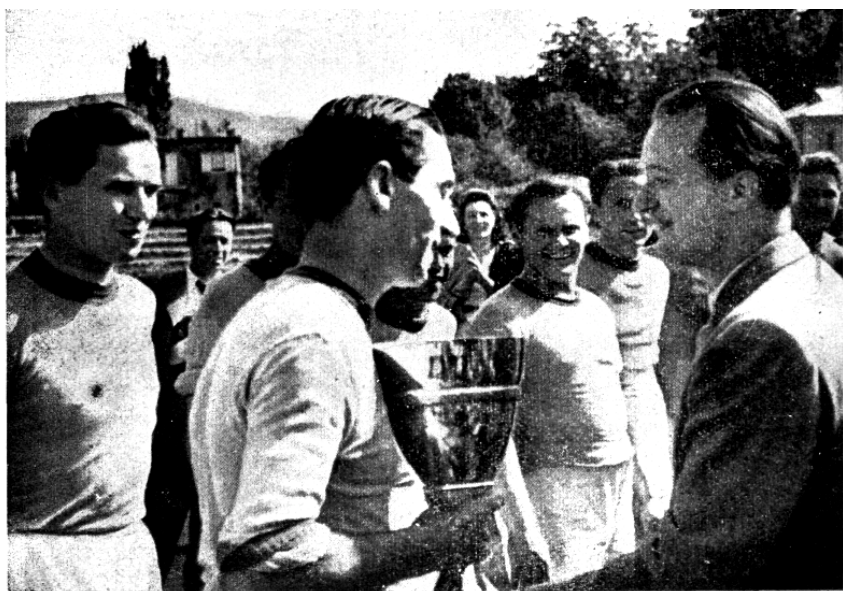
A vállalat sportolói 1946 tavaszán láttak a vállalati sportélet újjáfejlesztéséhez és vele együtt a sporteszközök pótlásához, illetve rendbehozásához, a vállalat által nyújtott segítséggel a sajátmaguk leleményességét és fizikai munkáját párosítva. Az alábbiakban a vállalat sportszakosztályainak a működéséről számolunk be néhány szóval.

TENISZ

A tenisz-szakosztály már 1946 tavaszán megkezdte működését és a hűvösvölgyi sporttelep négy teljesen tönkrement pályája közül egyet a szakosztály tagjai hoztak rendbe. Ezt a pályát 1946 május 30-án a vállalat vezetősége és a Magyar Tenisz Szövetség képviselői jelenlétében avatta fel a szakosztály. Ezzel egyidőben megkezdődött a játék is és szeptemberben jól sikerült háziverseny koronázta meg a 46-os szezon munkáját.

1947-ben, az új szezonban jóval nagyobb lendülettel indult meg a szakosztály működése. Sikerült három pályát rendbehozni, Magyarország egyik legkiválóbb teniszjátékosát edzőnek alkalmazni és megfelelő labdamennyiséget is biztosítani. A szakosztály munkájának elismerését jelenti az, hogy ez év júniusában a vállalat hűvösvölgyi teniszpályáin rendezte meg a Magyar Tenisz Szövetség országos III. osztályú teniszversenyét, amelyen a vállalat csapata szépen szerepelt. Ugyanebben az időben a csapat több országos versenyen szerepelt még és több sportegyesülettel, vállalati és üzemi csapattal mérte össze erejét. Ezt a szezont is háziverseny zárta be.

1947-ben a tenisz-szakosztály tagjainak száma meghaladta a 150-et, ami azt bizonyítja, hogy a Magyar Központi Híradó Rt. kebelében az egyik legnépszerűbb sport, tömegsport a tenisz.

Vállalati kupát nyert a győztes labdarúgócsapat. (MKH — Pálházi fotó.)

A Balatonban túródni kell. (MKH — Csépany fotó.)

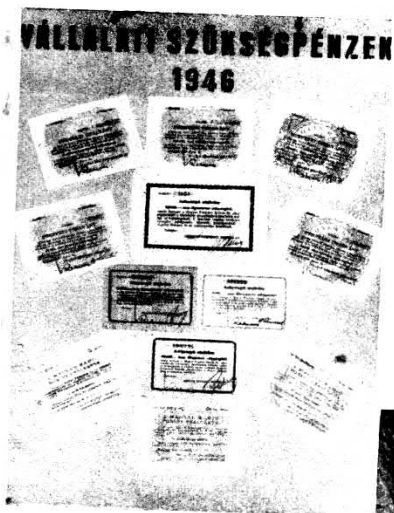

A Magyar Központi Híradó
építéséhez az 1947-es
könyvtároló (MKH — Csé-
bány térv.)

A Magyar Központi Híradó
R. dolgozói tevénytársak
1947 május 1-én (MKH —
Pálházi térv.)

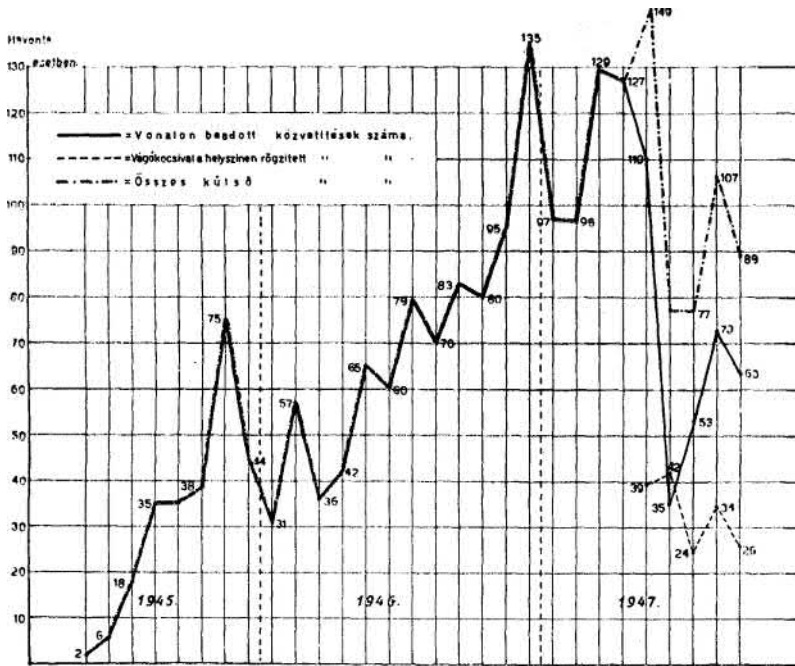

Az infláció alaposan próbára tette a vállalat vezetőseinek leleményességét.
(MKH — Csepány felv.)

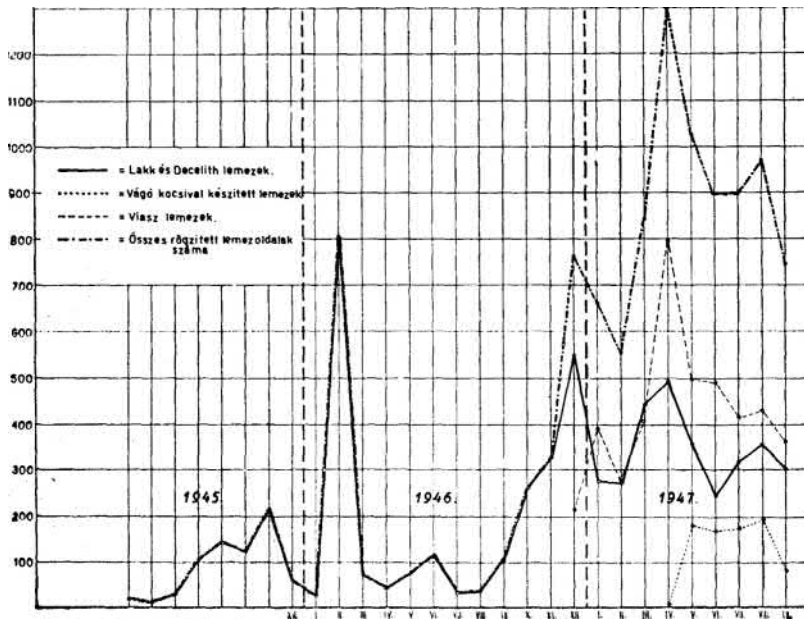
A Magyar Központi Híradó a Pannónia épülete. Sok még a tennivaló. (MKH — Hollenzer felv.)

KÜLSŐ HELYSZÍNI KÖZVETÍTÉSEK ELOSZLÁSA

v. vi. VII. vii. xi. x xi. XII. i. ii. a. iv. v. V, VII. vi. ix. x. v. xn. i. u. m. iv. v. vi. VII. vii. ix.

STÚDIO MŰSORÜZEMI HANGRÖGZÍTÉSEK

LABDARÚGÁS

A labdarúgó szakosztály 1947 tavaszán kezdte meg működését és pedig sikeresen, mert a vállalat 8 főosztálya állított ki önálló csapatot. A labdarúgó sportszakosztály létszáma 88 fő volt ebben az időben, ami azt jelenti, hogy a vállalati alkalmazottaknak több mint 10%-a ténylegesen űzi a labdarúgó sportot. A csapatok között körmérkőzést rendezett a szakosztály. Ennek jelentőségét emelte az a tény, hogy a vállalat elnöke ezüst vándorszerleget ajánlott fel a győztes csapatnak. Az 1947. évi körmérkőzések eredményeképpen a Központi Igazgatók csapata nyerte meg a szerleget.

A körmérkőzések során kiderült az is, hogy a vállalat labdarúgó tagjából válogatott csapatot is össze lehet állítani. A nyári hónapok során ez a csapat egész sor mérkőzést vívott más vállalatok csapataival, így a Világosság-nyomda, a Hunnia Filmgyár, a Eliwest Priteg, a Népsport, a Lakáshivatal, az Opera, a Nemzeti Színház és a Fővárosi Operettszínház csapatával. E mérkőzések sportbéli mérlege igen kedvező volt a vállalati csapatra.

A labdarúgó-szakosztály örömmel könyveli el, hogy mérkőzéseinek nagy közönségsikere is volt.

ASZTALI-TENISZ

Az asztali-tenisz szakosztály 1946 nyarán kezdte meg működését. 1946-ban rendezett háziversenyére 145 nevezés futott be és valósággal tömegverseny alakult ki. A háziverseny eredményeképpen a taglétszám 100 fölé emelkedett. Még ebben az évben a szakosztály megmérkőzött a Nemzeti Torna Egylet, a Hutter és Lever Rt., Török Labor és a Divatcsarnok csapatával, sikeresen.

1947-ben folytatta a szakosztály sikeres működését. Működésének eredményességét bizonyította az, hogy más csapatokkal vívott mérkőzéseik során az előző éveknél is sikeresebben szerepeit. Ugyanebben az évben a Magyar Országos Asztali-tenisz Szövetség felvette tagjai sorába az asztali-tenisz szakosztályt. Ma a szakosztály 90 férfi és 39 nő tagot számlál.

A szakosztály munkáját leginkább a megfelelő helyiség hiánya gátolta. Ez a kérdés sokáig, sőt még máig sem oldódott meg teljesen kielégítően, mégis sikerült négy asztalt biztosítani a játékosok számára.

VÍZI SZAKOSZTÁLY

A vállalat vízi-szakosztálya 1947 nyarán létesült. A szakosztály két alosztályt, az evezős és az úszó-szakosztályt ölelné fel, ezek közül azonban csak az előbbi jött létre. 1947 folyamán az evezősök számára a szakosztály a Római-parton kétszobás weekend faházat bérelt férfi- és női öltöző gyanánt, azonkívül négy kétpárevezős kiel-boat-ot bocsátott tagjai rendelkezésére. Ezek közül kettőt használtak, egyet csináltak, egyet pedig bérelt. A szakosztály csónakjait igénybevevő dolgozók száma máris elérte a 150-et.

BÉLYEG ÉS BRIDGE

A vállalat sportegyesületén belül létesült a bélyeg- és bridge-szakosztály is és mindkettő számos taggal működik.

SZOCIÁLIS ÉS KULTURÁLIS TERVEK

Az alkalmazottak szociális jólétének emelését a Magyar Központi Híradó Rt. vezetősége elsőrendű feladatának tekinti és ezen a téren a jövőre vonatkozólag több elgondolást kíván a valóságba átültetni. Ezeknek a terveknek a megvalósítását eddig főként a helyszűke gátolta; amint megnyílik a bővebb elhelyezkedés lehetősége, ezeknek a terveknek a megvalósítása ezzel egyidejűleg, illetve folyamatosan rövid időn belül megtörténik.

Kulturális célokat kíván szolgálni az üzemi könyvtár létesítése. A vállalat e könyvtár alapjait 5.000 kötettel már meg is vetette.

A vállalat kisgyermekes dolgozói számára nagy segítséget fog jelenteni a napközi-otthon megszervezése.

Egyik legfontosabb és legsürgősebb terv *ÖZ* állandó vállalati orvosi rendelő létesítése. Ez 1947 december 1-én kezdi működését. Egészségvédelmi célokból megfelelő, korszerű mosdó- és öltözőhelyiségek létesülnek.

A rendkívüli helyiség-hiány tette eddig lehetetlenné a vállalati étkeztetés megfelelő kibővítését. Ha a bővebb elhelyezés lehetősége megnyílik, a napi étkeztést ki fogjuk bővíteni, önköltségi áron adott, teljes napi ellátásra.

Részben a vállalati könyvtár kifejlesztésével függ össze, de ezen kívül a vállalati szellem ápolására és a vállalat alkalmazottainak szellemi továbbképzésére nyújt lehetőséget a vállalat kultúrhelyiségének és olvasótermeinek létrehozása.

Az eddig is rendkívül sikeres és közkedveltségnek örvendő üdültetési akciók továbbfejlesztéséről sem feledkezik meg a vállalat és a következő év folyamán ezt az akciót is jóval tágabb keretben kívánja folytatni.

A fokozottabb sportolási lehetőségek előteremtése és a vállalat dolgozóinak minél nagyobb tömegekben a sportba való bekapcsolása szintén a vállalat vezetőségének törekvései közé tartozik.

A fentebb vázolt tervek megvalósítása természetesen anyagi terheket is ró a vállalatra, amellet pedig, mint már említettük, a vállalat rendelkezésére álló helyiségeknek a szaporodásától függ. Míg az előbbi tekintetében a vállalat áldozatkészsége a lehetőségek legszélső határáig megy, az utóbbi vonatkozásban legalább is néhány évre kielégítő megoldást fog nyújtani az a tény, hogy a vállalat 1947 ősztén megvásárolta és a maga céljaira veszi igénybe a Pannonia-szálló épületét.

FÜGGELÉK

A MKH VÁLLALATI CÍMJEGYZÉKE:

KÖZPONTI ÉPÜLETBEN:

(Budapest, VIII., Bródy Sándor-utca 5—7.)

Magyar Rádió
„Magyar Rádió“ hetilap
Magyar Távirati Iroda
Magyar Országos Tudósító
Filmiroda

Nyomda

Telefon: 139—666. (Vidékről és külföldről 5 közvetlen interurbán vonalon szintén ezen a számon hívható.)

Sürgöncyímekek: Magyaradio Budapest, — MTI Budapest.

Másutt elhelyezett vállalati részlegek és érdekeltségek címei:

A Magyar Rádió Propaganda Irodája, VIII., Rákóczi-út 5. 221—632.

Magyar Közvéleménykutató Intézet, VIII., Szentkirályi-utca 22. 136—515.

Magyar Filmiroda hirdetési üzeme, IV., Deák Feren-tér 3. 189—395.

Magyar Filmiroda képeslevelezőlap gyára, VII., Nyár-utca 7. 221—081.

Hirdetőiroda, IV., Somogyi Béla-út 10. 185—791.

Grafikai Műintézet, VI., Ó-utca 6. 325—782.

Nemzeti Gazdasági Bank Rt., IV., Somogyi Béla-út 10. 185—488.

Rádió Műszerüzem és Kórházberendező Rt., IV., Somogyi Béla-út 10. 184—094.

Sporttelep, XII., Vadaskerti-út 1. 163—779.

A MTI vidéki kirendeltségei:

Debrecen, Kossuth-utca 53. Tel.: 145. (Berek Mihály).

Győr, Bissinger-sétány 16. Tel.: 555. (Nagy József).

Miskolc, Deák Ferenc-utca 14. Tel.: 13—70 (Szabó Pál).

Pécs, Deák Ferenc-utca 12. Tel.: 12—00. (Márki Imre dr.).

Szeged, Vár-utca 7. Tel.: 414. (Bíró László).

A MTI külföldi szerkesztőségei:

Ankara, Yenisehir, Gazi Mustafa Kemal bulv. 10. Tel.: 59—37 (Virág Imre).

Beograd, Stalingradska 28. II. Tel.: 40—473 (Rubin Péter).

Bruxelles, 14 Rue d'Alsace-Lorraine (Szombati Sándor).

Bucuresti, Str. G. Cantacusino 65. Tel.: 20-6-42 (Kovács György).

London, SW I. 46 Eaton-place, Tel.: 40—48 (Korolovszky Lajos).

Paris, VIII. 15. Rue de Berri, Tel.: Elysée 24—90 (Ábrahám Ferenc).

Praha, VII. Mala Vinarska 3/I. Tel.: 41-4-34 (Vozári Dezső).

Roma, Associazione Stampa Estera, Via Mercede 54. Tel.: 680—229

(Halász Zoltán dr.).

Enskede-Stockholm, Gullmarsv. 13. I. Tel.: 492—340 (Gyallay-Pap Zsigmond).

Wien, I. Bankgasse 4. Tel.: U 25—149 (Veder László dr.).

Zürich, 2 Breitingerstrasse 16. Tel.: 273—513 (Tarr László dr.).

Washington, 2129, Leroy Place, N. W. Washington (D. C.) USA. (Halász Miklós dr.)

A MKH IGAZGATÓSÁGI TAGJAI:

Elnök: DR. ORTUTAY GYULA
egyetemi ny. r. tanár,
vallás- és közoktatásügyi miniszter,
a M. K. H. Rt. elnöke,

- Darvas József, építés- és közmunkaügyi miniszter, V., Báthory-utca 12. 127—016.
Farkas Ferenc, országgyűlési képviselő, a Szövetkezeti Hitelintézet elnöke,
V., gr. Teleki Pál-utca 7. 180—679.
Kossá István, országgyűlési képviselő, a Szakszervezeti Tanács főtitkára, VIII.,
Fiumei-út 4. 137—760.
Piros László, országgyűlési képviselő, a Szakszervezeti Tanács főtitkárhelyettese,
VIII., Fiumei-út 4. 137—760.
Révai József, országgyűlési képviselő, főszerkesztő, V., Akadémia-u. 17. 123—410.
dr. Ries István, igazságügyminiszter, V., Markó-utca 16. 121—770.
Barcs Sándor, országgyűlési képviselő, a MKH Rt. ügyvezető alelnöke, VIII.,
Bródy Sándor-utca 5—7. 139—666.
dr. Révész Mihály, országgyűlési képviselő, a M. T. I. főszerkesztője, Vllil., Bródy
Sándor-utca 5—7. 139—666.
Rubletzky Géza, törvényhatósági bizottsági tag, a MKH. Rt. igazgatója, Vili.,
Bródy Sándor-utca 5—7. 139—666
Schöpflin Gyula, a Magyar Rádió műsorigazgatója, VIII., Bródy S.-u. 5-7. 139—666.

A MKH VEZETŐ TISZTSÉGVISELŐI:

KÖZPONTI IGAZGATÁS:

Barcs Sándor ügyv. alelnök Kelen Péter Pál vezérigazgató
Fábrí Kálmán h. igazgató, IV., Havas-utca 5.
Gál Imre dr. főügyész, IV., Deák Ferenc-tér 3. 188—258.
Hegyí Sándor, a közellátási osztály vezetője, V., Pannónia-utca 6.
Manyák József, az Üzemi Bizottság elnöke, XI., Budafoki-út 12. 258—107.
Rapaich Ferenc dr. igazgató, IV., Kaas Ivor-utca 4.

MAGYAR RÁDIÓ:

Schöpflin Gyula műsorigazgató.

Barsi Ödön főrendező, IX., Ráday-utca 24/a. 189—304.
Bosln Endre, a hírszerkesztőség vezetője, III., Bécsi-út 88—90. 162—823.
Böhm László főtítkár, II., Durányi-utca 10. 361—727.
Cserés Miklós dr., a drámai osztály vezetője, VII., Madách Imre-tér 5.
Grandpierre Emil dr., az irodalmi osztály vezetője, II., Bem József-u. 22. 257—314.
Káldor György dr., a külügyi osztály vezetője, V., Teleki Pál-utca 8. 161—904.
Kókai Rezső dr., a komoly-zenei osztály vezetője, II., Pázsit-utca 3. 163—926.
linké Károly dr., a kereskedelmi osztály h. igazgatója, II., Mártírok útja 29.
Pamlény] Ervin dr., az aktuális osztály vezetője, XI., Verpetéti-út 20. 468—710.
Polgár Tibor, a könnyű-zenei osztály vezetője, IV., Ferenc 1-rakpart 18. 181—074.
Rubletzky Géza, a könyvkiadói osztály igazgatója, VII., Erzsébet-krt. 13. 423—558.
Szabó Bendegúz, a műszaki osztály cégv.-főmérnöke, XIV., Mosztár-u. 8. 496—157.
Száder István, a hanglemezosztály vezetője, II., Keleti Károly-utca 16. 257—335.
Szilágyi Ödön, a „Magyar Rádió“ főszerkesztője, VI., Nefelejcs-utca 32. 427—730.
Vájna János, a prózai osztály h. vezetője, VI., Hajós-u. 16. 124—826.

MAGYAR TÁVIRATI IRODA

Révész Mihály dr. főszerkesztő.
Balassa Erik dr., a Közv.-kutató Intézet h. igazgatója, V., Katona X-u. 22. 129—657.
Gurka Márton dr., a Közgazdasági osztály vezetője, V., Rudolf-tér 4/b. 124—821.
Herczegh Elemér, a főszerkesztő helyettese, VII., Erzsébet-körút 36. 422—354.
Hézsér Zoltán, az adminisztráció igazgatója, XII., Böszörményi-út 3/c. 165—739.
Kerek Ernő, a rádiófigyelő vezetője, II., Fillér-utca 27. 160—462.
özv. Komját Aladárné, a külföldi különszolgálat vezetője, IV., Váci-u. 40. 187—512.
Kőrösy János, a belpolitikai rovat vezetője, XI., Budafoki-út 13. 258—141.
Tamás Károly, a vidéki osztály vezetője, XII., Böszörményi-út 3/c. 360—645.

MAGYAR ORSZÁGOS TUDÓSÍTÓ: Gyöngyösi Nándor dr. felelős szerkesztő,
IV., Váci-utca 40. 763—687.

FILMIRODA: Hegedűs László h. igazgató, IX., Közraktár-utca 12/a. 180—610.
HIRDETŐ-IRODA: Szczerbovszky György igazgató, !., Attila-körút 19.
NYOMDA: Vézner Géza nyomdaigazgató, XIV., Columbus-utca 44.
NYUGDÍJPÉNZTÁR: Vecsey Dezső cégvezető, I., Döbrentey-utca 11.

A MAGYAR RÁDIÓ MŰSORTANÁCSADÓ BIZOTTSÁGA:

A Magyar Művészeti Tanács részéről: Kadosa Pál zeneszerző, VII., Madách Imre-tér 4. 423—707.

Nagy Lajos író, VII., Madách Imre-tér 4. 423—707.

A Postavezérgazgatóság részéről: Pamlényi Pál h. vezérgazgató, VII., Dobutca 75—81. 220—220.

A Magyar Kommunista Párt részéről: Kállai Gyula országgyűlési képviselő, V., Akadémia-utca 17. 123—410.

A Szociáldemokrata Párt részéről: Justus Pál országgyűlési képviselő, VII., Rákóczi-út 43. 135—760.

A Független Kisgazda Párt részéről: Szenczei László író, IV., Semmelweis-utca 1. 187—930.

A Nemzeti Parasztpárt részéről: Erdei Sándor főszerkesztő, VI., Dalszínház-utca 1.

A Szakszervezeti Tanács részéről: Tolnai György titkár, VIII., Fiumei-út 4. 137—760.

A Magyar Rádió részéről:

Schöpflin Gyula műsorigazgató,

Barsi Ödön főrendező,

Bosin Endre osztályvezető,

Bóhm László főtítkár,

Cserés Miklós dr. osztályvezető,

Grandpierre Emil dr. osztályvezető.

Káldor György dr. osztályvezető,

Kókai Dezső dr. osztályvezető,

Pamlényi Ervin dr. osztályvezető,

Polgár Tibor osztályvezető,

Száder István osztályvezető,

Vajna János h. osztályvezető.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldd
Élőszó	3
Megalakul a Magyar Központi Híradó Részvénytársaság	5
A Rádió	9
A rádió műsorpolitikája	11
A műsorszerkesztés	13
A hírszerkesztőség	14
A külügyi osztály	15
Az aktuális osztály	17
A prózai osztály	18
Az irodalmi osztály	19
A drámai osztály	21
A komoly-zenei osztály	23
A könnyű-zenei osztály	25
A hanglemez-osztály	26
A műsor lebonyolítása	29
A rádió adminisztrációja	31
A magyar rádió külföldi kapcsolatai	32
Külföldi kultúra rádióinkban	34
A Szovjetunió	34
Nagybritannia	35
Az Egyesült Államok.....	36
Franciaország	37
A magyar rádió műszaki kérdései.....	38
Az adóállomások újjáépítése	39
A stúdió műszaki problémái	42
A műszaki osztály	45
A rádióhallgatók létszáma	46
A rádió hároméves terve	47
A rádió műszaki fejlesztése	47
A műsorfejlesztés irányelvei	50
A „Magyar Rádió“	52
A könyvkiadó-osztály	53

	Oldat
A hírszolgálat	55
A Magyar Távíratiroda	57
A szerkesztőség	59
Hell-szolgálat	59
A rádiófigyelő	60
A külföldi tudósítók	62
A belpolitikai rovat	65
A külföldi különszoigálat	64
A vidéki osztály	65
Sportszolgálat	66
A közgazdasági osztály	67
Dunavölgyi Szemle	67
A Magyar Országos Tudósító	63
A Magyar Közvéleménykutató Intézet	69
Adminisztráció és kiadóhivatal	71
A vállalat egyéb főosztályai és érdekeltségei	73
A Filmiroda	75
A Hirdető-iroda	76
A Nyomda	77
A Nyugdíjpénztár	79
Érdekeltségek	81
Magyar Nemzeti Gazdasági Bank Rt.....	81
Rádió Műszerüzem és Kórházberendező Rt.....	81
Szatmár és Bereg Nyomdai és Lapkiadó Rt	32
A vállalat dolgozói	83
Fizetések és segélyek	86
Természetbeni juttatások	88
Üdültetési akciók	89
A vállalat sportja	90
Tenisz	90
Labdarúgás	91
Asztali-tenisz	91
Vízi szakosztály	91
Bélyeg és bridge.....	91
Szociális és kulturális tervek	92
Függelék.....	93